

do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Zbąszynku
z dnia

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ZBĄSZYNEK NA LATA 2022-2030

Aktualizacja SRPS w Gminie Zbąszynek 2014-2023

Projekt

Zbąszynek, 2021

I.	WSTĘP.....	
	Skróty	
	1. Metodologia opracowania strategii	
	2. Podstawy prawne.....	
	3. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi.....	
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY ZBĄSZYNEK.....	
	1. Położenie.....	
	2. Sytuacja demograficzna.....	
	3. Infrastruktura techniczna.....	
III.	DIAGNOZA SPOŁECZNA GMINY ZBĄSZYNEK.....	
	1. Podmioty gospodarcze i rolnictwo -Rynek pracy.....	
	2. Budownictwo mieszkaniowe.....	
	3. Edukacja.....	
	4. Ochrona zdrowia.....	
	5. Bezpieczeństwo publiczne.....	
	6. Kultura.....	
	7. Sport, turystyka i rekreacja.....	
	8. Polityka budżetowa Gminy Zbąszynek.....	
	9. Organizacje pozarządowe.....	
	10. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku.....	
	1) Zadania i formy pomocy realizowane przez OPS.....	
	2) Główne problemy mieszkańców gminy z perspektywy OPS.....	
	a) Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną.....	
	b) Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych.....	
	c) Kapitał społeczny gminy oraz zasoby umożliwiające rozwiązywanie.....	
	problemy społecznych	
	11. Problemy, potrzeby oraz zasoby społeczne zidentyfikowane na podstawie ankiet oraz podczas warsztatów.	
	1) Efekty analiz warsztatowych.....	
	2) Wyniki badań ankietowych.....	
IV.	ANALIZA SWOT.....	
V.	KIERUNKI ROZWOJU.....	
	1. Misja gminy w zakresie polityki społecznej.....	
	2. Cele strategiczne oraz cele operacyjne.....	
	3. System realizacji wybranych celów rozwojowych gminy.....	
	4. Plan komunikacji społecznej.....	
	5. Zakładane rezultaty realizacji strategii.....	
	6. Ramy finansowe realizacji strategii	
VI.	ZARZĄDZANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	
	ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	
	1. System wdrażania.....	
	2. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu.....	
	3. Ocena ryzyka.....	
VII.	WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	
VIII.	SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	

Skróty

Zastosowane skróty oznaczają:

UE Unia Europejska

BDL Bank Danych Lokalnych

GUS Główny Urząd Statystyczny

NFZ Narodowy Fundusz Zdrowia

OPS Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

KPP Komenda Powiatowa Policji

NZOZ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

UMWL Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

PFRON Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

MRiPS Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

CIS Centrum Integracji Społecznej

KIS Klub Integracji Społecznej

OWES Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

JST Jednostka Samorządu Terytorialnego

IZ RPO Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym

SRPS Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbąszynek na lata 2022-2030

SRG Strategia Rozwoju Gminy

PWiA – Program Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Zbąszynek na lata 2021-2025

NGO (ang. Non-government organization) Organizacja pozarządowa

RSGZ Rada Seniorów Gminy Zbąszynek

ZOK Zbąszynecki Ośrodek Kultury

UM Urząd Miejski

OSiR Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zbąszynku

GZ Gmina Zbąszynek

GKRPA Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

DD „S-W” Dzienny Dom „Senior – Wigor” w Zbąszynku

ZUTW Zbąszynecki Uniwersytet Trzeciego Wieku

POZ Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP Powiatowy Urząd Pracy

GUS Główny Urząd Statystyczny

PLACÓWKI OŚWIATOWE - publiczne i niepubliczne przedszkola, szkoły publiczne i niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację obowiązku przygotowania przedszkolnego, szkolnego i obowiązku nauki, placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

I. WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w obszarze polityki społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji samorządowej powinny być organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego (organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze).

Niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji zadań z zakresu polityki społecznej są: rzetelna diagnoza rzeczywistych problemów i potrzeb społeczności lokalnej oraz długofalowy plan działań.

Odpowiedzią na te postulaty jest niniejsza Strategia. Celem głównym Strategii jest solidarność i integracja społeczna oraz skuteczne wsparcie dla osób i rodzin, w szczególności borykających się z problemami i mających trudności w realizacji własnych celów i aspiracji. Zaplanowane działania skupiają się przede wszystkim na utrzymaniu i rozwoju funkcjonującego systemu pomocy społecznej, opartego na współpracy wielu instytucji organizacji pozarządowych, organizacji i realizacji profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych, aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych, zagrożonych lub dotkniętych wyłączeniem społecznym oraz edukacji społecznej.

Planowane w Strategii działania przewidują znaczny udział, poza jednostkami Gminy oraz innymi instytucjami publicznymi, udział partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, społeczności lokalnej. Zrównoważony rozwój nie jest możliwy, jeżeli w społeczności lokalnej nie zostaną w sposób kompleksowy zidentyfikowane i rozwiązane problemy społeczne. Z tych względów niezbędne dla społeczności lokalnej jest stworzenie Strategii uwzględniającej cele rozwojowe jak i rozwiązywanie bieżących problemów dotyczących mieszkańców.

Kluczowym procesem praktycznym polityki społecznej w wymiarze lokalnym jest pomoc społeczna. Realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej usługi i formy wsparcia są skierowane na zbiorowe zaspokajanie społecznie uznanych potrzeb.

Pod względem zadaniowym pomoc społeczna ma holistyczny wymiar. Przy jej udzielaniu uwzględnia się otoczenie społeczne osoby objętej pomocą i grupy odniesienia (rodzinę, znajomych, środowisko społeczne związane z miejscem zamieszkania itp.). Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych znacznie wykracza poza obszar typowej pomocy społecznej i obejmuje swym zasięgiem także inne obszary jak: rynek pracy, edukację, sport i kulturę. Są one ściśle powiązane ze sobą i stanowią o tzw. jakości życia.

1. Metodologia i zakres prac

Obowiązek przygotowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z zapisów Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, określenie celów strategicznych i operacyjnych polityki społecznej oraz kierunków niezbędnych działań, opis sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Do kluczowych strategii i programów w zakresie polityki społecznej zaliczymy: Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek 2022-2030, Program Przeciwdziałania **Przemocy**,..., Gminny Program Przeciwdziałania **Alkoholizmowi** ..., Program Wspierania **Rodziny**...

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który analizuje skalę zjawisk i problemów społecznych we wspólnocie samorządowej oraz wychodzi naprzeciw jej potrzebom, natomiast dla władz lokalnych stanowi kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, działań i metod, ukierunkowanych na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w sferze społecznej. Projektowane działania służą zapobieganiu

zjawiskom skutkującym wykluczeniem społecznym oraz likwidacji ich przyczyn, a w przypadku wystąpienia problemów - szybkiej ich diagnozie oraz podejmowaniu skutecznych interwencji społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2021-2030 jest dokumentem, stanowiącym podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności tych mieszkańców, którzy są zagrożeni lub dotknięci marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich aktywizacji i integracji ze społecznością lokalną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbąszynek jest średniookresowym dokumentem planistycznym, który znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Gminy. Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Dane diagnostyczne do strategii zostały opracowane przez pracowników Urzędu Miejskiego w Zbąszynku.

Cele i realizacja strategii zostały przedyskutowane i przyjęte przez radnych na komisjach Rady zgodnie z przyjętym harmonogramem.

W celu opracowania strategii Burmistrz Zbąszynka zarządzeniem Nr 4/2013 z dnia 1 lipca 2013 r. powołał Zespół w składzie :

<i>Lp.</i>	<i>Nazwisko imię</i>	<i>funkcja</i>
1	Krzywak Krzysztof	Przewodniczący
2	Kłos Danuta	Zastępca przewodniczącego
3	Jagaciak Alina	Członek
4	Muszyńska Wioleta	Członek

Przyjęta metodyka opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek oparta została na eksperckim przygotowaniu analiz diagnostycznych oraz partnerskiej budowie planu strategicznego. Kluczowym elementem metodologii były warsztaty z udziałem szerokiego i zróżnicowanego grona osób oraz przedstawicieli organizacji i instytucji, realizujących zadania z zakresu polityki społecznej w Gminie.

Pełny zakres prac obejmował:

- 1) przygotowanie metodologii prac, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej;
- 2) opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, demograficznej i gospodarczej – problemów i zjawisk społecznych;
- 3) przeprowadzenie konsultacji społecznych w formie 4 warsztatów strategicznych:
 - I spotkanie: ocena strategiczna obszaru polityki społecznej (analiza SWOT),
 - II spotkanie: ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy, zdefiniowanie nowych celów strategicznych i operacyjnych polityki społecznej;
 - III spotkanie: wyznaczenie i operacjonalizacja kierunków interwencji w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym na najbliższe lata;
- 4) Określenie założeń systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
- 5) Przeprowadzenie dodatkowych konsultacji społecznych i opracowanie wersji finalnej dokumentu.

Konsultacje społeczne realizowane były poprzez spotkania warsztatowe liderów społecznych.

W konsultacjach uczestniczyli:

<i>Lp.</i>	<i>Imię Nazwisko</i>	<i>Organizacja/dziedzina</i>
1	Katarzyna Rucioch	OPS/polityka społeczna
2	Barbara Stasik	Urząd Miejski/oświata
3	Ks. Zdzisław Przybysz	Kościół Rzym.-Kat./polityka społeczna
4	Maria Jokiel	ZUTW/ gr. społeczna
5	Alicja Olejniczak	Pielęgniarka/zdrowie
6	Leszek Bochniak	Urząd Miejski/bezpieczeństwo
7	Katarzyna Wrocławska	KPP w Świebodzinie

8	Maciej Kłosiak	KPP w Świebodzinie
9	Ewa Omelczuk	Zespół Szkół Technicznych/oświata
10	Mariola Szukalska	Zespół Szkół Technicznych/oświata
11	Małgorzata Czaczyk	Szkoła Podstawowa Zbąszynek/oświata
12	Małgorzata Drosik	Szkoła Podstawowa Zbąszynek/oświata
13	Anna Kutzmann	I Gimnazjum/oświata
14	Krystyna Cepińska	Szkoła Podstawowa Dąbrówka Wlkp./oświata
15	Ewa Łażewska	Szkoła Podstawowa Kosieczyn/oświata
16	Władysław Kozak	ŚZK; KT Kosieczyn/gr. społeczna
17	Zbigniew Buśko	ZD ZHP/młodzież/rodzina
18	Natalia Gliniecka	Usługi Rehabilit./zdrowie
19	Ewa Gardaszewska Małecka	CR Ewa Med./zdrowie
20	Elżbieta Vogel	Osoba fizyczna/obszar niepełnosprawności
21	Maria Dobry	Rada Sołecka Kosieczyn/polityka społeczna
22	Piotr Kociołek	Rada Sołecka Dąbrówka Wlkp./polityka społeczna
23	Marcin Minta	OSiR/sport-rekreacja

Zespół Zarządzający SRPS w 2021 roku z uwagi na wysoką dynamikę zmian społeczno-demograficznych i gospodarczych, zachodzących w obrębie gminy, jak i w jej otoczeniu, oraz wynikająca z tego konieczność reakcji na nowe potrzeby, oczekiwania i problemy społeczne podjął działania w kierunku **aktualizacji** obowiązującej do tej pory SRPS z wydłużeniem terminu jej obowiązywania do 2030 roku, zapewniając ciągłość planowania strategicznego w obszarze polityki społecznej.

W ostatnich latach na skutek oddziaływań czynników ekonomicznych, społecznych i politycznych, sytuacja mieszkańców Gminy i regionu uległa zmianie. Z jednej strony w znaczący sposób spadło bezrobocie i wzrosła płaca minimalna, co w połączeniu z wprowadzeniem instrumentów finansowych przeznaczonych dla rodzin z dziećmi oraz rozwojem przedsiębiorstw społecznych poprawiło sytuację ekonomiczną mieszkańców.

Z drugiej natomiast pogłębiły się nierówności w dostępie do usług społecznych, pogorszył się stan zdrowia psychicznego mieszkańców (w tym również dzieci i młodzieży), nie stworzono wystarczającej infrastruktury wspierającej rodziny borykające się z problemami natury wychowawczej i opiekuńczej. Ponadto rozwiązania systemowe w zakresie walki z bezdomnością są niewystarczające i nieefektywne. Problemy, takie jak niskie świadczenia emerytalno-rentowe czy wykluczenie komunikacyjne utrudniają z kolei aktywizację na płaszczyźnie życia społecznego osób w wieku poprodukcyjnym. Warto zaznaczyć, iż grupa ta była również jedną z najbardziej narażonych na utratę życia i zdrowia na skutek pandemii COVID-19.

Prezentowana aktualizacja SRPS stanowi kluczowy dokument uszczegóławiający priorytety polityki społecznej Gminy, zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy”. Jako że jest to podstawowe narzędzie służące do ich realizacji, zakres czasowy jego obowiązywania jest analogiczny do SRG.

Harmonogram aktualizacji SRPS na lata 2022-2030

Lp.	Działanie	Termin	Uwagi
1	Szkolenie w ramach projektu STRATEGOR realizuje Fundacja Polskiej Akademii Nauk, przy wsparciu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Webinaria i konsultacje	2021/22	Udział przedstawiciela samorządu i OPS. Wykorzystanie pełnego zakresu materiałów przygotowanych w ramach projektu.
2	Spotkanie Grupy Roboczej Zespołu Zarządzającego SRPS w Gminie Zbąszynek	Marzec 2021	Omówienie zakresu aktualizacji i ppowołanie Grup Roboczych
3	Spotkanie Przewodniczących Grup Roboczych i Liderów społecznych – konsultacje aktualizacji w zakresie	Kwiecień – maj 2021	

	obszarów i celów strategicznych problemów społecznych		
3	Spotkania Grup Roboczych do omówienia działań w wybranych obszarach problemów społecznych	Czerwiec-październik 2021	Wybór celów strategicznych i działań
4	Spotkanie Zespołu Zarządzającego SRPS	Październik - Listopad 2021	Konsultacja projektu aktualizacji SRPS na lata 2022-2030 wypracowanego przez GR. Robocze
5	Konsultacje społeczne projektu aktualizacji SRPS na lata 2022-2030	Listopad 2021	www.zbaszynek.pl dyżur w siedzibie OPS w Zbąszynku
6	Spotkanie Zespołu Zarządzającego	Listopad-Grudzień 2021	Zatwierdzenie projektu aktualizacji SRPS na lata 2022-2030
7	Przesłanie projektu do Rady Miejskiej	Listopad/grudzień 2021	
8	Przyjęcie SRPS Gminy Zbąszynek na lata 2022-2030	Grudzień 2021/ styczeń 2022	

Powołane Grupy Robocze, dokonały analizy społeczno-gospodarczej Gminy metodą SWOT, narzędziem powszechnie stosowanym m.in. w marketingu. Analiza pozwoliła ocenić działania społeczne z czterech punktów widzenia: jego mocnych i słabych stron jako uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń jako uwarunkowań zewnętrznych. Dała zatem pełen obraz obecnej oraz przewidywanej sytuacji, stanowiąc dobrą podstawę dla planowania kierunków rozwojowych w obszarze społecznym.

Prezentacja Grup Roboczych :

I Grupa w składzie:

- Katarzyna Rucioch - Kierownik OPS jako Przewodnicząca Grupy Roboczej
- Krzysztof Krzywak - Koordynator Zespołu Zarządzającego SRPS
- Henryk Budych - Przedstawiciel Rady Miejskiej - KO,K i PS
- Julita Krajczyńska - Psycholog
- Joanna Sidorenko - Pedagog CKZiU
- Maciej Szczęsny - Psychoterapeuta
- Wanda Hepel - Przedstawiciel Rady Seniorów Gminy Zbąszynek, Zbąszynecki Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Urszula Lemańska – Przedstawiciel Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego

zajęła się problemami RODZINY.

II Grupa w składzie:

1. Katarzyna Rucioch – Kierownik OPS jako Przewodnicząca Grupy Roboczej
2. Krzysztof Krzywak – Koordynator Zespołu Zarządzającego SRPS
3. Marcin Kumke – Radny Rady Miejskiej w Zbąszynku, KOiPS
4. Andrzej Chromiński - Radny Powiatu Świebodzińskiego
5. Łudmiła Janik – Dyrektor PCPR w Świebodzinie
6. Barbara Stasik – konsultant
7. Magdalena Prządka – Pedagog Szkoły Podstawowej w Zbąszynku
8. Błażej Błoch – przedstawiciel Referatu Infrastruktury Technicznej Urzędu Miejskiego w Zbąszynku
9. Barbara Skorupińska - konsultant
10. Czesława Mikuła – Przedstawiciel Rady Seniorów Gminy Zbąszynek

zajęła się problemami OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAM.

III Grupa w składzie:

1. Katarzyna Rucioch – Kierownik OPS jako Przewodnicząca Grupy Roboczej
2. Krzysztof Krzywak – Koordynator Zespołu Zarządzającego SRPS
3. Andrzej Kujawski - Przedstawiciel Rady Seniorów Gminy Zbąszynek
4. Sylwia Tomaszewska - Przedstawiciel Dziennego Domy "Senior-Wigor"
5. Mariola Bobowska - Opiekun osób starszych OPS
6. Zdzisław Kaczmarek - Przedstawiciel SKS Pogodna Jesień
7. Małgorzata Kleszka - Przedstawiciel PZCaritas parafia MNMP w Zbąszynku, Pracownik Socjalny OPS w Zbąszynku
8. Stefania Ratajczak - przedstawiciel PSD/ koło w Zbąszynku / kontakt telefoniczny/

zajęła się problemami OSÓB STARSZYCH.

IV Grupa w składzie:

1. Katarzyna Rucioch – Kierownik OPS jako Przewodnicząca Grupy Roboczej
2. Krzysztof Krzywak – Koordynator Zespołu Zarządzającego SRPS
3. Anna Kutzmann - Pedagog ZSL / kontakt internetowy/
4. Maria Dobry - Sołtys Kosieczyna
5. Karolina Danysz – Pracownik socjalny OPS w Zbąszynku
6. Anna Kołata – Przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Zbąszynku

zajęła się problemami OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM.

V Grupa w składzie:

1. Katarzyna Rucioch – Kierownik OPS jako Przewodnicząca Grupy Roboczej
2. Krzysztof Krzywak – Koordynator Zespołu Zarządzającego SRPS
3. Przedstawiciel Rady Miejskiej – KGiB, KOKiPS
4. Marcin Minta - Radny Powiatu Świebodzińskiego, Kierownik OSiR
5. Czesław Kujawski - Przedstawiciel Rady Seniorów Gminy Zbąszynek
6. Jan Mięka – Przewodniczący Rady Seniorów Gminy Zbąszynek
7. Anna Szczesiak - Dyrektor SP Zbąszynek
8. Ewa Omelczuk – Dyrektor CKZiU w Zbąszynku
9. Malwina Kubicka Dyrektor ZOK
10. Piotr Kociołek - Sołtys Dąbrówka Wlkp.
11. Zbigniew Buśko - Komendant ZD ZHP w Zbąszynku
12. Jan Mazur - Prezes KBS w Zbąszynku
13. Władysław Kozak - Przedstawiciel ŚZK k/Kosieczyn
14. Paweł Walaszek - Kierownik Posterunku w Zbąszynku KPP w Świebodzinie

zajęła się działaniami zwiększającymi atrakcyjność Gminy w obszarze WSPÓLNOTA LOKALNA.

Propozycje wypracowane przez Grupy Robocze poddano konsultacji społecznej zamieszczając na stronie internetowej www.zbasynek.pl w zakładce Dla Mieszkańca – Zdrowie – strategia społeczna.

Oparcie funkcjonowania polityki społecznej w gminie na długofalowym planowaniu i przejrzystych celach pomaga zarządzać sferą społeczną (skutecznie zapobiegać i rozwiązywać problemy społeczne] i ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację interwencji społecznych.

Dzięki zaangażowaniu w prace przedstawicieli samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, policji, reprezentantów organizacji pozarządowych, liderów lokalnych i mieszkańców gminy, aktualizowana Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 stanowi syntezę świadomych wyborów i rekomendacji, sformułowanych w ramach szerokiej debaty publicznej. Daje to nadzieję na jej partnerską, efektywną realizację w kolejnych latach obowiązywania.

2. Podstawy prawne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje

„opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2009 r. poz. 946)
Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej wszyscy obywatele są równi wobec praw i obowiązków, nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Oznacza to również, że pomoc społeczna powinna wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiać im życie w odpowiednich warunkach.
Konstytucja RP gwarantuje poszanowanie obywateli, ich praw osobistych, politycznych, ekonomicznych i socjalnych. Szczególną ochroną Konstytucja RP obejmuje dobro rodziny. Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku wprowadza pojęcie zasady pomocniczości, jako ogólnej prawidłowości przy tworzeniu prawa w Polsce.
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372) *Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, rozstrzyganie we wszystkich sprawach należy do gminy. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych; zdrowia; wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; edukacji publicznej; kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.*
- 3) Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803, 1981)
Ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej.
Według ustawy, zgodnie z konstytucyjną zasadą subsydiarności, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.
Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.
- 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz.U.2020. poz.176.)
Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem.
Ustawa kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Regulacja ta ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców.
- 5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. nr 234 poz. 1536 ze zm. tj. Dz. U. 2021 poz. 1057)
Ustawa ta jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887)

Ustawa wprowadza system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pieczy zastępczej oraz postępowania adopcyjnego, jak również zasady finansowania pieczy zastępczej. Do najważniejszych zmian należy zaliczyć wprowadzenie nowych instytucji i funkcji dotychczas nieznanymi, takich jak asystent rodziny, organizator i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

- 7) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.2020.poz.685)
Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.
- 8) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz.1119.)
Na mocy ustawy kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych uzyskały gminy realizując zadania uchwalane corocznie przez Radę Miejską w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 9) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.)
Ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 10) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050.)
Na mocy ustawy, gminy są zobligowane do opracowania i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.
- 11) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611, z 2021 r. poz. 11, 1243.)
Ustawa reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów oraz zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy. Gmina na zasadach i warunkach przewidzianych w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Na szczeblu krajowym wdrażane były i są m.in. następujące programy wsparcia poszczególnych grup osób i rodzin:

- Program „Rodzina 500+” – systemowe wsparcie polskich rodzin,
- Program „Dobry Start” – jednorazowe wsparcie finansowe dla dzieci rozpoczynających rok szkolny,
- Świadczenia rodzinne – zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze,
- Program wsparcia rodzin „Za życiem” – wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin,
- Program „Maluch+” – zwiększenie dostępności terytorialnej i finansowej w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów dzieci (dzieci w wieku do lat 3),
- Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny – zniżki na produkty i usługi oferowane przez partnerów,
- Program „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej” – finansowanie zatrudnienia asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej realizujących zadania pracy z rodziną,
- Program „Mama 4+” – rodzicielskie świadczenie uzupełniające dla matek, które urodziły i wychowały co najmniej 4 dzieci,
- Program „Posiłek w szkole i w domu” – udzielanie pomocy przez gminy w formie posiłku, zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych,
- „Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie” – celem programu jest identyfikacja potrzeb, inicjowanie i wzmocnienie uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób wykluczonych społecznie; program realizowany przez podmioty zatrudnienia socjalnego,
- Centra usług społecznych – tworzenie nowych podmiotów (m.in. na bazie ośrodków pomocy społecznej) w celu skoordynowanego i efektywnego świadczenia usług społecznych,

- Program „Od zależności ku samodzielności” – granty przyznawane w drodze konkursów dla podmiotów realizujących zadania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- „Pokonać bezdomność” - program pomocy osobom bezdomnym za pośrednictwem organizacji pozarządowych ubiegających się o granty w ramach ogłaszanych konkursów,
- Program Osłonowy „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – celem programu jest wzmocnienie jednostek samorządu terytorialnego w realizacji lokalnych projektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- „Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych” – program przeznaczony dla organizacji pozarządowych, których działalność statutowa poprawia jakość i poziom życia osób starszych za pośrednictwem grantów uzyskanych w ramach otwartych konkursów,
- Program Wieloletni „Senior” – celem programu jest rozbudowa infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior+” (dzienne domy i kluby); program jest przeznaczony dla jednostek samorządu terytorialnego,
- Program „Opieka 75+” – program przeznaczony dla gmin, a jego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób w wieku 75 lat i więcej,
- „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021 – 2027 z perspektywą do 2030”. Program ten jest programem rozwoju, w rozumieniu art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2019 r. poz. 1295 z późn. zm.). To dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji dążeń związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz „Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego”, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych, np. „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego”, „Narodowym Programie Mieszkalnictwa”, „Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030”, „Polityce Energetycznej Polski 2040”.

Istotną kwestią w perspektywie działań strategicznych stała się idea deinstytucjonalizacji, wskazana w „Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju” jako przyjęty kierunek zmian w systemie usług społecznych. W „Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego” jest ona uwzględniona wprost przy działaniach dotyczących usług pieczy zastępczej oraz szeroko rozumianych usług społecznych. Także w projekcie „Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021 – 2027 z perspektywą do 2030” zaakceptowano tę potrzebę.

Ten kierunek rozwiązań jest efektem „Ogólnoeuropejskich Wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”. Z Wytycznych wynika, że wdrażanie i wspieranie trwałego przejścia od opieki instytucjonalnej do alternatywnych rozwiązań powinno dotyczyć opieki świadczonej dzieciom, osobom niepełnosprawnym, osobom mającym problemy ze zdrowiem psychicznym oraz osobom starszym.

Jednak proces ten wymaga długofalowych działań – w dłuższej perspektywie czasowej będzie obejmował takie etapy jak:

- 1) zwiększenie podaży, dostępności i odpowiedniej jakości usług świadczonych w miejscu zamieszkania oraz w formach zdeinstytucjonalizowanych;
- 2) przygotowanie i wdrożenie lokalnych (gminnych) i regionalnych (wojewódzkich) planów rozwoju usług opieki długoterminowej;
- 3) stopniowe przekształcanie, a następnie ewentualne wygaszanie placówek stacjonarnych.

Kluczowymi etapami działań z zakresu przejścia od opieki instytucjonalnej do świadczonej na poziomie lokalnych społeczności do 2030 r. są:

- 1) przegląd i ocena wszystkich całodobowych placówek opieki długoterminowej funkcjonujących w systemie pomocy społecznej pod kątem analizy struktury mieszkańców domów pomocy społecznej oraz ich indywidualnych sytuacji pod kątem perspektyw usamodzielnienia;
- 2) stały rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania;
- 3) rozwój mieszkalnictwa wspomagane;
- 4) opracowanie lokalnych i regionalnych planów/strategii usług opieki długoterminowej;
- 5) zaprzestanie kierowania do domów pomocy społecznej osób poniżej 18 roku życia.

Ważnymi dokumentami prawnymi w obszarze społecznym są także:

- 1) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 2) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 4) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 6) ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- 7) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- 8) ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- 9) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- 10) ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- 11) ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

3. Zgodność strategii z dokumentami programowymi

Unia Europejska to międzynarodowa wspólnota narodów, która zakłada gospodarczą i polityczną współpracę państw członkowskich. Członkiem UE może zostać kraj demokratyczny, niepodległy i suwerenny.

Wspólnota ma wiele celów do spełnienia, wśród najważniejszych wymienia się sześć głównych zadań.

Cele Unii Europejskiej

Przede wszystkim, Unia ma dążyć do stworzenia jednego organu politycznego, który będzie prowadził wspólną politykę zagraniczną na arenie międzynarodowej. Ma to zwiększyć bezpieczeństwo krajów członkowskich, stworzyć obraz silnej i spójnej Europy oraz zapobiec wojnom i sporom między państwami.

Drugim celem jest promowanie postępu zarówno w sferze społecznej jak i ekonomicznej. Dzięki temu Unia chce zacieśniać współpracę z należącymi do niej państwami i likwidować powstałe bariery w handlu pomiędzy członkami wspólnoty.

Trzecim celem jest wyraźne jednolicenie struktury krajów należących do Unii oraz wyrównywanie poziomu rozwoju, na jakim obecnie znajdują się poszczególne państwa członkowskie. Łączy się on z kolejnym celem, jakim jest rozwijanie poczucia sprawiedliwości i równości wszystkich krajów należących do Unii Europejskiej, poprzez wprowadzanie jednolitego systemu norm, również norm prawnych.

Kolejnym celem jest polepszanie standardów życia mieszkańców UE. Bardzo ważnym zadaniem jest również dążenie do stworzenia nowej jakości społeczeństwa. Ma być to społeczeństwo obywatelskie, świadome poczucia przynależności do UE.

Kompetencje Unii Europejskiej

Unia Europejska, jako organizacja posiada również swoje kompetencje. Można je podzielić na kompetencje wyłączne, dzielone z państwami członkowskimi jak również kompetencje wspomagające.

Kompetencje wyłączne to takie, do których pierwszeństwo posiada UE. Są to między innymi polityka monetarna, unia celna czy funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Kompetencje dzielone z państwami pozwalają na to, aby państwa i Unia Europejska wspólnie zajmowały się ustalaniem praw.

Kolejna grupa to kompetencje wspomagające, między innymi kompetencje w zakresie wspierania oraz koordynowania spraw związanych z edukacją, kulturą, turystyką czy sportem.

Unia Europejska planuje wsparcie rozwoju sprzyjającego inkluzji społecznej za pomocą dwóch inicjatyw przewodnich: „Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejskiego programu walki z ubóstwem”

1) Strategia lizbońska

Głównym celem dokumentu, przyjętym przez wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej, jest stworzenie na terytorium Europy, najbardziej dynamicznej i konkurencyjnej gospodarki na świecie, która będzie zdolna do systematycznego wzrostu gospodarczego, a w warunkach spójności społecznej będzie zapewniała większą liczbę miejsc pracy. Z punktu widzenia tematyki społecznej, najistotniejszym jest postulat spójności społecznej, czyli kształtowania nowego, aktywnego państwa socjalnego.

2) Strategia Europa 2030

Celem strategii „Europa 2030” jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny i zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa. Strategia koncentruje się na pięciu dalekosiężnych celach w dziedzinie zatrudnienia, badań naukowych, edukacji, ograniczenia ubóstwa oraz w zakresie klimatu i energii.

3) Narodowa Strategia Spójności (NSS)

Narodowa Strategia Spójności dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych. Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

4) Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030”. Wizja strategii: Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza m.in. region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk.

Jednym z celów Strategii Wojewódzkiej jest „Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi”. Strategia Polityki Społecznej, będąc podstawowym narzędziem realizacji tych założeń, koncentruje się na zoperacjonalizowaniu działań mających za zadanie poprawę jakości życia Lubuszan. SPSWL jest również spójna z innymi ponadregionalnymi dokumentami strategicznymi w obszarze polityki społecznej:

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – „redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy”,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – „tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony – „zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 – „zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne, wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich”.

Strategia opiera się również na wytycznych UE, co oznacza, iż jest zgodna z założeniami następujących dokumentów:

- Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w Sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) – „EFS+ powinien wspierać wysiłki państw członkowskich w walce z ubóstwem, aby przerwać cykl marginalizacji przekazywany z pokolenia na pokolenie oraz promować włączenie społeczne przez zapewnienie wszystkim równych szans, zwalczanie dyskryminacji i przeciwdziałanie nierównościom pod względem stanu zdrowia i dostępu do opieki zdrowotnej”,
- Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności.

- 5) **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim**
W strategicznym dokumencie programowym przyjętym dla powiatu świebodzińskiego za priorytet uznano „Poprawę jakości życia osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” i wyróżniono trzy obszary działań: udoskonalenie systemu pomocy społecznej, rozbudowę systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym.
Przyjęte cele będą realizowane dzięki podejmowaniu działań ukierunkowanych na współpracę, m.in. z urzędami i samorządami gminnymi oraz ośrodkami pomocy społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie świebodzińskim zgodna jest celami ujętymi w Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego.
- 6) **Strategia Rozwoju Gminy Zbąszynek na lata 2010-2030**
Strategia Rozwoju Gminy Zbąszynek na lata 2010-2030 jest dokumentem określającym cele strategiczne i programy operacyjne, których realizacja przyniesie konieczne i pożądane przeobrażenia gminy oraz zapewni jej właściwy rozwój. „Zapewnienie mieszkańcom gminy jak najlepszego środowiska życia” to główny cel Strategii Rozwoju Gminy Zbąszynek, w który wpisują się pośrednio bądź bezpośrednio planowane działania z zakresu polityki społecznej.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowić będzie istotne uzupełnienie Strategii Rozwoju Gminy.

Cele polityki społecznej Gminy realizowane są między innymi poprzez następujące programy:

- 1) Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zbąszynek na lata 2020-2023
- 2) Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbąszynek na lata 2019-2025
- 3) Programu Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Zbąszynek na lata 2021-2025
- 4) Program „Gmina Zbąszynek - Rodzina na 5 plus”
- 5) Rehabilitacja i Wspieranie Aktywności Ruchowej Starszych Mieszkańców Gminy Zbąszynek na lata 2021 -2023
- 6) Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród uczniów klas I szkół podstawowych Gminy Zbąszynek na lata 2020 – 2022
- 7) Programu Promocji Zdrowia Psychicznego i Profilaktyki Zaburzeń Psychiczych w Gminie Zbąszynek na lata 2020 – 2024
- 8) Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – uchwalany co roku.
- 9) Program współpracy Gminy Zbąszynek z organizacjami pozarządowymi – uchwalany co roku

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie

Gmina Zbąszynek jest jedną z 6 gmin powiatu świebodzińskiego. Leży w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Swoim zasięgiem administracyjnym obejmuje teren pięciu sołectw: Chlastawa, Dąbrówka Wlkp., Kosieczyn, Kręcko, Rogoziniec i miasto Zbąszynek. Powierzchnia ogólna gminy wynosi 94 km², powierzchnia miasta 2,75 km². W gminie aktualnie zamieszkuje ogółem 8 339 osób.

Atutem Gminy Zbąszynek jest jej położenie geograficzne. Przez miasto przebiega międzynarodowa trasa kolejowa Warszawa – Berlin, ponadto bliskie usytuowanie trasy A2 stwarza dogodne połączenia drogowe z południowo-północną i wschodnią Polską. Ważna jest też bliskość instytucji użyteczności publicznych i dostęp do lecznictwa specjalistycznego oraz całodobowa opieka pogotowia ratunkowego.

Duże obszary leśne, czyste i nieskażone środowisko, daje sposobność do wypoczynku na łonie natury i uprawiania turystyki rowerowej. Atutem gminy jest też bogata i żywa tradycja i kultura ludowa, gospodarność, gościnność i życzliwość mieszkańców, spokój i bezpieczeństwo publiczne.

Gmina ma charakter rolniczy, użytki rolne zajmują 4783 ha powierzchni, co stanowi 50,7% ogólnej powierzchni gminy, a lasy 3 647 ha, tj. 38,6 % ogółu.

Ze względu na korzystne położenie, dobrze rozwiniętą infrastrukturę oraz przychylność władz samorządowych, gmina jest atrakcyjnym miejscem dla inwestorów gospodarczych. Zbąszynek posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę miejską, rozwinięte szkolnictwo - w gminie funkcjonują dwie stacjonarne

szkoły średnie: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Zbąszynku oraz Zespół Szkół Leśnych w Rogozińcu oraz wieczorowa szkoła średnia dla pracujących oraz trzy szkoły podstawowe: w Zbąszynku, Dąbrówce Wlkp. i Kosieczynie.

Na terenie gminy funkcjonuje 521 (stan na 30.06.2008r.)/ 663 (stan na 2011r.) podmiotów gospodarczych. Podstawowym ośrodkiem zatrudnienia w gminie jest zakład IKEA Industralny Sp. z o.o. produkujący meble dla koncernu IKEA, mający swą bazę w Chlastawie, zatrudniający w 2007 roku - 2200 pracowników, a w roku 2013 - 2805 pracowników.

2. Sytuacja demograficzna

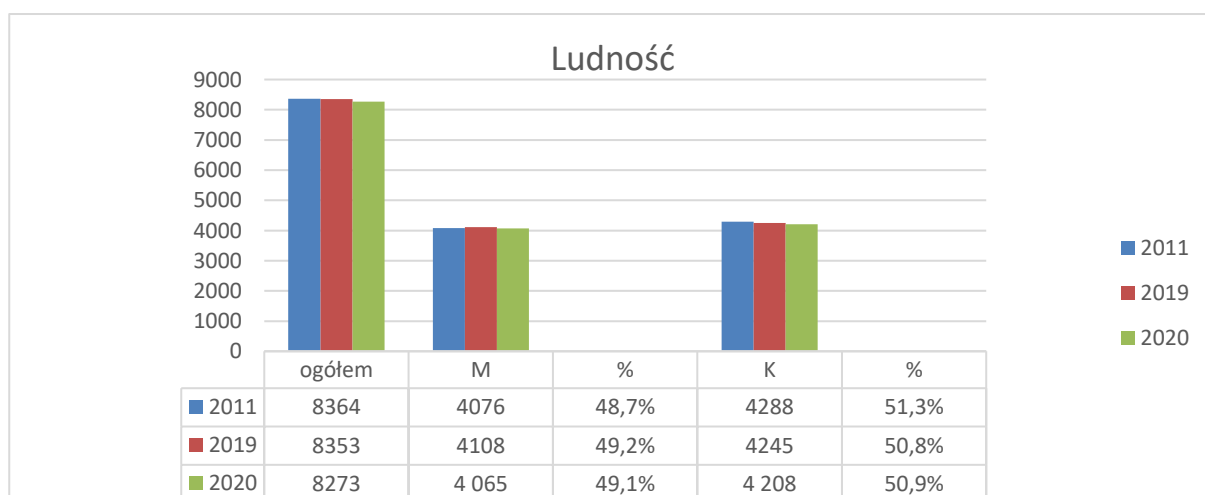
Od roku 2002, kiedy to gminę zamieszkiwało 8 617 osób, ilość mieszkańców gminy spadła do poziomu 8 371 osób w 2007 r. Od tego czasu wahania spadkowe są już stabilniejsze. W 2011 r. liczba mieszkańców wynosiła 8 364 osoby, z czego w mieście Zbąszynek mieszkało 5 051 osób tj. 60,4%, a na obszarze wiejskim 3 313 osób czyli 39,6% ogółu mieszkańców. 2020 rok - 8273 mieszkańców, Zbąszynek - 4997 tj. , obszar wiejski - 3276 osób.

Tabela nr 1. Ludność wg płci i feminizacji 2011 r., 2019 r., 2020 r.

Samorząd	Ogółem					
	2011	ogółem	M	%	K	%
województwo		1022843	498180	48,7%	524663	51,3%
powiat		56777	27863	49,1%	28914	50,9%
Gmina Zbąszynek		8364	4076	48,7%	4288	51,3%

	Ogółem					
	2019	ogółem	M	%	K	%
województwo		1011592	492166	48,7%	519426	51,3%
powiat		55790	27326	49,0%	28464	51,0%
Gmina Zbąszynek		8353	4108	49,2%	4245	50,8%

Gmina Zbąszynek	ogółem	M	%	K	%
2011	8364	4076	48,7%	4288	51,3%
2019	8353	4108	49,2%	4245	50,8%
2020	8273	4 065	49,1%	4 208	50,9%

2011	Miasta					Wieś				
	ogółem	M	%	K	%	ogółem	M	%	K	%
województwo	649297	310989	47,9%	338308	52,1%	373546	187191	50,1%	186355	49,9%
powiat	27218	13016	47,8%	14202	52,2%	29559	14847	50,2%	14712	49,8%
Gmina	5051	2435	48,2%	2616	51,8%	3313	1641	49,5%	1672	50,5%

2019	Miasta					Wieś				
	ogółem	M	%	K	%	ogółem	M	%	K	%
województwo	656539	314132	47,8%	342407	52,2%	355053	178034	50,1%	177019	49,9%
powiat	26717	12724	47,6%	13993	52,4%	29073	14602	50,2%	14471	49,8%
Gmina	5032	2439	48,5%	2593	51,5%	3321	1669	50,3%	1652	49,7%

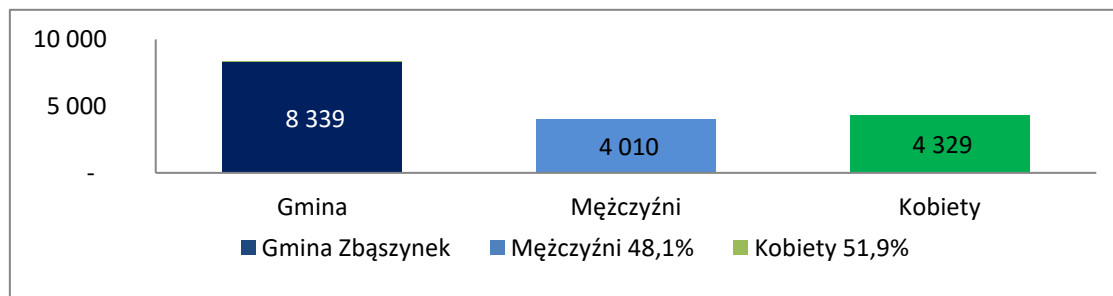
2020	Miasta					Wieś				
	ogółem	M	%	K	%	ogółem	M	%	K	%
województwo	651916	311773	47,8%	340143	52,2%	355229	178033	50,1%	177196	49,9%
powiat	26547	12620	47,5%	13927	52,5%	28973	14525	50,1%	14448	49,9%
Gmina	4997	2421	48,4%	2576	51,6%	3276	1644	50,2%	1632	49,8%

Gmina Zbąszynek	Miasta					Wieś				
	ogółem	M	%	K	%	ogółem	M	%	K	%
2011	5051	2435	48,2%	2616	51,8%	3313	1641	49,5%	1672	50,5%
2019	5032	2439	48,5%	2593	51,5%	3321	1669	50,3%	1652	49,7%
2020	4997	2421	48,4%	2576	51,6%	3276	1644	50,2%	1632	49,8%

Źródło: Dane GUS – Vademecum Samorządowca

Ogólny stosunek liczby kobiet do mężczyzn w Gminie nie odbiega od standardu wojewódzkiego i powiatowego. Bardziej feminizacja widoczna jest w mieście niż na wsi.

Wykres nr 1. Ludność Gminy Zbąszynek wg płci 2013 r.

Wykres nr 2. Ludność Gminy Zbąszynek wg miejsca zamieszkania 2013 r.

Od kilku lat obserwowany jest stopniowy proces starzenia się społeczności gminy. Tym bardziej ważny jest stan urodzeń. Na dzień 31.12.2007 roku zanotowano 78 urodzeń, natomiast liczba zgonów wyniosła 94. Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł - 16. Poprawa nastąpiła od 2010. Rok 2018 natomiast obfitował w dużą liczbę zgonów co przyniosło ujemny wynik przyrostu naturalnego o 21 osób. Niestety Pandemia COVID-19 spowodowała dużą liczbę zgonów. Przyrost naturalny wyniósł -36 osób.

Tabela nr 2. Stan urodzeń i zgonów

Rok	Urodzenia			Zgony			Przyrost naturalny
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	
2007	78	34	44	94	54	40	-16
2010	95	57	38	92	43	49	3
2011	89	51	38	74	44	30	15
2015	92	51	41	72	35	37	20
2017	88	42	46	79	31	48	9
2018	81	39	42	102	51	51	-21
2019	87	41	46	84	45	39	3
2020	74	32	42	110	58	52	-36

Źródło: Dane GUS

Wykres nr 3. Urodzenia i zgony

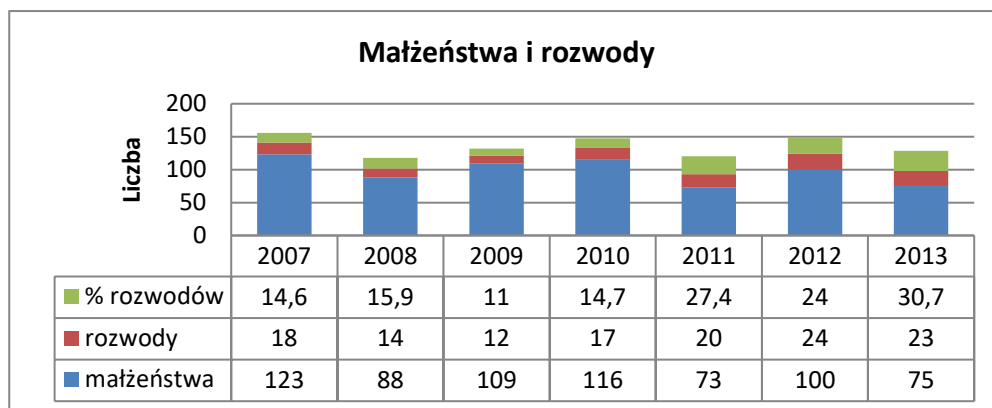
Do 2008 r. przyrost naturalny był na niskim poziomie, a w 2007 r. był ujemny. Jednak od 2009 r. nastąpiła zmiana tej negatywnej dla rozwoju gminy tendencji.

Ilość zawieranych małżeństw w Gminie jest stabilna, na dobrym prorozwojowym poziomie. Zauważa się natomiast minimalny trend wzrostowy rozwodów. Wymagać to będzie jednak analizy w dłuższym czasie.

Tabela nr 3. Małżeństwa i rozwody 2007-2013

Rok	małżeństwa	rozwody	% rozwodów
2007	123	18	14,6
2008	88	14	15,9
2009	109	12	11,0
2010	116	17	14,7
2011	73	20	27,4
2012	100	24	24,0
2013	75	23	30,7
2019			
2020			

Wykres nr 4. Małżeństwa i rozwody

Liczba ludności w podziale na główne grupy wiekowe nie odbiega od normy wojewódzkiej i powiatowej. Analiza przedstawionych danych wskazuje, że w badanym okresie występują wszystkie korzystne czynniki dla potencjału demograficznego w Gminie Zbąszynek.

Tabela nr 4. Ludność według ekonomicznych grup wieku 2011 r.

	Ogółem	przed- produk- cyjny	Ekonomiczne grupy wieku			popro- dukcyjny
			razem	mobilny	Nie- mobilny	
województwo	1022843	194734	671640	412111	259529	156469
powiat	56777	11253	37067	22813	14254	8457
Gmina	8364	1656	5490	3427	2063	1218

Tabela nr 4a. Ludność według ekonomicznych grup wieku 2020 r.

	Ogółem	przed- produk- cyjny	Ekonomiczne grupy wieku			popro- dukcyjny
			razem	mobilny	Nie- mobilny	
województwo	1022843	194734	671640	412111	259529	156469
powiat	56777	11253	37067	22813	14254	8457
Gmina	8364	1656	5490	3427	2063	1218

Tabela nr 5. Ludność w % według ekonomicznych grup wieku 2011 r.

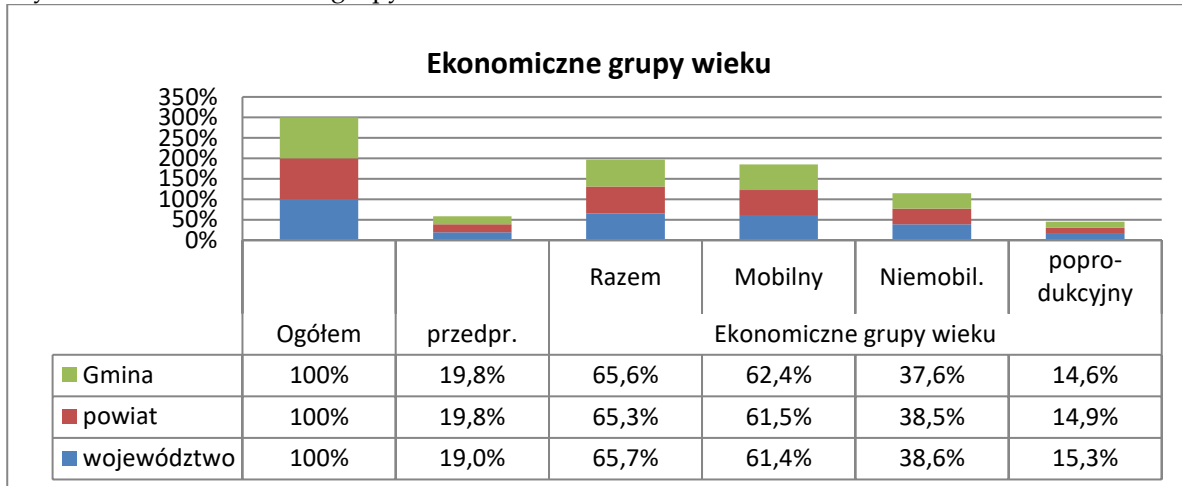
	Ogółem	przed- produk- cyjny	Ekonomiczne grupy wieku			popro- dukcyjny
			razem	Mobilny; 18-44 lata	Nie- mobilny	
województwo	100%	19,0%	65,7%	61,4%	38,6%	15,3%
powiat	100%	19,8%	65,3%	61,5%	38,5%	14,9%
Gmina	100%	19,8%	65,6%	62,4%	37,6%	14,6%

Tabela nr 5a. Ludność w % według ekonomicznych grup wieku 2011 r.

Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku
--------	-------------------------

		przed- produk- cyjny	razem	Mobilny; 18-44 lata	Nie- mobilny	popro- dukcyjny
województwo	100%	19,0%	65,7%	61,4%	38,6%	15,3%
powiat	100%	19,8%	65,3%	61,5%	38,5%	14,9%
Gmina	100%	19,8%	65,6%	62,4%	37,6%	14,6%

Wykres nr 5. Ekonomiczne grupy wieku 2011r.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r.

Charakterystyka ludności pod względem biologicznych i edukacyjnych grup wieku jest dla Gminy korzystna.

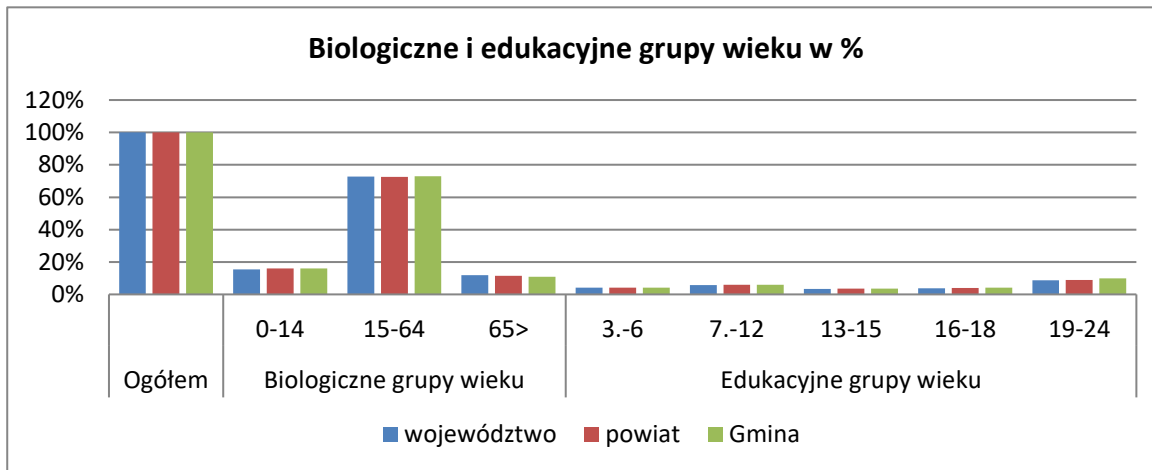
Tabela nr 6. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2011 r.

	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Edukacyjne grupy wieku				
		0-14	15-64	65>	3-6	7-12	13-15	16-18	19-24
województwo	1022843	157490	744282	121071	42144	58847	34036	38870	88579
powiat	56777	9066	41196	6515	2363	3432	2010	2293	5082
Gmina	8364	1341	6106	917	346	506	300	353	831

Tabela nr 7. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2011 r.

	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Edukacyjne grupy wieku				
		0-14	15-64	65>	3-6	7-12	13-15	16-18	19-24
województwo	100%	15,40%	72,8%	11,8%	4,1%	5,75%	3,3%	3,8%	8,7%
powiat	100%	15,97%	72,6%	11,5%	4,2%	6,04%	3,5%	4,0%	9,0%
Gmina	100%	16,03%	73,0%	11,0%	4,1%	6,05%	3,6%	4,2%	9,9%

Wykres nr 6. Biologiczne i edukacyjne grupy wieku w %

Spośród 8344 mieszkańców Gminy Zbąszynek w roku 2007 - 20,16 % stanowiły dzieci i młodzież (1682 osoby w wieku przedprodukcyjnym), 66,61 % osób znajdowało się w wieku produkcyjnym (5558 osób), a 13,23 % osób w wieku poprodukcyjnym (1104 osoby).

Natomiast w 2012 spośród 8326 mieszkańców Gminy Zbąszynek - 19,42% stanowiły dzieci i młodzież (1617 osoby w wieku przedprodukcyjnym), 64,57 % osób znajdowało się w wieku produkcyjnym (5376 osób), a 16,47% osób w wieku poprodukcyjnym (1371 osoby).

Istotnym narzędziem diagnozującym sytuację społeczną jest stan bezrobocia.

Tabela nr 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2011r.

	Ogółem	wiek produkcyjny	bezrobotni	3:1 w %	3:2 w %
	1	2	3	4	5
województwo	1022843	671640	59134	5,8%	8,8%
powiat	56777	37067	2359	4,2%	6,4%
Gmina	8364	5490	211	2,5%	3,8%

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze

Wykres nr 7. Liczba bezrobotnych w 2011 r.

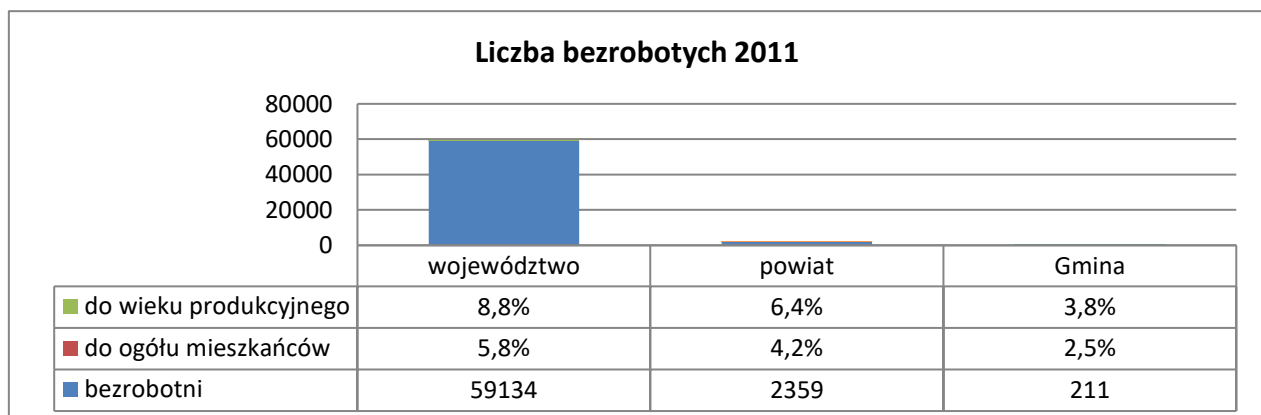
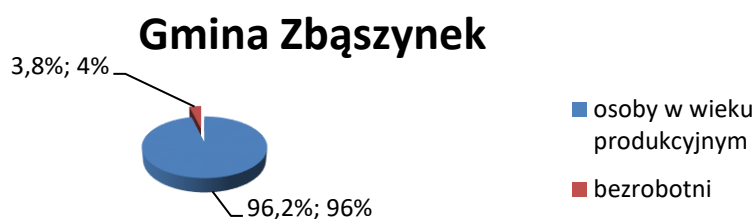

Tabela nr 9. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

	XII 2011	XII 2012	XII 2020	przyrost bezrobotnych
województwo	59134	60614		1480
powiat	2359	2955		596
Gmina	211	257		46

Bezrobocie w Gminie Zbąszynek jest na niskim poziomie. Większym problemem jest długookresowe bezrobocie, gdyż stan ten wpływa na zachowania patologiczne osoby bezrobotnej. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem jest wówczas przemoc w rodzinie. Długotrwałe bezrobocie z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi wymaga więc odpowiednich form działania.

Wykres nr 8. Bezrobotni zarejestrowani w 2011 r.

Prognoza przemian społecznych jest niezwykle ważna przy podejmowaniu wszelkich decyzji o przyszłości gminy – stała się więc częścią niniejszej Strategii. Choć przyszłość posiada wiele niejasności i jest czasami nieprzewidywalna, niektóre procesy można i trzeba ukazać, aby uzasadnić podejmowane działania. Misja Strategii i jej cele muszą być odpowiednie do tego, co przyniesie przyszłość. Już od kilku lat tendencje demograficzne obserwowane w kraju, mają swoje odzwierciedlenie również w skali poszczególnych województw, powiatów i gmin.

Według prognozy ludność Polski w latach 2005-2030 zmniejszy się z 38123,3 tys. do 35693,0 tys. osób, a więc o 2430,3 tys., tj. o 6,4%. Należy ten wskaźnik przyjąć do programowania długofalowych działań.

3. Infrastruktura techniczna

Wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest jednym z głównych wyznaczników poziomu życia i możliwości rozwoju gospodarczego danego obszaru.

1) Wodociąg, kanalizacja i oczyszczalnia ścieków

Gmina Zbąszynek posiada zbiorowy system kanalizacji sanitarnej z jedną biologiczną oczyszczalnią ścieków. W 2013 r. zakończono realizowaną od IV kwartału 2009 roku inwestycję dot. „Uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zbąszynek”. W ramach projektu powstało 13,3 km kanalizacji sanitarnej wraz z budową 15 przepompowni ścieków oraz 11,8 km sieci wodociągowej. Przedsięwzięcie pozwoliło na kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie naszej Gminy, a w szczególności doprowadzenie wody pitnej do domostw w miejscowościach Dąbrówka Wlkp., Kręcko oraz na odprowadzenie ścieków w miejscowościach Dąbrówka Wlkp., Kręcko i Rogoziniec do oczyszczalni ścieków w Zbąszynku. Wartość projektu wyniosła 9,4 mln zł, z czego 5,7 mln zł (tj. 61% kosztów kwalifikowanych) dofinansowane zostało z Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013.

Całość obszaru Gminy Zbąszynek wyposażona jest w instalacje wodociągowe. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 7 ujęć wody. Długość instalacji całego wodociągu to 36,3 km. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 1061 Gospodarstw. W 2014 roku nastąpi przekazanie Samorządowemu Zakładowi Usług Komunalnych sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w ramach realizowanej inwestycji w latach 2009/13.

Średni pobór wody z wodociągów zbiorowych na 1mieszkańca wynosi około 37,1m³/rok tj. 3,1 m³/miesiąc, z tego; w obszarze miejskim 32,1 m³/rok tj. 2,68 m³/miesiąc oraz w obszarze wiejskim 43,4 m³/rok tj. 3,61 m³/miesiąc.

2) Gospodarka odpadami

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Polska dołącza do europejskiego standardu zagospodarowania śmieci komunalnych. Na terenie gminy system gospodarki odpadami regulują następujące Uchwały Rady Miejskiej: Uchwała Nr XXIV/79/2012 w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty.

Uchwała Nr XXIV/80/2012 w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr XXV/90/2012 w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości.

Uchwała Nr XXV/91/2012 w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr XXVII/3/2013 w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Zbąszynek.

3) Ciepłownictwo i gazyfikacja

Gmina Zbąszynek posiada zorganizowane źródło ciepła i gazowy system sieci przesyłowej.

4) Elektroenergetyka

Obszar gminy obsługiwany jest przez Rejon Energetyczny w Wolsztynie. W urzędzie miejskim nie ma danych, aby któreś gospodarstwo nie miało energii elektrycznej. Oświetlenie uliczne oraz sieć linii elektroenergetycznej jest sukcesywnie rozbudowywana i modernizowana.

5) Telefonizacja i telekomunikacja

Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć telefoniczną. Ponadto mieszkańcy posiadają możliwość korzystania z różnych operatorów sieci telefonii komórkowej. Użytkownicy sieci telefonicznych korzystają z nowoczesnych urządzeń telekomunikacyjnych do transmisji informacji i danych. Mieszkańcy dzięki rozwiniętej sieci telefonicznej, jak i dzięki prywatnym operatorom mają również szeroki dostęp do Internetu. Gmina ma bezpośrednio, automatyczne połączenia z całym światem. Na terenie miasta rozpoczyna swoją działalność Usługowa Spółdzielnia Telekomunikacyjna ze Zbąszynia.

Praktycznie aktywność władz gminnych w tym zakresie nie jest potrzebna. Usługi te stały się typowo komercyjne. Mieszkańcy Gminy mogą korzystać bez ograniczeń z usług telekomunikacyjnych o coraz lepszej jakości i możliwościach.

Należy natomiast dążyć do całkowitego uporządkowania napowietrznej sieci telefonicznej. Gmina ma swoje miejsce w systemie informatycznym – serwis internetowy pod nazwą: www.zbaszynek.pl oraz e-mail: urząd@zbaszynek.pl. Od 2009 roku Urząd Miejski w Zbąszynku wydaje gazetę pt. „Zbąszynecki Kwartalnik”.

Od marca 2010 roku została uruchomiona Zbąszynecka Telewizja Internetowa (ZTVi), wiadomości prezentowane są raz w miesiącu i dostępne są na stronie internetowej: <http://zbaszynek.pl/PL/filmy/41/2/> oraz www.youtube.pl/ztoizbaszynek.

6) Drogi

Staraniem samorządu gminnego w ostatnich latach wykonano na drogach gminnych szereg inwestycji polegających m.in. na położeniu nawierzchni asfaltowej, budowie nowych odcinków dróg, modernizacji istniejących, wykonania oświetlenia ulicznego etc. Środki na ten cel Gmina pozyskała z programów zewnętrznych.

Drogi publiczne ogółem (w km) – **104,2**: – w tym, według podziału na rodzaje nawierzchni:

- a) o nawierzchni twardej - 64,54;
- b) o nawierzchni ulepszonej - 19,82;
- c) pozostałe - 19,84.

- w tym, według podziału na właścicieli dróg:

- a) drogi wojewódzkie (przebiegające przez teren gminy) – 10,6, z tego:
 - nawierzchni twardej – 10,6;
- b) drogi powiatowe (przebiegające przez teren gminy) – 39,0, z tego:

- nawierzchni twardej – 24,9;
- c) drogi gminne (miejskie lub zamiejskie) – 54,6, z tego:
 - nawierzchni twardej – 29,04;
 - o nawierzchni ulepszonej – 17,02;
 - pozostałe – 8,54.

Liczba stacji benzynowych: 3, w tym całodobowych: 3.

7) Komunikacja kolejowa i drogowa

Struktura linii kolejowych normalnotorowych, przebiegających przez teren gminy według ich znaczenia:

Linie magistralne	Linie o znaczeniu I-rzędym	Linie o znaczeniu II-rzędym	Linie lokalne
11,800 km	23,417km	2,252km	0

- 1) Liczba stacji i przystanków kolejowych (ogółem w szt.) – 5, w tym: pasażerskich – 3;
- 2) Gęstość eksploatowanej sieci kolejowej (w km/ 10 km² pow.) – 3,97
- 3) Gęstość stacji i przystanków kolejowych (na 10 km² pow.) – 0,6
- 4) Odsetek torów kolejowych dostosowanych do prędkości powyżej 100 km/godz. (w %) - 31,49%

Bezpośrednie połączenia kolejowe Gminy z:

Miastem – siedzibą Starostwa	Miastem wojewódzkim	Warszawą	Zagranicą (Niemcy – Berlin)
tak	tak	tak	tak

Komunikacja autobusowa realizowana jest przez przewoźników prywatnych i PKS.

8) Straż pożarna

W skład struktur oddziału miejsko-gminnego OSP wchodzi 5 jednostek. OSP zrzesza 230 druhen i druhow, w tym 97 z młodzieżowych drużyn pożarniczych. Posiadamy pięć remiz murowanych wyposażonych w centralne ogrzewanie. Nasze jednostki są wyposażone w następujące samochody strażackie:

- GCBA (gaśniczy, ciężki, beczka, autopompa) – 2 szt.
- GSBA (gaśniczy, średni, beczka, autopompa) – 4 szt.
- GLM (gaśniczy, lekki, motopompa) – 2 szt.

OSP wyposażona jest w sprzęt strażacki pozwalający na udział w następujących akcjach:

- gaśniczych;
- ratownictwa technicznego;
- ratownictwa medycznego;
- ratownictwa ekologicznego.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE ZBĄSZYNEK

1. Podmioty gospodarcze i rolnictwo –Rynek pracy

Na terenie Gminy Zbąszynek w 2011 r. były 744 podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon. Z tej liczby w sektorze rolniczym 11 podmiotów, przemysłowym 164 podmioty i budowlanym 79 podmiotów. Natomiast 573 osoby fizyczne prowadziły w tym okresie działalność gospodarczą.

Podstawowym ośrodkiem zatrudnienia w gminie jest zakład IKEA Indrusty produkujący meble dla koncernu IKEA, mający swą bazę w Chlastawie, zatrudniającej obecnie 2 805 osób.

Sukcesywnie zwiększający się zakres produkcji zakładu oraz jego kooperantów dało znaczny spadek bezrobocia i poprawiło koniunkturę gospodarczą gminy, a jednocześnie uruchomiło popyt na mieszkania.

Poziom aktywności gospodarczej na terenie gminy, mierzony wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców jest zbliżony do średniej dla kraju i wynosi ponad 90.

Ważnym sektorem gospodarki lokalnej w Gminie Zbąszynek jest rolnictwo – stanowi ono źródło utrzymania dużej części ludności; użytki rolne zajmują 4783 ha powierzchni, co stanowi 50,7% ogólnej powierzchni gminy, a lasy 3 647 ha, tj. 38,6 % ogółu.

Łączna liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotny w gminie w 2011 roku wynosiła **211** osób.

Łączna liczba osób pracujących w gminie w 2011 roku wynosiła **5490** osób tj. ponad 65% ogółu mieszkańców gminy. Stan ten jednak wymaga stałej obserwacji z uwagi na niestabilność sytuacji gospodarczej.

2. Budownictwo mieszkaniowe

Według danych z 1996 roku na terenie Gminy Zbąszynek liczba mieszkań zamieszkałych wynosiła 2692, w tym według form własności:

- Spółdzielczych - 434,
- Komunalnych - 297,
- Indywidualnych - 1 404

Od roku 2002 liczba nowych mieszkań w Gminie Zbąszynek rośnie, jednak dotyczy to wyłącznie mieszkań w budynkach prywatnych.

W jednym przypadku budynek do remontu od gminy zakupiła osoba prywatna, która przygotowała 27 mieszkań na sprzedaż. Ponadto gmina nabywa sukcesywnie od PKP budynki, które następnie są adaptowane na cele mieszkalne. W ten sposób uzyskano 22 mieszkania.

Systematycznie sprzedawane są działki pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne średnio około 10 - 14 rocznie i działki pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne. Pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne sprzedano różnym podmiotom 4 działki z możliwością pobudowania około 300 - 400 mieszkań.

Mieszkaniowy zasób Gminy Zbąszynek to 136 lokali mieszkalnych w tym, 14 lokali socjalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 7 640,85 m², znajdujące się w 65 budynkach. Średnia powierzchnia lokalu mieszkalnego wynosi ok. 56,18 m². Sytuacja mieszkaniowa w gminie nie odbiega zasadniczo od gmin sąsiadujących, jeśli chodzi o standard i wyposażenie. Głównym rodzajem budownictwa jest budownictwo indywidualne.

Tabela nr 10. Ilość budynków mieszkalnych z lokalami Gminy

Rok	Miasto	Wieś	RAZEM
2007	14	10	24
2008	15	10	25
2009	15	20	25
2013	15	11	26

Tabela nr 10a. Ilość mieszkań:

Rok	Miasto	Wieś	RAZEM
2007	84	46	10
2008	97	45	142

2009	98	45	143
2013	20	26	46

Tabela nr 11. Prognoza wielkości mieszkaniowego zasobu Gminy

Rok	Ilość lokali mieszkalnych	Ilość lokali socjalnych	RAZEM
2013	122	14	136
2014	117	15	132
2015	113	17	130
2016	109	19	128
2017	103	20	123
2018	97	20	117

Na przydział lokali mieszkalnych z zasobów komunalnych oczekuje 60 rodzin. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba oczekujących na mieszkania nie zmienia się.

Nie wszystkie rodziny ubogie mają prawo do dodatku mieszkaniowego. Jeśli nie opłacają systematycznie czynszu i z tego tytułu są zadłużone, nie mogą skorzystać z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego. Nie mając wsparcia finansowego w dalszym ciągu nie uiszczają opłat czynszowych i w ten sposób popadają w coraz większe zadłużenie. Ostatecznie, w związku z rosnącym zadłużeniem ze strony najemców lokali w zasobach komunalnych jak i spółdzielczych – zgodnie z obowiązującymi przepisami, sprawy o ściągnięcie należności i eksmisję kierowane są do Sądu Rejonowego.

Tabela nr 12. Zadłużenie czynszowe w zasobach komunalnych

Rok	Liczba zadłużonych lokatorów	Łączna kwota zadłużenia
2003	112	74 000,00 zł
2005	43	136 000,00 zł
2007	44	171 000,00 zł
2013	57	202 307,00 zł
	7 lokali socjalnych	50 785,00 zł

3. Edukacja

Zbąszynek posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę szkolnictwa podstawowego. W gminie funkcjonują dwie stacjonarne szkoły średnie: Zespół Szkół Technicznych w Zbąszynku oraz Zespół Szkół Leśnych w Rogozińcu oraz średnia szkoła wieczorowa dla pracujących, gimnazjum w Zbąszynku oraz trzy szkoły podstawowe: w Zbąszynku, Dąbrówce Wlkp. i w Kosieczynie. Od 2012 roku działa Zbąszyński Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Tabela nr 13. Podział subwencji i wysokość dofinansowania do jednego ucznia w 2012 r.

	Subwencja ogółem 2012 r.	Dopłata z budżetu gminy do planów szkół	Dopłata na 1 ucznia z budżetu gminy
subwencja	7 367 163,00	1 815 460,20	
ZST w Zbąszynku	2 537 441,00	405 333,20	1 547,00
I Gimnazjum w Zbąszynku	1 569 967,00	299 475,00	807,00
SP w Zbąszynku	1 917 166,00	424 713,00	640,00
SP Dąbrówka Wlkp.	708 290,00	353 960,00	3 443,00
SP Kosieczyn	599 184,00	331 979,00	2 397,00

Subwencja z budżetu państwa wyniosła **7 367 163 zł**. Wydatki ogółem na zadania oświatowe stanowiły **11 412 888 zł**. Gmina Zbąszynek ze środków budżetu gminy dołożyła do oświaty kwotę **4 045 725 zł**, tj. ponad 35 % wszystkich wydatków.

Wychowanie przedszkolne realizują przedszkola niepubliczne w Zbąszynku, Kosieczynie, Kręcku, Dąbrówce Wlkp. i Rogozińcu. Poniższa tabela przedstawia dane o liczebności dzieci i oddziałów.

Tabela nr 14. Liczba dzieci i oddziałów w przedszkolach niepublicznych w roku 2012/2013

Przedszkole	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	3- letnie	4 - letnie	5 – letnie	6 - letnie
NP. w Zbąszynku	205	8	50	43	67	45
NP. w Dąbrówce Wlkp.	43	2	7	10	13	13
NP. w Kręcku	17	1	3	5	4	5
NP. w Kosieczynie	26	1	4	8	9	5
NP. w Rogozińcu	15	1	8	3	1	3
R a z e m	306	13	72	69	94	71

4. Ochrona zdrowia

Polityka społeczna, mając na względzie stan zdrowia jednostki i społeczeństwa, bierze pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne. Jej zadaniem jest m.in. wyrównywanie dostępu do służby zdrowia oraz tworzenie warunków dla zdrowia społeczeństwa.

Zadania służby zdrowia w dziedzinie leczenia i rehabilitacji w gminie realizuje m.in.: Przychodnia Lekarska przy ulicy Długiej 1 w Zbąszynku: POZ – 5 praktyk lekarza rodzinnego, dwa gab. Stomatologiczne, laboratorium, podstacja Pogotowia Ratunkowego Nowego Szpitala w Świebodzinie, poradnia ginekologiczno-położnicza, Medyczne Centrum ZDROVITA; usługi specjalistycznych poradni przy ulicy Kosieczynskiej 4 w Zbąszynku, Centrum Rehabilitacyjne Ewa - Med. przy ul. Kosieczynskiej 4 oraz prywatne specjalistyczne praktyki lekarskie w Zbąszynku. Higienę szkolną prowadzą dwie prywatne praktyki pielęgniarstwa kontraktujące usługi bezpośrednio w NFZ. Mieszkańcy korzystają także ze specjalistycznych usług medycznych poza gminą.

Gmina aktywnie uczestniczy w profilaktycznych programach zdrowotnych.

5. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest jedną z tych kwestii społecznych, która odciska dotkliwe piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Istotne jest więc prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie Gminy Zbąszynek za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji w Świebodzinie oraz Straż Miejska.

Gmina Zbąszynek jako gmina miejsko-wiejska o dobrze rozbudowanej infrastrukturze gospodarczej i przemysłowej w porównaniu do innych gmin powiatu świebodzińskiego jest gminą, gdzie odnotowano najmniej przestępstw o charakterze kryminalnym.

6. Kultura

Na terenie gminy od 2012 roku działa aktywnie jako samodzielna placówka upowszechniania kultury: Zbąszyński Ośrodek Kultury w Zbąszynku (www.zok.zbaszynek.pl). Ośrodek finansowany jest z budżetu gminy. W jego skład wchodzi: Biblioteka im. M. Rożka, Kino „Muza”, Dom Kultury „Kolejarz”.

Do najciekawszych zabytków Gminy zaliczyć należy:

- Drewniany kościół w Kosieczynie z XIV w. – jest to najstarszy drewniany kościół w Europie;
- Drewniany kościół z bogatą polichromią wewnątrz w Chlastawie z 1637 roku oraz brama – dzwonnica - zabytek klasy „0”;
- Pałac hrabiów Schwarzenau i park krajobrazowy w zespole pałacowym z II połowy XIX w. w Dąbrówce Wlkp.;
- Murowany kościół parafialny z 1660 r. w Dąbrówce Wlkp.;
- Murowany dwór z XVIII w. i pałac z XIX w. w Kosieczynie;
- Neogotycki kościół w Kręcku z 1880 r. oraz znajdujący się na terenie kościoła pomnik z piaskowca z 1926 r. poświęcony mieszkańcom Kręcka poległym podczas I wojny światowej;
- Dawne budynki koszarowe z przełomu XIX i XX w. w Rogozińcu - obecnie Zespół Szkół Leśnych, gdzie działa jedno z niewielu w kraju Koło Sokolników szkolące ptaki m.in. do łowów i Koło Sygnalistów oraz kościół ewangelicki z 1832 roku;
- Kościół filialny w Zbąszynku z lat 1929-30;
- Kościół parafialny w Zbąszynku z lat 1928-29;
- Dworzec kolejowy z 1923 r.;
- Urząd Miejski z 1930 r.;
- Dom kultury w stylu modernistycznym;
- Lokomotywa - pomnik, symbol kolejarskiej historii Zbąszynka.

Kulturalną wizytówką gminy jest istniejący od 1923 roku Regionalny Zespół Pieśni i Tańca im. Tomasza Spychały z Dąbrówki Wlkp. Działa również Chór „Milenium”, Zespół „Dąbrowszczanka” Zespół Śpiewaczy „Harmonia”.

7. Sport, turystyka i rekreacja

W Gminie Zbąszynek głównym organizatorem i koordynatorem sportu i rekreacji jest prężnie działający Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zbąszynku (www.osir.zbaszynek.pl). Samodzielnie działają: MKS „Syrena” Zbąszynek, LKS „Sokół” Dąbrówka Wlkp., Klub Sportowy „Olimp” Kręcko, LZS „Znicz” Kosieczyn, UKS „Junior” Zbąszynek, TKKF „Semafor” Zbąszynek. Wiodącą jest sekcja piłki nożnej MKS Syrena Zbąszynek, która uczestniczy w rozgrywkach piłkarskich IV ligi. Kluby finansowane są z budżetu gminy oraz otrzymują wsparcie od sponsorów prywatnych. Poza sekcją piłki nożnej młodzież Gminy Zbąszynek uczestniczy w turniejach i rozgrywkach ligi siatkowej oraz lekkiej atletyki.

Najpotrzebniejszą inwestycją jest budowa hali sportowej z zapleczem i remont bieżni stadionu w Zbąszynku.

Gmina nie dysponuje bazą turystyczną. Na terenie Gminy Zbąszynek mało rozpropagowana jest idea agroturystyki. Konieczne jest uświadamianie mieszkańców, że poprzez turystykę i rekreację można podnieść walory gminy i dochodowość własnych gospodarstw.

8. Polityka budżetowa Gminy Zbąszynek

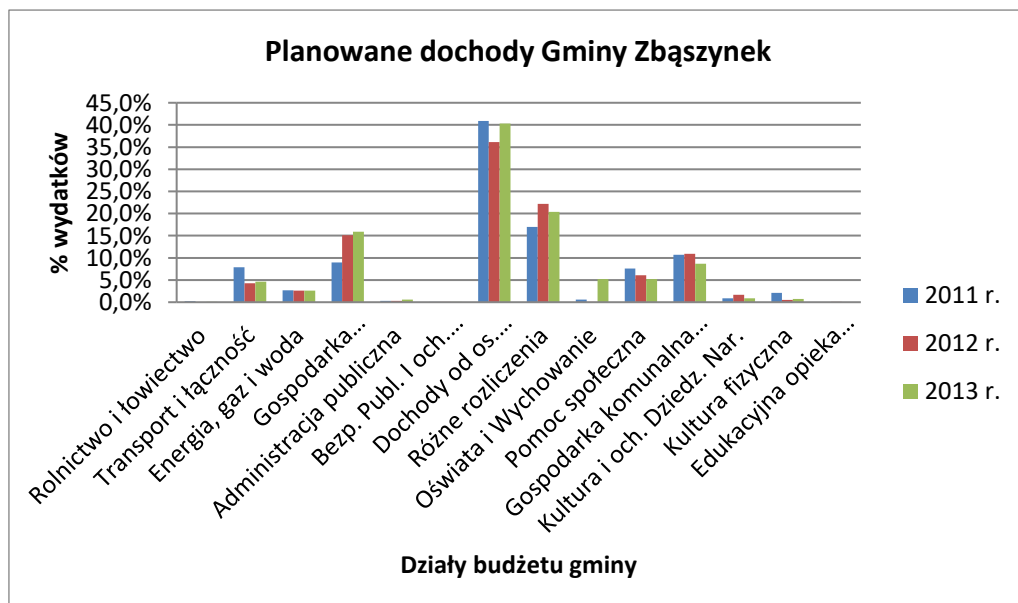
Tabela nr 15. Wybrane planowane dochody budżetu Gminy wg działów

Rok	%		
	2011	2012	2013

Rolnictwo i łowiectwo	0,2%	0,0%	0,1%
Transport i łączność	7,9%	4,3%	4,6%
Energia, gaz i woda	2,7%	2,6%	2,6%
Gospodarka mieszkaniowa	9,0%	15,1%	15,9%
Administracja publiczna	0,3%	0,3%	0,6%
Bezp. Publ. i och. Przeciwoż.	0,02%	0,0%	0,02%
Dochody od os. Prawnych ...	40,9%	36,1%	40,3%
Różne rozliczenia	17,0%	22,2%	20,4%
Oświata i Wychowanie	0,6%	0,0%	5,2%
Pomoc społeczna	7,6%	6,1%	5,2%
Gospodarka komunalna i ochr. Środ.	10,7%	10,9%	8,7%
Kultura i och. Dziedz. Nar.	0,9%	1,7%	0,9%
Kultura fizyczna	2,1%	0,5%	0,7%
Edukacyjna opieka wychowawcza		0,1%	
Kwota	29222461	34461190	37089970

Samorząd gminy prowadził zróżnicowaną aktywną politykę budżetową. Duże środki przeznaczane są na inwestycje gminne.

Wykres nr 9. Planowane dochody Gminy Zbąszynek

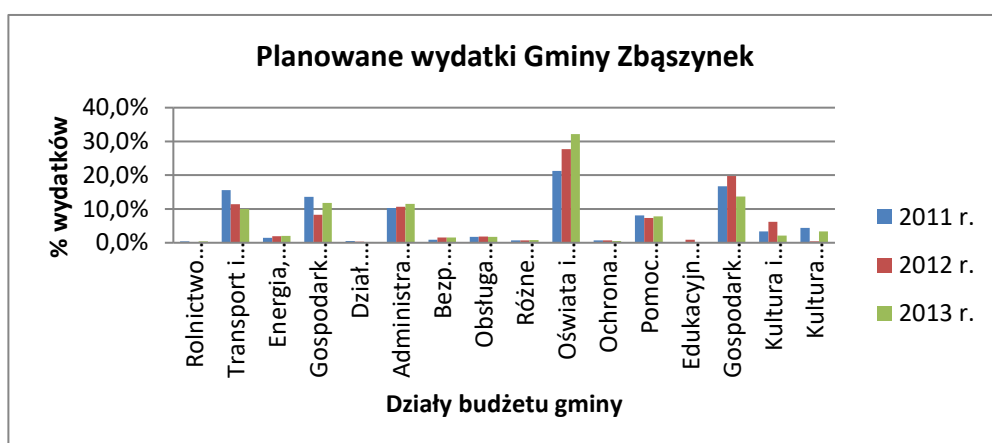

Największe wydatki gmina przeznaczona na Oświatę i Wychowanie, Gospodarkę Komunalną, Transport, Gospodarkę Mieszkaniową i Pomoc Społeczną. Ponad 59% wydatków kierowanych jest do sfery społecznej, pozostałą część na rozbudowę infrastruktury i rozwój gospodarczy.

Tabela nr 16. Wybrane planowane wydatki budżetu gminy wg działów

	%		
	2011	2012	2013
Rolnictwo i łowiectwo	0,4%	0,1%	0,4%
Transport i łączność	15,6%	11,4%	10,0%
Energia, gaz i woda	1,5%	1,9%	2,0%
Gospodarka mieszkaniowa	13,6%	8,3%	11,8%
Dział. Usługowa	0,5%	0,3%	0%
Administracja publiczna	10,3%	10,7%	11,5%
Bezp. Publ. i Och. Przeciwoż.	0,9%	1,5%	1,6%
Obsługa długu publicznego	1,7%	1,8%	1,7%
Różne rozliczenia	0,7%	0,7%	0,8%
Oświata i wychowanie	21,3%	27,7%	32,2%
Ochrona zdrowia	0,7%	0,7%	0,5%
Pomoc społeczna	8,1%	7,3%	7,8%
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,0%	0,9%	0,1%
Gospodarka komunalna i ochr. Środ.	16,7%	19,8%	13,7%
Kultura i och. Dziedz. Nar.	3,4%	6,2%	2,1%
Kultura fizyczna	4,4%	0,4%	3,4%
Planowana kwota	31161701	36284207	34483959

Wykres nr 10. Planowane wydatki Gminy Zbąszynek

9. Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy działają m.in. :Stowarzyszenie Miłośników Kultury Dąbrowieckiej, Kapela Kozłarska Kotkowiacy – Zbąszynek, Rodzinne Ogrody Działkowe „Kolejarz” – Zbąszynek, Fundacja „Spieszmy się”, Fundacja Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Leśna Kraina”, Terenowa Organizacja ZZ

Emerytów i Rencistów Kolejowych – Zbąszynek, Stowarzyszenie Klub Seniora „Pogodna Jesień”, Świebodziński Związek Kresowian koło terenowe w Kosieczynie, KHDK PCK, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków koło w Zbąszynku, Terenowy Klub Honorowych Dawców Krwi PCK – Zbąszynek Kurkowe Bractwo Strzeleckie – Zbąszynek, PZW koło w Zbąszynku, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Parafialny Zespół Caritas koło w Zbąszynku i Kosieczynie. Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie Hodowców Gołębi, MKS „Syrena” Zbąszynek, LZS „Znicz” Kosieczyn, LKS „Sokół” Dąbrówka Wlkp., TKKF „Semafor” Zbąszynek, TKKF Sokół Dąbrówka Wlkp., UKS „Junior” Zbąszynek, UKS przy ZST w Zbąszynku, Klub Sportowy „Olimp” Kręcko, Stowarzyszenie Brydża Sportowego Zbąszynek, oraz inne organizacje i instytucje wspierające działalność gminy.

Większość organizacji korzysta z oferty otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych ogłaszanych przez Burmistrza Zbąszynka w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. W 2013 r. w obszarze kultura wybrano do realizacji 12 ofert na kwotę 37.000 zł, w obszarze ochrona i promocja zdrowia 4 oferty na kwotę 7.500,00 zł oraz w obszarze upowszechniania kultury fizycznej i sportu wybrano 8 ofert na kwotę dofinansowania 120.000,00 zł.

10. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku

1) Zadania i formy pomocy realizowane przez OPS

Pomoc społeczna jako istotna część polityki społecznej, kierowana jest do osób i rodzin niezdolnych do samodzielnego zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych.

Realizacja pomocy odbywa się na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Warunki korzystania z pomocy społecznej:

1. wystąpienie trudności życiowych przewidzianych w ustawie,
2. brak dochodów lub bardzo niski poziom dochodów, uniemożliwiający normalne funkcjonowanie.

Rodzaje pomocy społecznej:

- a) środowiskowo-usługowa: udzielana w miejscu zamieszkania osoby,
 - rzeczowa,
 - pieniężna,
- b) instytucjonalna (np. domy pomocy społecznej).

Rodzaje świadczeń pomocy społecznej:

1. świadczenia pieniężne: m.in. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.
2. świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze.

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna winna, w miarę możliwości, doprowadzić do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Celem pomocy społecznej jest zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych.

Realizacja zadań oraz tworzenie systemu wsparcia społecznego leży w zakresie działań Ośrodka Pomocy Społecznej przy współdziałaniu z prowadzoną na terenie gminy i powiatu działalnością

organizacji społecznych, Kościoła Katolickiego i innych kościołów, związków wyznaniowych, fundacji, stowarzyszeń, pracodawców oraz osób fizycznych i prawnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku jest jednostką organizacyjną Gminy Zbąszynek, działająca od dnia 1 czerwca 1990 roku na mocy Uchwały Nr XXXIII/17/93 Rady Miejskiej w Zbąszynku z dnia 04 listopada 1993 roku, finansowaną w formie jednostki budżetowej.

Ośrodek realizuje zadania własne i zadania zlecone gminie z zakresu pomocy społecznej.

Ustawowo zadania pomocy społecznej finansowane są z budżetu państwa oraz ze środków własnych gminy.

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych prawem świadczeń,
- pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w gminie, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi,
- współpraca i współdziałanie z innymi jednostkami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej.

Pomocy społecznej udziela się z powodów określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, tj. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2) Główne problemy mieszkańców gminy z perspektywy OPS

a) Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną

Szczegółową analizę powodów przyznawania pomocy społecznej w Gminie Zbąszynek oraz ilości środowisk objętych pomocą w latach 2009-2011 przedstawia poniższa tabela, przy czym należy zaznaczyć, iż w niektórych rodzinach wystąpiło wiele powodów trudnej sytuacji.

Tabela nr 17. Powody udzielania pomocy i liczba środowisk objętych pomocą

Powód udzielenia pomocy	Ilość środowisk objętych z tego powodu pomocą w latach:		
	2009	2010	2011
Bezdomność	3	3	3
Bezrobocie	72	73	57

Niepełnosprawność	76	74	76
Długotrwała choroba	100	60	48
Bezradność w tym:	169	164	157
<i>Rodziny niepełne</i>	45	39	31
<i>Rodziny wielodzietne</i>	35	22	19
Problemy alkoholowe	34	32	20
Powrót z zakładu karnego	4	5	5
Przemoc w rodzinie	4	3	2
Osoby samotne	77	78	81
Usługi opiekuńcze	7	11	17
Razem	966	503	466

Wykres nr 11. Powody udzielania pomocy przez OPS w Zbąszynku.

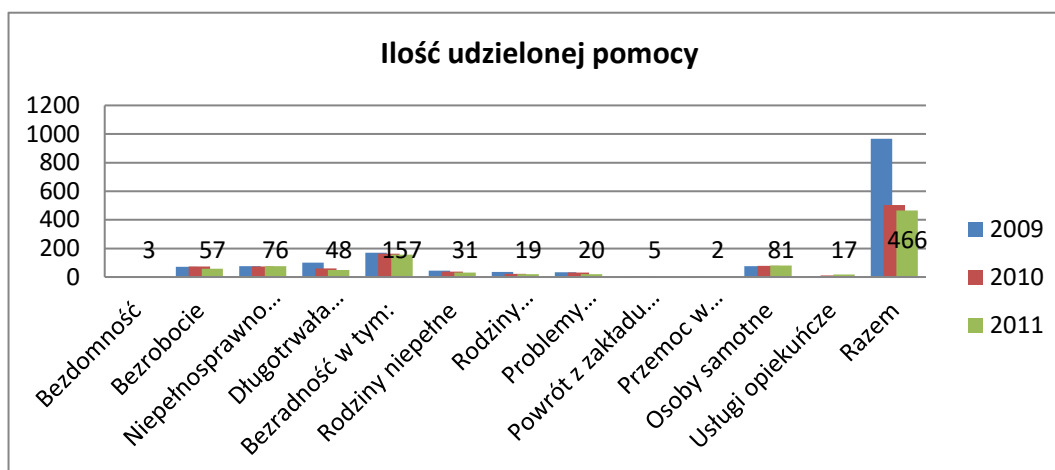
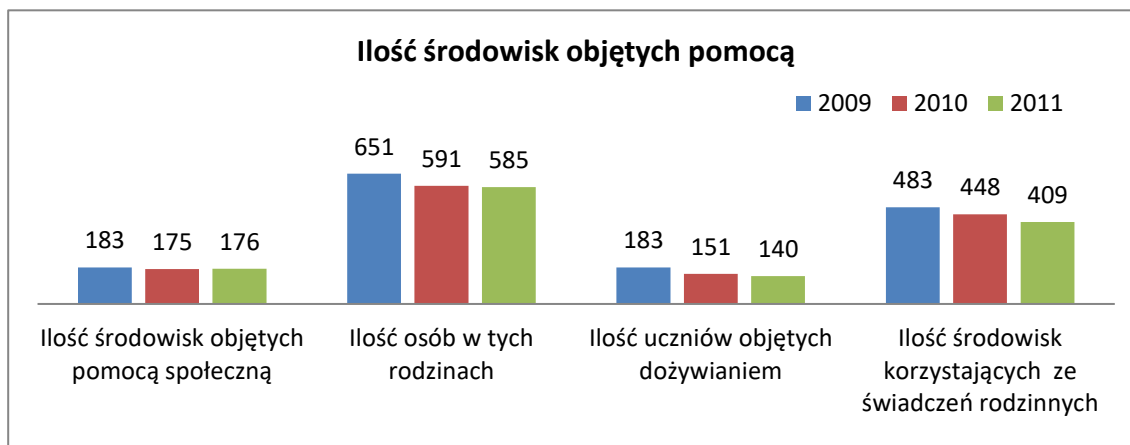

Tabela nr 18 . Ilość środowisk objętych pomocą społeczną

	2009	2010	2011
Ilość środowisk objętych pomocą społeczną	183	175	176
Ilość osób w tych rodzinach	651	591	585
Ilość uczniów objętych dożywianiem	183	151	140
Ilość środowisk korzystających ze świadczeń rodzinnych	483	448	409

Wykres nr 12. Ilość środowisk objętych pomocą

Główne powody udzielania pomocy przez OPS w Zbąszynku to bezradność, choroba, samotność, niepełnosprawność, bezrobocie i alkoholizm. Ilość udzielanej pomocy i środowisk objętych pomocą utrzymuje się na podobnym poziomie.

b) Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych

Od kilku lat główną przyczyną przyznawania pomocy społecznej w Gminie Zbąszynek jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych. Niestety, nierzadko bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziny, nieumiejętność rozwiązania problemów, z jakimi się boryka, powodują głębokie kryzysy. W takim przypadku instytucje oświatowe gminy, OPS w Zbąszynku oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze odgrywają istotną rolę we wsparciu i pomocy rodzinie.

Aby zapobiegać negatywnym zjawiskom występującym na terenie szkół, czy też pojawiającym się w środowisku życia uczniów, szkoły wszystkich szczebli edukacyjnych prowadzą zajęcia profilaktyczne, m.in. z zakresu profilaktyki uzależnień, profilaktyki przemocy oraz inne dotyczące umiejętności interpersonalnych.

W Gminie Zbąszynek wszystkie szkoły podstawowe i gimnazjum realizują dożywianie uczniów, jednak corocznie liczba chętnych na posiłki zmniejsza się, co może być oznaką poprawy poziomu życia rodzin zamieszkałych na terenie gminy.

Rodziny naszej gminy mogą liczyć również na wsparcie finansowe w formie stypendiów szkolnych. Każda rodzina spełniająca kryteria dochodowe określone w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej może skorzystać z takiej pomocy.

Tabela nr 19. Liczba rodzin korzystających ze stypendiów szkolnych

Rok	Liczba rodzin	Liczba uczniów	Roczna kwota
2007	49	160	64.626,00 zł
Styczeń/czerwiec 2011	10	25	27 300,00 zł
Wrzesień/grudzień 2011	20	40	23 468,20 zł
Styczeń/czerwiec 2012	17	37	25 878,00 zł
Wrzesień/grudzień 2012	32	62	21 306,40 zł

Tabela nr 19a. Liczba rodzin korzystających z zasiłków szkolnych

Rok	Liczba rodzin	Liczba uczniów	Roczna kwota
Styczeń/czerwiec 2012	1	4	1 296,00 zł
Wrzesień/grudzień 2012	2	4	939,80 zł

Prócz instytucji pomocy społecznej niesieniem wsparcia dzieciom w środowisku zajmują się również świetlice środowiskowe, pedagodzy i kuratorzy, itp.

Według danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Świebodzinie nadzorem kuratorskim w Gminie Zbąszynek w 2013 roku objętych jest 22 rodziny mających nadzór kuratora wobec nieletnich.

Tabela nr 20. Liczba rodzin z nadzorem kuratora

Rok	Liczba rodzin z nadzorem kuratora wobec nieletniego
2007	12
2013	22

Według danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie na terenie Gminy Zbąszynek jest 8 rodzin zastępczych, w tym 4 rodziny spokrewnione i 4 rodziny niespokrewnione. Rodzice biologiczni mają ograniczoną władzę rodzicielską z różnych powodów, np. brak zainteresowania dzieckiem ze strony matki, alkoholizm rodziców. Rodziny zastępcze nie mają kuratora.

Tabela nr 21. Liczba rodzin zastępczych

Rok	Liczba rodzin spokrewnionych	Liczba rodzin niespokrewnionych/niezawodowe	Razem
2007	6	3	9
2013	4	4	8

Na terenie Gminy Zbąszynek działalność wychowawczo-opiekuńczą prowadzą świetlice środowiskowe. Do każdej z nich uczęszcza przeciętnie 17 dzieci. Działa też jedna świetlica dla dzieci niepełnosprawnych, w której na zajęcia odbywające się dwa razy w tygodniu przychodzi średnio 7 osób niepełnosprawnych z terenu Zbąszynka.

Także niepełnosprawność i długotrwała choroba stanowią ważny powód wspierania osób i rodzin. Można przyjąć, że długotrwała choroba musi trwać co najmniej 6 miesięcy. Istnienie długotrwałej lub ciężkiej choroby stwierdza lekarz, wydając zaświadczenie. Długotrwała lub ciężka choroba to przesłanka uprawniająca między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego. Usługi opiekuńcze świadczone są na rzecz osób samotnych, starych, często z długotrwałą chorobą, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, jeśli rodzina nie może im takiej opieki zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania klientów potrzebujących pomocy przez opiekunki zatrudnione w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Istotną przyczyną przyznawania pomocy w gminie w latach 2009-2011 roku było bezrobocie. Pomimo dobrej koniunktury na lokalnym rynku pracy problem ten nadal dotyka mieszkańców naszej gminy przede wszystkim młodzież, kobiety, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz osoby niepełnosprawne. Brak zatrudnienia nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, stając się źródłem licznych problemów i dysfunkcji.

Znaczna ilość świadczeń pomocy społecznej w latach 2009-2011 roku została przyznana z powodu nadużywania alkoholu przez członka rodziny, które przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych. Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia. Zjawisko narkomanii wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

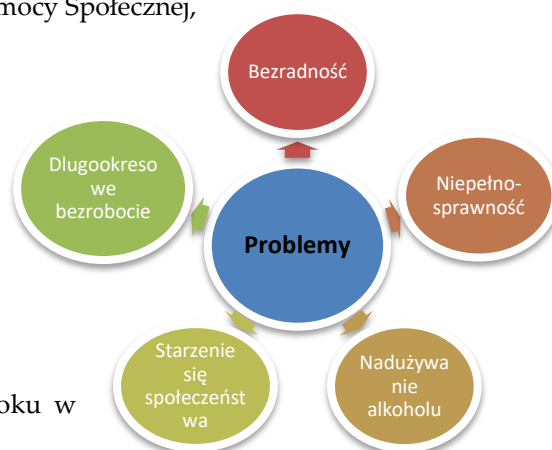
W Gminie Zbąszynek od wielu lat realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a od 2007 r. również Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie przeznaczane są środki uzyskiwane z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Z analizy danych OPS wynika, że od kilku lat w Gminie Zbąszynek następuje stopniowe starzenie się społeczności lokalnej. Postępujące starzenie się społeczeństwa oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, skutecznie ogranicza im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym. Widoczne jest to przede wszystkim w rosnącym zapotrzebowaniu na usługi opiekuńcze świadczone na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania i w Domu Dziennego Pobytu. Ludzie starsi w Gminie Zbąszynek objęci są systemem wsparcia, korzystają z wielu form pomocy takich jak:

- pomoc finansowa,
- usługi opiekuńcze,
- korzystanie z gotowych posiłków,
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych,
- pomoc w przygotowaniu dokumentacji do Domu Pomocy Społecznej,
- pomoc w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności.

Schemat najważniejszych problemów z perspektywy OPS w Zbąszynku

Tendencje w zakresie występujących problemów w 2011 roku w odniesieniu do lat 2009-2010 r. przedstawia się następująco:

1. Bezrobocie	znaczny spadek
2. Niepełnosprawność	niewielki wzrost
3. Długotrwała choroba	znaczny spadek
4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	niewielki spadek
5. Alkoholizm	spadek
6. Ilość środowisk objętych pomocą	spadek
7. Ilość dożywianych uczniów	spadek
8. Ilość jednoosobowych gospodarstw	niewielki wzrost
9. Usługi opiekuńcze	znaczny wzrost

c) Kapitał społeczny gminy oraz zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych

Na system pomocy w gminie osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka składają się skoordynowane działania prowadzone przez wiele instytucji m.in. pomoc społeczną, służbę zdrowia, oświatę oraz organizacje pozarządowe. Współpraca instytucji sprawia, że oferowana pomoc jest bardziej skuteczna i efektywna, co ma ogromne znaczenie dla szybkiej poprawy funkcjonowania osób i rodzin w społeczności lokalnej co w następstwie przekłada się na rozmiar występujących w gminie problemów społecznych.

Uzupełnienie rodziny;

Przedszkola i szkoły:

- Niepubliczne Przedszkole „Pod Muchomorkiem „ w Zbąszynku
- Niepubliczne Przedszkole w Kosieczynie
- Niepubliczne Przedszkole w Dąbrówce Wlkp.
- Niepubliczne Przedszkole w Kręcku
- Niepubliczne Przedszkole „Gucio” w Rogozińcu
- Szkoły Podstawowe w Zbąszynku, Dąbrówce Wlkp. i Kosieczynie
- I Gimnazjum w Zbąszynku
- Zespół Szkół Technicznych w Zbąszynku
- Zespół Szkół Leśnych w Rogozińcu

Placówki wychowania pozaszkolnego:

- Świetlice środowiskowe

Placówki integracyjne:

- Dom Dziennego Pobytu prowadzony przez OPS
- Zbąszyński Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zbąszynku

Wspomaganie rodziny:

Pomoc prawna i materialna oraz poradnictwo:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbąszynku
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zbąszynku
- Punkt Konsultacyjny d/s Uzależnień /od alkoholu i narkotyków/
- Specjalista Terapii Uzależnień
- Rewir dzielnicowych w Zbąszynku
- Asystenci rodzinni

Opieka zdrowotna:

- Lekarze rodzinni
- NZOZ Centrum Medyczne Zdrowita Zbąszynek
- Centrum Rehabilitacyjne Ewa - Med Zbąszynek

Kultura i sport:

- Zbąszyński Ośrodek Kultury
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zbąszynku
- UKS Zbąszynek
- Kluby sportowe Gminy Zbąszynek

Organizacje i Stowarzyszenia Samopomocowe

- Parafialne Zespoły „Caritas” w Zbąszynku i Kosieczynie
- Klub AA i Klub AI - Anon w Zbąszynku
- Związki Emerytów i Rencistów w Gminie Zbąszynek
- Związek Drużyn ZHP Zbąszynek
- Świebodziński Związek Kresowian koło Terenowe Kosieczyn
- Fundacja „Spieszmy się”, Fundacja Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Leśna Kraina” w Rogozińcu

11. Problemy, potrzeby oraz zasoby społeczne zidentyfikowane na podstawie ankiet oraz podczas warsztatów.

1) Efekty analiz warsztatowych

Podczas warsztatów liderzy lokalnej społeczności szeroko dyskutowali temat problemów ją trapiących, jako że to właśnie ich precyzyjna identyfikacja powinna być punktem wyjścia dla celów i działań przewidzianych niniejszym dokumentem. Do najistotniejszych problemów społecznych w Gminie Zbąszynek zaliczono zatem:

	Problem
1.	Mała aktywność w usprawnianiu niepełnosprawnych
2.	Niska wiedza o możliwości wypożyczenia i pozyskania środków na sprzęt ortopedyczny
3.	Nadużywanie alkoholu przez dorosłych
4.	Spożywanie alkoholu przez młodzież
5.	Palenie papierosów przez młodzież
6.	Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach
7.	Kryzys moralny, kryzys wartości w rodzinie
8.	Brak zrozumienia, wzajemnego wsparcia i współpracy między rodzicami a szkołą
9.	Zwiększająca się liczba dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi
10.	Mała motywacja dzieci i młodzieży do zajęć pozalekcyjnych
11.	Zbyt duża liczba zwolnień z wf
12.	Otyłość i pogarszająca się sprawność fizyczna dzieci i młodzieży
13.	Asekuracyjna działalność lekarzy rodzinnych – kłopoty z uzyskaniem skierowań do specjalistów
14.	Mała świadomość obywatelska w zakresie wpływu mieszkańców na problemy w gminie
15.	Niewystarczające oznakowanie, które usprawniałyby dotarcie z pomocą do mieszkańców przysiółków znacznie oddalonych od miasta (np. pogotowie ratunkowe, energetyczne, straż pożarna, itp.),
16.	Bezrobocie jako uciążliwość dla grup mieszkańców o długookresowym bezrobociu
17.	Niskie zarobki

Uczestnicy warsztatów nie poprzestając na stworzeniu powyższego katalogu dokonali również hierarchizacji problemów. Spośród wszystkich wymienionych za dominujące uznano:

	WAGA PROBLEMU; przyznane punkty ważności problemu; 13 podmiotów/liderów społecznych	pkt
	Problem	
1	Mała aktywność w usprawnianiu niepełnosprawnych	52
2	Niska wiedza o możliwości wypożyczenia i pozyskania środków na sprzęt ortopedyczny	52
3	Nadużywanie alkoholu przez dorosłych	45
4	Spożywanie alkoholu przez młodzież	56
5	Palenie papierosów przez młodzież	56
6	Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach	47
7	Kryzys moralny, kryzys wartości w rodzinie	54
8	Brak zrozumienia, wzajemnego wsparcia i współpracy między rodzicami a szkołą	42
9	Zwiększająca się liczba dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi	50
10	Mała motywacja dzieci i młodzieży do zajęć pozalekcyjnych	50
11	Zbyt duża liczba zwolnień z wf	38
12	Otyłość i pogarszająca się sprawność fizyczna dzieci i młodzieży	54
13	Asekuracyjna działalność lekarzy rodzinnych – kłopoty z uzyskaniem skierowań do specjalistów	50
14	Mała świadomość obywatelska w zakresie wpływu mieszkańców na problemy w gminie	45
15	Brak oznakowania i informacji, usprawniających dotarcie z pomocą do mieszkańców przysiółków znacznie oddalonych od miasta (np. pogotowie ratunkowe, straż poż., pogotowie gazowe, energetyczne, itp.),	51
16	Bezrobocie jako uciążliwość dla długookresowo bezrobotnych	47
17	Niskie zarobki	48
18	Wulgaryzm słowny młodzieży	24

Punktacja problemu: bardzo istotny - 5 pkt, istotny - 4 pkt, przeciętny - 3 pkt, mało istotny - 2 pkt, nieistotny - 1 pkt.

2) Wyniki badań ankietowych.

Ankieta - Diagnoza Lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadziło Małopolskie Centrum Profilaktyki w marcu 2013 r. Badanie przeprowadzono na 56 osobowej grupie 46 kobiet i 10 mężczyzn w wieku 40-70 lat.

Pytania:

4. Jakie problemy są najistotniejsze w społeczności lokalnej?

	Bardzo istotny	Istotny	Przeciętny
Bezrobocie	8	19	29
Alkoholizm	15	18	23
Zubożenie społeczeństwa	11	27	18
Kryzys rodziny	11	25	20
Wzrost przestępczości	7	10	39
Narkomania	13	7	36
Kryzys norm moralnych	12	21	23
Problemy mieszkaniowe	9	12	35
Zanieczyszczenie środowiska	13	14	29

HIV/AIDS	3	7	46
----------	---	---	----

5. Czy dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
tak	40/71%
nie	14/25%
nie wiem	2/4%

6. O której godzinie powinny być zamykane sklepy z alkoholem?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
18:00	13/23%
20:00	31/55%
22:00	12/22%

7. Czy jesteś zadowolony ze swojego lekarza rodzinnego?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
tak	42/75%
Nie	14/25%

8. Czy wiesz gdzie zgłosić nieprawidłowości w pracy personelu medycznego?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
tak	33/59%
Nie	23/41%

9. Czy jesteś zadowolony z usługi pogotowia ratunkowego?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
tak	49/88%
Nie	7/12%

10. Czy masz wystarczający dostęp do usług lekarza specjalisty?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
tak	32/57%
Nie	24/43%

11. Czy jesteś zadowolony/a z usług szpitala w Świebodzinie?

odpowiedź	Liczba odpowiedzi
tak	40/71%
Nie	16/29%

Na podstawie ankiety i spotkań warsztatowych liderów zidentyfikowano problemy społeczne naszej gminy, określono deficyty, braki i potrzeby społeczne mieszkańców gminy. Do dominujących problemów społecznych rodziny zaliczono przede wszystkim: palenie papierosów i spożywanie napojów alkoholowych przez młodzież, pogarszająca się sprawność fizyczna dzieci i młodzieży, kryzys moralny rodziny, długotrwałe bezrobocie, niskie zarobki. Za największe problemy społeczne wobec osób starszych ankietowani uznali problemy zdrowotne oraz mała wiedza o możliwości pozyskiwania środków na sprzęt ortopedyczny.

Większość ankietowanych stwierdziła, że w celu poprawy życia mieszkańców gminy należałoby rozszerzyć współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, przeciwdziałać społecznej bierności oraz podejmować działania mające na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT, narzędzie powszechnie stosowane m.in. w marketingu, pozwala ocenić dany podmiot, przedsięwzięcie z czterech punktów widzenia: jego mocnych i słabych stron jako uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń jako uwarunkowań zewnętrznych. Analiza ta daje zatem pełen obraz obecnej oraz przewidywanej sytuacji, stanowiąc dobrą podstawę dla planowania kierunków rozwojowych danego obiektu.

Uczestnicy warsztatów wykorzystali to narzędzie dla opisu Gminy Zbąszynek, jej teraźniejszości oraz przyszłości. Efekty ich pracy zawarte są w poniższych tabelach.

Analiza przeprowadzona w 2013 r.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • istniejący system wsparcia społecznego, w tym instytucji pomocy społecznej • przychylność władz samorządowych • świadomość konieczności współpracy z organizacjami pozarządowymi • rozwój działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień, głównie alkoholowych, chęć pomocy członków GKPiRPA • profesjonalna i zaangażowana kadra instytucji znajdujących się na terenie Gminy • zasoby ludzkie i lokalowe do wykorzystania • rosnące ambicje młodych ludzi do podnoszenia kwalifikacji zawodowych • znajomość problemów społecznych gminy przez odpowiednie służby pomocy społecznej • rosnące zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w procesie decyzyjnym • wzajemne wsparcie między rodzinami i pomoc członków rodziny • opracowany Plan Rozwoju Lokalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba organizacji pozarządowych • brak informacji n/t pozyskiwania środków z Unii Europejskiej • brak systemowych, krajowych rozwiązań w zakresie problemów rodziny • roszczeniowe postawy świadczeniobiorców • brak zrozumienia i tolerancji ze strony społeczeństwa w stosunku do sytuacji marginalizowanych grup społecznych • niska świadomość społeczeństwa wobec konieczności przyznania się do nałogu i biedy • brak chęci rozwijania zainteresowań przez młodzież szkolną poza zajęciami lekcyjnymi • brak chęci spędzania aktywnie wolnego czasu przez młodzież i osoby starsze • długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, niewydolność wychowawcza rodziny • brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych • dziedziczenie bezrobocia i patologii • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów • brak form wsparcia długookresowo bezrobotnych w formie ekonomii społecznej

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja bezrobotnych, umożliwienie kształcenia i podwyższania kwalifikacji • rozwój wolontariatu • większa otwartość instytucji samorządowych na współpracę z innymi instytucjami w zakresie problemów społecznych • łączenie potencjałów administracji publicznej i innych organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające zrozumienie problemów społecznych w gminie przez władze centralne • postępująca degradacja społeczna bezrobotnych • zbyt mały udział podatków dochodowych w budżecie gminy • rozwój szarej strefy gospodarczej • samotność osób starszych • emigracja młodych i wykształconych osób w poszukiwaniu pracy • mała skuteczność leczenia odwykowego

<ul style="list-style-type: none"> • edukacja społeczeństwa w kierunku pozytywnego kształtowania świadomości i poczucia wartości • polityka państwa stawiająca na rozwój edukacji • większy dostęp do opieki specjalistycznej (psychologa, logopedy, prawnika) • stworzenie możliwości rehabilitacji dla dzieci i osób starszych • opracowanie i realizacja programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych • wspieranie absolwentów w aktywizacji zawodowej • sprawnie działające grupy wsparcia • stworzenie sieci współpracy podmiotów lokalnych, działających na rzecz rodziny • podjęcie działań na rzecz rozwoju sieci placówek wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • nałogi (alkohol, narkotyki, papierosy i inne) • relatywnie niskie dochody mieszkańców • brak dostatecznych środków finansowych na realizację programów pomocowych • brak systemowych rozwiązań w zakresie zapobiegania kryzysom w rodzinie
--	---

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano również z badań ankietowych i analizy SWOT.

Z analizy zebranych danych wynika, że

- Sfera ubóstwa się nie poszerza; obserwuje się raczej zjawisko dziedziczenia biedy.
- Najbardziej narażone na ubóstwo są osoby bez pracy i rodziny wychowujące dzieci.
- Osoby zwalniane z zakładów karnych cechuje duża bezradność życiowa związana z zerwaniem więzi z rodziną i społecznością lokalną.
- Społeczeństwo się starzeje.
- Należy dążyć do zmiany metod pracy socjalnej z opiekuńczych na aktywizujące.
- Świadczenia i usługi należy adresować do tych, którzy ich rzeczywiście potrzebują, a nie do tych, którzy najgłośniej się ich domagają.
- Istnieją osoby i grupy zagrożone wykluczeniem społecznym. To do nich głównie powinny być skierowane działania programów i projektów wynikających ze strategii.
- Długotrwałe bezrobocie dotyka przede wszystkim młodzieży, kobiet, osób o niskich kwalifikacjach oraz osoby niepełnosprawne.
- Osoby biedne i bezrobotne są często dotknięte kryzysem psychicznym, co jest skutkiem braku poczucia bezpieczeństwa socjalnego i zdrowotnego.
- Zagrożenie wykluczeniem osób starszych jest spowodowane głównie pogarszaniem się stanu zdrowia oraz ograniczeniem aktywności społecznej.
- Osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia.
- Wobec wielości i złożoności potrzeb i problemów społecznych, konieczna jest ścisła współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi oraz rozwój wolontariatu.
- Istnieje pilna potrzeba wdrażania programów profilaktycznych. Najlepsza profilaktyka to właściwe programy w szkołach i innych instytucjach, nastawione na wartości etyczne - ze szczególnym podkreśleniem wartości rodziny i solidarności społecznej.

Aktualizując SRPS Zespół Zarządzający wziął pod uwagę wcześniejszą analizę SWOT ale przede wszystkim oparł się na analizie SWOT opracowanej przez grupy robocze przygotowujące aktualizację strategii.

Na tej podstawie Zespół uznał, że problemy, które pojawiają się w Gminie Zbąszynek można pogrupować w następujące obszary działania:

1. RODZINA, 2. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, 3. OSOBY STARSZE, 4. OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM, 4. WSPÓLNOTA LOKALNA

Należy dodać, że w prezentowanym zestawieniu pominięto kwestie pomocy byłym więźniom, uchodźcom, ofiarom wojen w różnych krajach świata, pomoc Polakom powracającym do ojczyzny, osobom chorym na AIDS, które liczebnie nie stanowią dotychczas znaczącego problemu, zatem nie wymagają rozwiązań strategicznych.

Poniżej analiza SWOT do aktualizacji SRPS przeprowadzona przez grupy robocze.

1. Obszar – RODZINA

Demografia, Edukacja, Opieka nad dziećmi

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze zorganizowana sieć przedszkoli, szkół i placówek edukacji; - dobra dostępność usług edukacyjnych; - zapewniona opieka dla osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi; - dbałość i systematyczna modernizacja placówek oświatowych (szkoły, przedszkola); - wystarczająca liczba miejsc w przedszkolach; - dobry poziom bezpieczeństwa w placówkach; - dobra współpraca instytucjonalna (placówki oświaty, stowarzyszenia, fundacje, OPS); - sprawne i efektywne działanie, wysoka dostępność wsparcia dla osób i rodzin, - wysokie osiągnięcia uczniów w konkursach i zawodach sportowych; - wsparcie dla rodzin wielodzietnych - uczestnictwo w programie Zbąszyńska Karta Rodziny; - dobra baza rekreacyjna (tereny zielone, park, place zabaw); - szeroki wachlarz oferty rekreacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i oświatowej; - wysoka aktywność NGO w obszarze kultury i sportu; - coraz większy udział szkół w projektach unijnych; - rozwój kontaktów międzynarodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; - stałe polepszanie bazy lokalowej placówek; - szersza promocja działań za pomocą Internetu, mediów, prasy lokalnej; - podniesienie efektywności i skuteczności działań z zakresu diagnostyki i poradnictwa psychologicznego dla dzieci i młodzieży.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba miejsc w placówkach oświatowych oferujących opiekę dla najmłodszych - żłobki; - niekorzystne wskaźniki demograficzne, notowane w ciągu ostatnich kilku lat na terenie gminy: zmniejszająca się liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny, wysokie ujemne saldo migracji, zmiany w strukturze społecznej – znaczące zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym; - rosnący problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany w prawie (w tym utrudniające planowanie); - emigracja zarobkowa, eurosieroctwo; - spadek urodzeń dzieci; - wzrost patologii, upadek autorytetów; - brak dostępności społeczeństwa do wielu usług ze względu na finanse; - konieczność modernizacji infrastruktury;

<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający przepływ informacji; - niewystarczające wsparcie finansowe organizacji trzeciego sektora. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpad rodziny – zanik wartości rodzinnych.
---	---

Bezpieczeństwo Publiczne i Patologie Społeczne

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - duże zasoby instytucjonalne - Straż Miejska, Ochotnicza Straż Pożarna, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GKRPA, OPS; - dostęp do bezpłatnych konsultacji prawnych, psychologicznych i psychoterapeutycznych; - duże zasoby kadrowe – wykwalifikowana kadra; - zainteresowanie władz problemami społecznymi; - prowadzenie akcji informacyjnych/ promocyjnych; - niska przestępczość i wysoka wykrywalność sprawców przestępstw; - interdyscyplinarność w rozwiązywaniu problemów, dobra współpraca między sektorami; - duże poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy, w tym także poczucie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych; - partycypacja społeczna – zaangażowanie mieszkańców, udział w działaniach grup społecznych, NGO. 	<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca świadomość społeczna, - ogólnopolskie akcje informacyjne/promocyjne w mediach; - promocja zachowań prospołecznych, odpowiedzialnych, pomocowych; - dostęp do środków zewnętrznych i tzw. „dobrych praktyk”; - zmiany w przepisach prawa; - przygotowanie i szkolenie kadry; - usprawnienie działań służb wymiaru sprawiedliwości.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe; - wzrost zjawisk związanych z używaniem dopalaczy, alkoholizmu i przemocy w rodzinie; - wzrost przestępstw związanymi z kradzieżami, włamaniami i rozbojami; - niewystarczająca liczba specjalistów w instytucjach zajmujących się terapią uzależnień i brak zintegrowanych działań pomiędzy instytucjami w tym zakresie; - niska świadomość społeczna dot. zjawiska uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard, inne); - przyzwolenie społeczne na zachowania „niebezpieczne” i negatywne jak wczesna inicjacja alkoholowa dzieci i młodzieży, przemoc; - niewystarczająca liczba placówek wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmieniające się przepisy prawne i ich interpretacja, a także przepisy niedostosowane do teraźniejszej sytuacji („przestarzałe”); - rozpad rodziny, częste rozwody; - zaburzenia więzi rodzinnych, prowadzące często do poczucia bezradności, beznadziei, samobójstwa, depresje`; - funkcjonujące negatywne wzorce jako normy zachowań; - szybkie tempo zmian generujące „nowe” problemy społeczne; - zbyt wolne orzecznictwo w sądach.

2. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wsparcie Osób z Niepełnosprawnością

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z niepełnosprawnymi; - likwidacja barier architektonicznych w większości obiektów publicznych; - liczba placówek medycznych - lekarze rodzinni i punktów aptecznych; - otwartość władz na potrzeby. 	<ul style="list-style-type: none"> - wolontariat osób z niepełnosprawnością i wolontariat na rzecz tej grupy społecznej, - organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na osoby niepełnosprawne, - organizacje rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej,

	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz, - rozwój usług społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych, - wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji, - podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób z niepełnosprawnościami, - kształcenie na nowych kierunkach; asystent osoby niepełnosprawnej, trener pracy.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak diagnozy ilościowej i jakościowej w zakresie rozróżnienia etapów niepełnosprawności; - niski poziom świadomości społeczeństwa na temat potrzeb osób niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie; - brak diagnozy w zakresie niepełnosprawności (stopień, rodzaj, ilość, wynikające z tego ograniczenia); - brak mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnościami; - istniejące bariery architektoniczne ograniczające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych np. dla osób niewidomych; - brak transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych; - ograniczony dostęp do wsparcia psychologicznego dla osób niepełnosprawnych; - brak wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych „zależnych” – np. poprzez okresowe zapewnienie opieki na okoliczność pobytu w szpitalu, sanatorium i w innych okolicznościach; - brak wsparcia instytucjonalnego typu dziennego dla osób niepełnosprawnych; - brak zintegrowanego systemu działań na rzecz osób niepełnosprawnych; - niewystarczająca baza wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnością. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczających środków finansowych na pokrycie wzrastających potrzeb społecznych niepełnosprawnych; - biurokracja utrudniająca dostęp do usług społecznych osób niepełnosprawnych; - częste zmiany aktów prawnych, brak spójności przepisów, różna interpretacja przepisów; - pogłębiające się wykluczenie osób niepełnosprawnych; - pogłębiające się ubożenie osób niepełnosprawnych; - agresja i przemoc wobec osób niepełnosprawnych.

3. Obszar – OSOBY STARSZE

Osoby Starsze

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura pomocowa w postaci DD „S-W” dla osób starszych; - organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na osoby starsze; - zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z seniorami; - Zbąszyński Uniwersytet Trzeciego Wieku; 	<ul style="list-style-type: none"> - wolontariat osób starszych i wolontariat na rzecz tych grup społecznych; - rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej; - możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz;

<ul style="list-style-type: none"> - likwidacja barier architektonicznych w większości obiektów publicznych; - inicjatywy społeczne; - liczba placówek medycznych - lekarze rodzinni i punktów aptecznych , - rozwój współpracy instytucjonalnej i NGO, integracja i wypracowanie wspólnych działań; - wprowadzenie Zbąszyńskiej Karty Seniora. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych; - wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji; - podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób starszych; - rozwój polityki senioralnej na poziomie lokalnym i krajowym.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak diagnozy jakościowej w zakresie rozróżnienia etapów starości; - niski udział seniorów w działalności wolontarystycznej; - duża grupa osób starszych nie biorąca udziału w życiu społecznym; - brak specjalisty z zakres geriatry i brak oddziałów opieki geriatrycznej i paliatywnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczających środków finansowych na pokrycie wzrastających potrzeb społecznych osób starszych; - biurokracja utrudniająca dostęp do usług społecznych osób starszych; - częste zmiany aktów prawnych, brak spójności przepisów, różna interpretacja przepisów; - pogłębiające się wykluczenie osób starszych (ateizm, gerontofobia); - pogłębiające się ubożenie osób starszych; - starzejące się społeczeństwo; - wzrost wydatków gminy na zapewnienie opieki całodobowej; - agresja i przemoc wobec osób starszych.

4. Obszar – OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM

Pomoc społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki potencjał kapitału ludzkiego i społecznego; - realizacja projektów ze środków unii europejskiej skierowanych do grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym; - dobrze zorganizowany system pomocy i instytucji pomocowych na terenie gminy - sprawne i efektywne działanie, wysoka dostępność wsparcia dla osób i rodzin; - opracowany program rewitalizacji Gminy; - silne więzi rodzinne i międzyludzkie; - dostęp do usług społecznych; - wysoka jakość współpracy jednostek samorządowych; - poprawa sytuacji na rynku pracy – istotny spadek liczby zarejestrowanych -bezrobotnych; - bezpłatna pomoc prawna; - dobry stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej; - dobra baza opieki nad osobami starszymi; 	<ul style="list-style-type: none"> - wolontariat; - rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej; - możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz; - rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie; - wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji; - rozwój współpracy instytucjonalnej i NGO, integracja i wypracowanie wspólnych działań; - programy i projekty ogólnopolskie skierowane do grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym; - perspektywa finansowa 2021-2027.

<ul style="list-style-type: none"> - systematyczny rozwój gminnej infrastruktury mogący być zachętą dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. - współpraca JST z NGO i innymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów bezdomności. 	
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak centrum wspierającego organizacje pozarządowe; - niewystarczająca liczba miejsc w placówkach oświatowych dla najmłodszych - żłobki; - słabe wykorzystanie tzw. „serc wsi” – punktów integracji społecznej; - bariery architektoniczne utrudniające przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym i starszym; - niedostateczne zasoby mieszkań socjalnych, wspomaganych i komunalnych; - dziedziczenie bezrobocia i bezradności; - problem wykluczenia komunikacyjnego niektórych sołectw (utrudniona mobilność edukacyjna i zawodowa, mniejsza dostępność do usług publicznych, w tym z zakresu pomocy społecznej i zdrowotnej); - funkcjonowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia; - niewystarczająca opieka psychiatryczna (niewystarczająca liczba specjalistów). 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób samotnych w podeszłym wieku; - częste zmiany w systemie prawnym; - niskie dochody z rent i emerytur; - odpływ ludzi młodych ze wsi; - zwiększanie się liczby osób potrzebujących pomocy społecznej.

5. Obszar - WSPÓLNOTA LOKALNA

Rynek Pracy, Zatrudnienie, Kształcenie dorosłych

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - położenie (lokalizacja) gminy; - efektywne wykorzystywanie środków zewnętrznych; - większa liczba ofert pracy i możliwości nabycia kwalifikacji zawodowych poprzez staż; - większa oferta aktywnych programów rynku pracy; w tym m.in.: szkoleń, przygotowania zawodowego w miejscu pracy i prac społecznie użytecznych; - poprawa sytuacji na rynku pracy – istotny spadek liczby zarejestrowanych -bezrobotnych; - współpraca instytucjonalna; - możliwość kształcenia ustawicznego; - stabilnie rozwijająca się mała i średnia przedsiębiorczość. - wysoki poziom nasycenia infrastrukturą techniczną (wodociąg, kanalizacja, gazociąg, sieci energetyczne i teleinformatyczne); 	<ul style="list-style-type: none"> - perspektywa finansowa 2021-2027 (środki unijne); - rozwój usług w sektorze rekreacyjnym, usług opiekuńczych i aktywizacyjnych (czas wolny); - dostęp do oferty szkoleniowej jednostek szkolących realizujących różnego rodzaju projekty (PUP, OHP, OPS); - dostęp do europejskiego rynku pracy; - coraz wyższa świadomość społeczna na temat wagi podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia; - warunkowanie pomocy społecznej poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> - brak sprawnego systemu komunikacji zbiorowej (ograniczenie mobilności); - uzależnienie osób bezrobotnych od pomocy społecznej; - jakość proponowanych ofert pracy (wysokość wynagrodzenia, rodzaj i okres umowy, możliwość rozwoju); - niedopasowanie kwalifikacji osób poszukujących pracy do oczekiwań pracodawców; - konieczność rejestracji w PUP celem uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego; 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany w prawie (w tym utrudniające planowanie działań, niestabilność); - emigracja młodzieży; - słabe zainteresowanie młodzieży kształceniem w zasadniczych szkołach zawodowych; - długotrwałość bezrobocia prowadząca do wykluczenia społecznego; - starzenie się społeczeństwa; - kryzys finansów publicznych; - zwiększanie się liczby osób potrzebujących pomocy społecznej; - ograniczona elastyczność systemu edukacyjnego względem potrzeb rynku pracy.
--	--

Edukacja i Opieka Nad Dziećmi

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze zorganizowana sieć przedszkoli, szkół i placówek edukacji; - wysokie kwalifikacje pracowników, dobrze wykształcona, stale doksztalająca się kadra; - zapewnienie dobrych warunków do nauki w placówkach; - dbałość i systematyczna modernizacja placówek oświatowych (szkoły, przedszkola); - dobry poziom bezpieczeństwa w placówkach; - dobra współpraca instytucjonalna (placówki oświaty, stowarzyszenia, fundacje, OPS); - wysokie osiągnięcia uczniów w konkursach i zawodach sportowych; - dobra baza rekreacyjna (tereny zielone, park, place zabaw); - szeroki wachlarz oferty rekreacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i oświatowej; - wysoka aktywność NGO w obszarze kultury i sportu; - coraz większy udział szkół w projektach unijnych; - rozwój kontaktów międzynarodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; - stałe polepszanie bazy lokalowej placówek; - szersza promocja działań za pomocą Internetu, mediów, prasy lokalnej; - podniesienie efektywności i skuteczności działań z zakresu diagnostyki i poradnictwa psychologicznego dla dzieci i młodzieży.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba miejsc w placówkach oświatowych oferujących opiekę dla najmłodszych - żłobki; - niewystarczający przepływ informacji; - niewystarczające wsparcie finansowe organizacji trzeciego sektora. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany w prawie (w tym utrudniające planowanie); - emigracja zarobkowa; - spadek urodzeń dzieci; - wzrost patologii, upadek autorytetów; - brak dostępności społeczeństwa do wielu usług ze względu na finanse; - konieczność modernizacji infrastruktury; - rozwody, rozpad rodziny – zanik wartości rodzinnych.

Bezpieczeństwo Publiczne i Patologie Społeczne

MOCNE STRONY	SZANSE
--------------	--------

<ul style="list-style-type: none"> - duże zasoby instytucjonalne - Straż Miejska, Ochotnicza Straż Pożarna, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GKRPA, OPS; - dostęp do bezpłatnych konsultacji prawnych; - duże zasoby kadrowe – wykwalifikowana kadra, - zainteresowanie władz problemami i ich świadomość; - dostępność placówek ochrony zdrowia; - prowadzenie akcji informacyjnych/promocyjnych; - niska przestępczość i wysoka wykrywalność sprawców przestępstw; - interdyscyplinarność w rozwiązywaniu problemów, dobra współpraca między sektorami; - poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy, w tym także poczucie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych; - partycypacja społeczna – zaangażowanie mieszkańców, udział w działaniach grup społecznych, NGO. 	<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca świadomość społeczna; - ogólnopolskie akcje informacyjne i promocyjne w mediach; - promocja zachowań prospołecznych, odpowiedzialnych, pomocowych; - dostęp do środków zewnętrznych i tzw. „dobrych praktyk”; - zmiany w przepisach prawa; - przygotowanie i szkolenie kadry; - usprawnienie działań służb wymiaru sprawiedliwości.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe; - wzrost zjawisk związanych z używaniem dopalaczy, alkoholizmu i przemocy w rodzinie; - wzrost przestępstw związanymi z kradzieżami, włamaniami i rozbojami; - niewystarczająca liczba specjalistów w instytucjach zajmujących się terapią uzależnień i brak zintegrowanych działań pomiędzy instytucjami w tym zakresie; - niska świadomość społeczna dot. zjawiska uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard, inne); - przyzwolenie społeczne na zachowania „niebezpieczne” i negatywne jak wczesna inicjacja alkoholowa dzieci i młodzieży, przemoc; - niewystarczająca liczba placówek wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmieniające się przepisy prawne i ich interpretacja, a także przepisy niedostosowane do terażniejszej sytuacji („przestarzałe”); - rozpad rodziny; - zaburzenia więzi rodzinnych, prowadzące często do poczucia bezradności, beznadziei, samobójstwa; - funkcjonujące negatywne wzorce jako normy zachowań; - szybkie tempo zmian generujące „nowe” problemy społeczne; - zbyt wolne orzecznictwo w sądach.

Mieszkalnictwo i Transport

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja gminy, a w niej tereny zielone i rekreacyjne; - dostępność mieszkań na rynku wtórnym; - współpraca JST z NGO i innymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów bezdomności; - bliskość ważnych ośrodków przemysłowych; - położenie przy autostradzie oraz głównych ciągów komunikacyjnych; - dobry stan dróg lokalnych; - dostęp do czynnych linii kolejowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - regulacje prawne oraz rozwiązania organizacyjne redukujące problemy mieszkaniowe i bezdomność; - nowa perspektywa finansowa 2021-2027 oraz programy rewitalizacyjne umożliwiające absorpcję środków; - rozwój współpracy międzysektorowej; - rozwój budownictwa społecznego i socjalnego; - rozwój infrastruktury społecznej poprawiającej jakość życia; - rozwój usług społecznych dla osób bezdomnych w ramach sektora non profit;

	<ul style="list-style-type: none"> - bogacenie się społeczeństwa; - opracowanie i wdrażanie programu pomocowego dla młodych rodzin.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak noclegowni lub schroniska dla bezdomnych; - niewystarczająca liczba lokali socjalnych; - mała liczba mieszkań gminnych (stałych, stabilnych, przystępnych cenowo); - kumulacja obszarów biedy i wykluczenia; - problem wykluczenia komunikacyjnego niektórych sołectw (utrudniona mobilność edukacyjna i zawodowa, mniejsza dostępność do usług publicznych, w tym z zakresu pomocy społecznej, zdrowotnej); - słabo oznakowane turystyczne trasy rowerowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby bezdomnych, - postawa i stereotypy dot. bezdomności utrudniające reintegrację społeczną osób wykluczonych; - zmieniające się przepisy prawa; - narastająca liczba mieszkańców zalegających z opłatami czynszowymi; - sytuacja społeczno-ekonomiczna; - uzależnienie grup mieszkańców gminy od pomocy społecznej (profesorowie biedy); - niewystarczające działania państwa w zakresie rozwoju mieszkalnictwa.

Spędzanie Czasu Wolnego, Sport, Rekreacja, Kultura

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze zorganizowana sieć placówek: kultury i sportu; - duże zasoby terenów zielonych i rekreacyjnych; - dostęp do zbiorników wodnych; - walory przyrodniczo-krajobrazowe i historyczne Gminy i okolic; - dbałość i systematyczna modernizacja infrastruktury w obszarze sportu i kultury; - wysoka aktywność NGO w obszarze sportu; - bogata, wciąż poszerzająca się, oferta spędzania czasu wolnego (kultura, sport i rekreacja), oferowana zarówno przez instytucje publiczne, jak i podmioty prywatne; 	<ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; - zwiększenie liczby imprez sportowych, kulturalnych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym; - integracja środowisk związanych ze sferą kultury i sportu; - stałe polepszanie bazy lokalowej placówek; - szersza promocja działań za pomocą Internetu i innych mediów ogólnopolskich; - promocja (w tym stypendialna) lokalnych artystów i twórców kultury; - zwiększenie i przygotowanie przestrzeni publicznej (park, osiedla, tereny zielone w sołectwach) do działań kulturalnych.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - słabe wykorzystanie tzw. „serc wsi” – punktów integracji społecznej; - niewystarczająca oferta kulturalna dla mieszkańców w obszarze bibliotekoznawstwa; - bariery architektoniczne utrudniające przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym i starszym; - brak oferty tras turystycznych rowerowych i pieszych; - mała aktywność mieszkańców i niskie zaangażowanie w działania kulturalne; - brak mechanizmów współpracy pomiędzy ruchem amatorskim a twórcami i instytucjami; - niewystarczające wsparcie finansowe organizacji trzeciego sektora, - niewystarczająca oferta kulturalna i sportowa dla grup wykluczonych społecznie; 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne zmiany demograficzne; - wzrost patologii, upadek autorytetów; - wypieranie bezpośredniego kontaktu z kulturą i aktywności fizycznej przez media elektroniczne; - emigracja zarobkowa; - spadek urodzeń dzieci; - brak dostępności do wielu usług ze względu na trudności finansowe; - ucieczka ze wsi młodych, wykształconych osób, - niestabilność polityczna oraz częste zmiany przepisów prawa; - zanik tożsamości lokalnej, lokalnych odrębności oraz lokalnej kultury i tradycji.

- niezadowolająca estetyka przestrzeni publicznych.	
---	--

VI. KIERUNKI ROZWOJU

1. **Wizja i Misja** Gminy Zbąszynek w zakresie polityki społecznej

Wizja stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości społecznej obszaru gminy w perspektywie 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą wszyscy partnerzy, wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

WIZJA

W perspektywie 2030 roku atrakcyjność gminy Zbąszynek jako miejsca do życia, nauki, pracy i spędzania czasu wolnego znacząco wzrośnie, dzięki realizacji działań w wymiarze lokalnym i regionalnym. W sferze lokalnej przyczyni się do tego sprawna i efektywnie realizowana polityka społeczna, ukierunkowana na szczegółowo rozpoznane potrzeby, problemy i oczekiwania różnych grup mieszkańców. Istotny będzie również: rozwój infrastruktury (w tym mieszkaniowej), poprawa jakości i dostępności usług (w tym świadczonych przez sektor publiczny - jak kultura, sport i rekreacja, edukacja i wychowanie, czy ochrona zdrowia), dbałość o środowisko, wzrost gospodarczy, wykorzystujący w sposób zrównoważony lokalne zasoby i przedsiębiorczość mieszkańców, wzbudzana poprzez aktywną promocję zatrudnienia i aktywizację zawodową osób bezrobotnych. W wymiarze regionalnym bardzo ważne znaczenie będzie miał rozwój zintegrowanych systemów komunikacji, w tym szybka kolej, dzięki którym Zbąszynek stanie się miejscem dogodnym do mieszkania, mimo podejmowania pracy czy nauki w sąsiednich miejscowościach. Działania w powyższych wymiarach lokalnym i regionalnym przyczynią się do zahamowania niekorzystnych tendencji demograficznych oraz do rozwiązania kluczowych problemów społecznych.

Dla osiągnięcia tych celów w najbliższych latach potrzebna jest skuteczna polityka społeczna, w szczególności prorodzinna, senioralna, na rzecz osób i rodzin z niepełnosprawnościami, w oparciu o partnerskie współdziałanie wszystkich interesariuszy lokalnych i ponadlokalnych.

MISJA definiuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych, mieszkańców i innych interesariuszy systemu polityki społecznej.

Celem tym jest solidarność i integracja społeczna oraz skuteczne wsparcie dla osób i rodzin, w szczególności borykających się z problemami i mających trudności w realizacji własnych celów i aspiracji.

2. Cele strategiczne oraz cele operacyjne

Obszary strategiczne, wyszczególnione w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek, wynikają z przyjętej wizji rozwoju społecznego gminy w perspektywie 2030 roku. Zdefiniowano 5 kluczowych obszarów polityki społecznej w Gminie Zbąszynek, wyodrębnionych za pomocą głównych grup odbiorców działań lub sfer współdziałania:

Należy podkreślić umowność podziałów „obszarowych”, które wzajemnie się przenikają i dopełniają. Nie jest możliwa sprawna i efektywna realizacja zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przy braku integracji poszczególnych kierunków działań.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono cele strategiczne, a także służące im cele operacyjne (o krótszej perspektywie czasowej), które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Realizacji celów służą zdefiniowane w dokumencie kluczowe zadania i projekty, które określają ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej interesariuszy polityki społecznej w Gminie Zbąszynek.

Monitorowanie postępów w zakresie realizacji gminnej polityki społecznej, opisanej w ramach niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030, ułatwia lista rekomendowanych mierników, które przypisane zostały poszczególnym celom operacyjnym.

Lista ta stanowi bazową propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana - zgodnie z potrzebami jednostek wdrażających.

Wytyczne cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejącego potencjału instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi mieszkańcom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

SRPS stanowi także podstawę do usystematyzowania działań i objęcia ich kontrolą społeczną w zakresie efektywności poszczególnych przedsięwzięć.

Poniższy schemat prezentuje strukturę celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2021-20

RODZINA	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	OSOBY STARSZE
1. Cel strategiczny: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny	2. Cel strategiczny: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych i zagrożonych niepełnosprawnościami i ich rodzin/opiekunów	3. Cel strategiczny: Skuteczna polityka społeczna wobec osób starszych i starości
Cele operacyjne: 1.1 Wsparcie rodzin oraz efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie 1.2 Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym behawioralnych	Cele operacyjne: 2.1 Wspieranie osób i rodzin /opiekunów w zakresie skuteczności walki z chorobą. 2.2 Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób oraz rodzin dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami.	Cele operacyjne: 3.1 Doskonalenie usług dla osób starszych i wsparcie ich opiekunów. 3.2 Aktywizacja zawodowa, społeczno-kulturalna i obywatelska oraz rekreacyjno-sportowa.
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM		WSPÓLNOTA LOKALNA
4. Cel strategiczny: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym		5. Cel strategiczny: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy
Cele operacyjne: 4.1 Efektywna polityka włączenia społecznego 4.2 Aktywizacja i reintegracja osób bezrobotnych		Cele operacyjne: 5.1 Integrująca i rozwijająca oferta spędzania czasu wolnego na terenie Gminy. 5.2 Efektywna edukacja i wychowanie 5.3 Bezpieczeństwo, zdrowie i komfort życia mieszkańców 5.4 Profesjonalizacja i integracja działań w ramach pomocy społecznej 5.5 Rozwój aktywności obywatelskiej i społecznej

Tak zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne powinny być realizowane w formie konkretnych zadań, przedsięwzięć. Możliwe działania, jakie można podjąć w ramach wybranych celów strategicznych i operacyjnych, prezentują poniższe tabele.

OBSZAR PRIORYTETOWY ;

RODZINA

Cel strategiczny:

Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny

Osiągnięciu ww. celu strategicznego służyć będą następujące cele operacyjne:

1.1 Wsparcie rodzin oraz efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie.

Lista rekomendowanych mierników.

- Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. ludności - dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku lub GUS;
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym - dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku lub GUS;
- Liczba rodzin objętych pracą socjalną - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba rodzin objętych pomocą społeczną - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego - dane PCPR w Świebodzinie;
- Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku.

Strategia postępowania

Gmina Zbąszynek wyludnia się, co jest trendem niekorzystnym na tle całego regionu. Przyczyną spadku liczby ludności gminy jest zarówno ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji oraz zamieszkiwanie bez zameldowania. Społeczność lokalna starzeje się w dużym tempie. Jednak odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Zbąszynek – 20,67% jest mniejszy niż przeciętna dla województwa lubuskiego – 22,17% i powiatu świebodzińskiego – 21,16%. Stan ten nie zaburza stabilnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.

Naturalnym kierunkiem działania jest więc wzmocnienie polityki prorodzinnej na terenie gminy. Strategia postępowania ukierunkowana jest zatem na zapewnienie rodzinie odpowiednich warunków do godnego życia oraz rozwoju. To właśnie rodzina, jako podstawowa jednostka społeczna, zapewnia zastępowalność pokoleń oraz stanowi o szansach i możliwościach rozwojowych Gminy.

Wsparcie rodzin oraz efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie to przede wszystkim tworzenie warunków do trwania i pełnego rozwoju rodzin, wspomaganie ich we wszystkich fazach tego rozwoju, profilaktyka uprzedzająca, wczesne wykrywanie problemów i zagrożeń, niwelowanie objawów dysfunkcji na pierwszym etapie ich powstawania, w momencie pojawienia się pierwszych symptomów sytuacji problemowych, wczesne wspomaganie potrzebujących osób i rodzin, efektywna pomoc, udzielana w sposób racjonalny i adekwatny do zdiagnozowanych problemów i potrzeb.

Dla osiągnięcia niniejszego celu zaplanowano szereg działań, w tym przedsięwzięcia z zakresu promocji, profilaktyki i edukacji na rzecz rodziny, zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej oraz asystentury rodzin, pomoc finansową i rzeczową dla potrzebujących rodzin, kompleksowe wsparcie osób i rodzin w kryzysie, pomoc w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wsparcia i ochrony pokrzywdzonych, a także zwiększenie dostępności oferty czasu wolnego dla rodzin, w szczególności wielodzietnych.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
1.1.1	Podejmowanie działań promocyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz właściwych relacji rodzinnych (kampanie społeczne, wydarzenia kulturalno-oświatowe, edukacja młodzieży, wzmacnianie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców i opiekunów, współpraca szkół i placówek oświatowych oraz instytucji polityki społecznej).	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury. Rodzice, Rady Rodziców, Media
1.1.2	Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej oraz asystentury rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz rodzin i dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne instytucje polityki społecznej
1.1.3	Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w tym realizacja programu dożywiania dzieci i osób niesamodzielnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe. Kościoły i związki wyznaniowe, Komornik
1.1.4	Zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlice	Szkoły i placówki oświatowe, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.5	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, w tym prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, ciągle podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.	Ośrodek Pomocy Społecznej	PCPR, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej i inne instytucje polityki społecznej, Szkoły i placówki oświatowe, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja, sądy, prokuratura, POZ, Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze
1.1.6	Doskonalenie współdziałania służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie, w tym przemocy.	OPS	j.w.

1.1.7	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie.	OPS	j.w. oraz Zakłady Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradnia Leczenia Uzależnień i inne placówki ochrony zdrowia
1.1.8	Tworzenie warunków do powstawania i działania grup wsparcia dla różnych odbiorców, według zdiagnozowanych potrzeb, w tym np. dla rodzin, w których żyją osoby z niepełnosprawnościami czy niesamodzielne osoby starsze.	OPS	PP-P, instytucje polityki społecznej, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.9	Organizacja, wspieranie i promocja imprez dedykowanych całym rodzinom.	ZOK, OSiR i inne instytucje kultury i sportu	Urząd Miejski, Szkoły i placówki oświatowe, NGO, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne, Agencje artystyczne, Twórcy, artyści, zespoły, Media
1.1.10	Udział w programie Karta Dużej Rodziny	Urząd Miejski, OPS	Administracja rządowa, Urząd Miejski, ZOK, OSiR i inne instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, NGO, Podmioty prywatne
1.1.11	Realizacja gminnego programu wspierania rodziny „Gmina Zbąszynek - Rodzina na 5 plus”	OPS	Partnerzy Programu, Szkoły i placówki oświatowe, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe

1.2 Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba inicjatyw edukacyjnych, akcji i wydarzeń z zakresu uświadamiania zagrożeń związanych z uzależnieniami - dane szkół i placówek oświatowych, instytucji kultury, organizacji pozarządowych oraz innych zaangażowanych podmiotów;
- Liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia w związku z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także innych uzależnień - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku, dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradni Leczenia Uzależnień i innych placówek ochrony zdrowia.

Strategia postępowania

Alkoholizm, narkomania, nikotynizm, używanie substancji psychoaktywnych, niejednokrotnie towarzysząca im przemoc w rodzinie, stanowią poważne zagrożenie dla życia społecznego mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży. Młodzi ludzie, szczególnie u progu dorastania, są szczególnie narażeni na uzależnienie - podejmują wiele różnorodnych, niekiedy zupełnie nowych dla nich zachowań, często szkodliwych dla ich zdrowia. Nie są oni do końca świadomi negatywnych konsekwencji swojego postępowania. Używki mają negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno pojedynczych osób, jak i całych rodzin. Konsekwencje uzależnienia dotyczą nie tylko osób pijących czy zażywających inne środki, ale także ich bliskich oraz wpływają na całą populację, powodując wiele szkód społecznych (np. zakłócenia porządku, wypadki, rozboje, przemoc, ubóstwo, bezrobocie czy bezdomność).

W związku z powyższym, strategia postępowania uwzględni zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, realizowane w ramach szerokiej współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów.

Główna aktywność obejmie: prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, działania lecznicze, rehabilitacyjne i terapeutyczne, służące wyciągnięciu z nałogu osób już uzależnionych, wsparcie rodzin i osób współuzależnionych, czy mieszkających z osobami uzależnionymi, rozwijanie mechanizmów współpracy między podmiotami zajmującymi się uzależnieniami. W zamierzeniu ma to doprowadzić do zminimalizowania problemu uzależnień, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, oraz ograniczenia szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
1.2.1	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców Gminy.	Szkoły, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe	PCPR, OPS i inne instytucje polityki społecznej, GKRPA, Instytucje kultury, Media
1.2.2	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkotykowych i innych uzależnień w Gminie Zbąszynek, zgodnie z corocznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej	Świetlica NGO, POZ, AOS, Szkoły i inne instytucje gminne
1.2.3	Współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi w zakresie realizacji programów i warsztatów profilaktycznych, dostosowywanych do konkretnych potrzeb i problemów danej instytucji (w powiązaniu ze szkolnymi programami profilaktyki). Realizacja kampanii profilaktycznych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły	GKRPA, NGO, POZ, AOS Media
1.2.4	Pomoc terapeutyczna, rehabilitacyjna i inna dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym dalsze prowadzenie grup terapeutycznych w Ośrodku Pomocy Społecznej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	NGO, Kościoły i związki wyznaniowe, Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradnia Leczenia Uzależnień i inne placówki ochrony zdrowia

OBSZAR PRIORYTETOWY:

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel strategiczny:

Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Cele operacyjne:

2.1 Wspieranie osób i rodzin w zakresie skutecznej walki z chorobą.

- Liczba osób uzyskujących wsparcie z Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na przewlekłą chorobę lub niepełnosprawność - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba rodzin na terenie Gminy wspieranych ze względu na przewlekłą chorobę lub niepełnosprawność w rodzinie - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie i kształceniem specjalnym - dane placówek edukacyjnych;
- Liczba dzieci objętych opieką poradni psychologiczno-pedagogicznych – dane poradni psychologiczno-pedagogicznych;

Strategia postępowania

Wczesne rozpoznanie dzieci zagrożonych chorobą i niepełnosprawnością bardzo często staje się kluczowe dla skutecznej terapii i leczenia. Stąd też w niniejszym celu operacyjnym zwracana jest uwaga na doskonalenie działań w zakresie wczesnej interwencji i rozpoznawania poszczególnych przypadków w żłobkach, przedszkolach i szkołach, a także innych instytucjach zajmujących się dziećmi na terenie gminy. Szczególna rola jest tu przypisywana nauczycielom i kierownictwu placówek oświatowych, jak i osobom posiadającym stały kontakt z dziećmi.

Na terenie Gminy brakuje ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego dla dzieci, gdzie mogłyby być również usługi rehabilitacji ruchowej oraz terapii integracji sensorycznej. Obecnie znaczna część tych usług jest realizowana dla dzieci z powiatu świebodzińskiego w powiatach sąsiednich.

Jako ważne potrzeby uznać należy również usługi psychiatry i neurologa dziecięcego.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
2.1.1	Doskonalenie procesu wczesnej interwencji, rozpoznawania i leczenia dzieci chorych, niepełnosprawnych oraz zagrożonych chorobą i niepełnosprawnością.	Żłobki, przedszkola, szkoły i placówki oświatowe. Placówki ochrony zdrowia,	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
2.1.2	Rozwój usług rehabilitacji ruchowej dla dzieci oraz terapii integracji sensorycznej na terenie Gminy.	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miejski	Placówki edukacyjne, Organizacje pozarządowe
2.1.3	Utworzenie ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego ze szczególnym uwzględnieniem wczesnego wspomagania rozwoju dzieci od momentu wykrycia przewlekłej choroby, niepełnosprawności lub zagrożenia chorobą i niepełnosprawnością.	Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie	Urząd Miejski, Placówki edukacyjne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

	Organizowanie szkoleń w zakresie profesjonalnej pomocy osobom z niepełnosprawnościami	Starostwo Powiatowe	OPS
2.1.4	Wspieranie działań w zakresie organizacji na terenie gminy/powiatu usług psychiatry dziecięcego i neurologa dziecięcego.	Placówki ochrony zdrowia; Urząd Miejski	Placówki edukacyjne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
2.1.5	Program promocji zdrowia psychicznego.	Urząd Miejski w Zbąszynku	Szpital w Ciborzu, Placówki edukacyjne, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Media

2.2 Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób oraz rodzin dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami.

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba osób z niepełnosprawnościami, otrzymujących wsparcie z Ośrodka Pomocy Społecznej – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba usług asystenckich realizowana na terenie gminy – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami, które podjęły pracę lub założyły działalność gospodarczą – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie.

Strategia postępowania

Zadania zawarte w niniejszym celu operacyjnym realizują duże spektrum działań kierowanych do osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.

Obejmują one zarówno pomoc bardzo wymierną i doraźną, realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej jak i działania dotyczące kształtowania wrażliwości społecznej na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Do działań wymiernych i ważnych dla tej grupy społecznej należy zabezpieczenie mieszkań treningowych, chronionych i wspomaganych. W miarę możliwości zasób ten należy powiększać, gdyż rośnie również zapotrzebowanie na tego typu usługi.

Podobnie jak w przypadku osób starszych i chorych, potrzebny jest rozwój i popularyzacja usług asystenckich oraz przerwy regeneracyjnej dla rodzin i opiekunów niepełnosprawnych osób zależnych, pomoc odciążeniowa, organizacja grup wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

Również i dla tej grupy społecznej potrzebne są działania w zakresie aktywizacji zawodowej, w tym zakładania własnej działalności gospodarczej (działania te przeznaczone są oczywiście dla osób, którym stopień niepełnosprawności umożliwia podejmowanie określonej pracy lub działalności gospodarczej). Wydaje się, że głównym problemem w tej sferze jest niski odzew (lub niewystarczający poziom wiedzy) pracodawców w zakresie tworzenia chronionych miejsc pracy i zatrudniania osób z niepełnosprawnościami. Swoistym rodzajem aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami mogą być podmioty ekonomii społecznej (jak np. spółdzielnie socjalne), zakładane najczęściej przez organizacje pozarządowe lub tworzone i wspierane w ramach projektów.

Osobnym zagadnieniem jest kontynuacja i intensyfikacja organizacji różnorodnych wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych, sportowych dla osób z niepełnosprawnościami. Jest to doskonała forma integracji tych osób z innymi grupami społecznymi.

Zwrócono również uwagę na likwidację barier architektonicznych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych, w obiektach użyteczności publicznej oraz w przestrzeniach publicznych. Mimo, iż w tym zakresie w ostatnich latach wiele zrobiono, to wciąż można znaleźć przykłady barier architektonicznych.

Ważnym aspektem w obszarze działalności osób z niepełnosprawnościami jest wsparcie inicjatywy powołania stowarzyszenia lokalnego, które mogłoby spełniać rolę koordynatora działań osób niepełnosprawnych.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
2.2.1	Podnoszenie świadomości społecznej odnośnie osób z niepełnosprawnością - działania edukacyjne i promocyjne, mające na celu przełamywanie barier mentalnych, kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności.	Szkoły i placówki oświatowe. Organizacje pozarządowe	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Media
2.2.2	Rozwijanie i doskonalenie systemu pomocy osobom z niepełnosprawnościami m.in. przez działania: środowiskowego domu samopomocy w Zbąszynku lub okolicy, warsztatów terapii zajęciowej naszych mieszkańców, świetlic terapeutycznych, zarówno dla dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.	Organizacje pozarządowe, Dom pomocy społecznej, OPS	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie i inne instytucje polityki społecznej
2.2.3	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w indywidualnym funkcjonowaniu (opieka stała i doraźna, rehabilitacja itp.).	Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki ochrony zdrowia	NGO
2.2.4	Zabezpieczenie miejsc wytnieniowych na terenie Gminy, rozwój i popularyzacja usług asystenckich i przerwy regeneracyjnej dla rodzin i opiekunów niepełnosprawnych osób zależnych, pomoc odciążeniowa, grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, itp.	Rada Miejska, Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	Instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media
2.2.5	Zabezpieczenie mieszkań treningowych, chronionych i wspomaganych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie	Urząd Miejski, Dom pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2.2.6	Rozwijanie spółdzielczości socjalnej na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin, rodziców i opiekunów dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.	Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy
2.2.7	Organizacja różnych form imprez kulturalnych i rekreacyjnych, w których mogą uczestniczyć osoby niepełnosprawne.	ZOK, OSIR Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Szkoły i placówki oświatowe, Kościoły i związki wyznaniowe

2.2.8	Działania mające na celu zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy - wspieranie realizacji zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy, także w formie prowadzenia własnej działalności gospodarczej.	Powiatowy Urząd Pracy	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
2.2.9	Likwidacja barier architektonicznych, pozwalająca na korzystanie z przestrzeni i obiektów przez wszystkich, w tym osoby niepełnosprawne, starsze, rodziny z małymi dziećmi itd.	Urząd Miejski, zarządcy obiektów i dróg	Organizacje pozarządowe

OBSZAR PRIORYTETOWY:

OSOBY STARSZE

Cel strategiczny:

Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych

Cele operacyjne:

3.1 Doskonalenie usług dla osób starszych i wsparcie ich opiekunów

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba rodzin objętych wsparciem szkoleniowym i doradczym w procesie opieki domowej - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba wolontariuszy, działających na rzecz osób starszych - dane organizacji pozarządowych oraz szkół;
- Liczba osób korzystających z usług OPS / Dziennego Domu Senior-Wigor - dane OPS w Zbąszynku

Strategia postępowania

Dane oraz prognozy demograficzne dla gminy Zbąszynek (jak i dla całego powiatu świebodzińskiego i subregionu lubuskiego jednoznacznie wskazują na proces starzenia się społeczeństwa. Znacząco i szybko wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze społeczności lokalnej, co wiąże się ze zwiększonym popytem na różnorodne usługi i świadczenia związane z potrzebami osób starszych, u których zwiększa się prawdopodobieństwo wystąpienia chorób i niepełnosprawności. Dochodzą do tego zmiany cywilizacyjne,, zwiększenie mobilności w poszukiwaniu satysfakcjonującej pracy i inne - co dodatkowo ogranicza rodzinom możliwości stałej opieki nad osobami starszymi, w tym o specjalnych potrzebach.

Obecnie, na szczeblu krajowym, coraz częściej dyskutowane i wprowadzane są pomysły systemowych rozwiązań w postaci przygotowywania profesjonalnej opieki domowej nad osobami zależnymi oraz umożliwienia tym opiekunom normalnego funkcjonowania (brak możliwości wykonywania pracy zawodowej w przypadku opieki stałej). Idee te podyktowane są dobrymi wzorcami [fachowa opieka nad osobą zależną przez członka rodziny w sposób stały jako jedna z najlepszych form opieki), ale również świadomością niewystarczającej liczby miejsc w profesjonalnych placówkach tego typu. Działania z tego zakresu dla rodzin opiekujących się osobami starszymi i zależnymi wydają się być bardzo potrzebne, a organizacja takich fachowych opiekunów rodzinnych może być realizowana zarówno przez samorząd, jak i organizacje pozarządowe, w tym senioralne - bardzo często przy wykorzystaniu środków zewnętrznych. Bardzo ważnym zadaniem, towarzyszącym temu zagadnieniu, jest również

organizowanie stałego wsparcia wolontarystycznego dla osób potrzebujących - np. samotnych, niemobilnych, chorych - u których nie ma możliwości zaangażowania opiekuna z grona rodziny.

Z drugiej strony, cel przewiduje rozwój całodobowych i dziennych form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych (nowe placówki, zwiększenie dostępności miejsc), w tym również w wyniku działań sektora prywatnego i pozarządowego. Działania te muszą być dokładnie diagnozowane pod kątem zapotrzebowania obecnego i perspektywicznego, choć wydaje się, iż liczba osób/rodzin poszukujących takich rozwiązań opieki nad osobami zależnymi stale rośnie.

Ponadto w ramach niniejszego celu operacyjnego przewidziane jest doskonalenie usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) świadczonych przez OPS wobec osób potrzebujących takiego wsparcia. Możliwy jest również udział w regionalnych i szerszych projektach telemedycznych i teleopiekuńczych, realizowanych przez samorząd regionalny lub ogólnokrajowe organizacje pozarządowe.

Za istotne działania dla osób starszych, w tym chorych i niepełnosprawnych, uznano również zwiększenie dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji (rozwój usług specjalistycznych, opiekuńczych, pielęgnacyjnych i medycznych), a także promocję zdrowia, czy też ułatwianie ich samodzielności, choćby poprzez dostosowywanie miejsc zamieszkania do ich specyficznych potrzeb.

Za zdecydowanie niewystarczający uznano dostęp do usług lekarzy psychiatrów, szczególnie w przypadkach domowych.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
3.1.1	Działania na rzecz wydłużenia przebywania seniorów w środowisku rodzinnym, w tym m.in.: wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki nad osobą starszą (np. weekendy lub godzinowa opieka w miejscu zamieszkania bądź w placówce opieki), szczególnie w przypadku współwystępowania niepełnosprawności.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Organizacje senioralne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne instytucje polityki społecznej, Podmioty szkoleniowe i doradcze, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia
3.1.2	Promocja wolontariatu, aktywizacja rodziny i środowiska sąsiedzkiego w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób starszych i niesamodzielnych oraz niepełnosprawnych.	Szkoły, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Placówki ochrony zdrowia, Media
3.1.3	Doskonalenie i rozwijanie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych i teleopiekuńczych	OPS	Inne instytucje polityki społecznej, Placówki ochrony zdrowia
3.1.4	Zmniejszenie skali zależności niesamodzielnych osób starszych od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych tych osób.	OPS, Spółdzielnie mieszkaniowe, Wspólnoty mieszkańców, SZUK	PCPR, Organizacje pozarządowe i senioralne, Grupy wolontarystyczne (np. szkolne), Kościoły i związki wyznaniowe
3.1.5	Pomoc w organizacji programów i projektów o charakterze telemedycznym	OPS, Beneficjenci pomocy społecznej, Seniorzy, osoby niesamodzielne	Urząd Marszałkowski, Caritas Diecezji
3.1.6	Rozwijanie całodobowych i dziennych form wsparcia dla osób starszych, w tym poprzez	OPS, Podmioty prywatne, NGO	Urząd Miejski,

	współpracę z sektorem prywatnym i pozarządowym - zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami		Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje senioralne, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia
3.1.7	Profilaktyka i promocja zdrowia, dedykowane osobom starszym.	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miejski	OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO
3.1.8	Zwiększenie dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji - rozwój usług specjalistycznych, opiekuńczych, pielęgnacyjnych i medycznych, dedykowanych osobom starszym.	Placówki ochrony zdrowia Urząd Miejski	OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO, Organizacje senioralne
3.1.9	Zwiększenie usług (interwencji) lekarzy psychiatrów w przypadkach domowych, gdzie istnieje zagrożenie życia i zdrowia.	Placówki ochrony zdrowia	OPS i inne instytucje polityki społecznej

3.2 Aktywizacja zawodowa, społeczno-kulturalna i obywatelska oraz rekreacyjno-sportowa osób starszych.

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba zajęć dla seniorów, organizowanych przez instytucje kultury, oraz liczba ich uczestników - dane ZOK w Zbąszynku i innych instytucji kultury;
- Liczba zajęć dla seniorów, organizowanych przez organizacje pozarządowe, oraz liczba ich uczestników - dane organizacji pozarządowych (zbierane np. przy sprawozdaniach z realizacji działań finansowanych przy udziale środków budżetu gminy);
- Liczba projektów z zakresu animacji i integracji międzypokoleniowej, realizowanych we współpracy przedszkoli, szkół, instytucji kultury oraz klubów i stowarzyszeń osób starszych - dane podmiotów zaangażowanych.

Strategia postępowania

Niniejszy cel operacyjny skupia zadania dążące do pełniejszego włączania osób starszych w życie społeczności lokalnej, poprzez organizację oferty kulturalnej, rekreacyjno-sportowej, zawodowej i społeczno-obywatelskiej. Działania z tego zakresu są już realizowane na terenie Gminy Zbąszynek przez różne podmioty. Jednak w kontekście ciągłego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (a tym samym zapotrzebowania na tego typu usługi dla tej części społeczeństwa) należy zwiększać skalę oferty i odpowiednio ją różnicować.

Ważnym działaniem jest wspieranie przez samorząd kolejnych (nowych) inicjatyw prowadzących do samoorganizowania się seniorów w różne organizacje i grupy nieformalne, mimo iż na terenie gminy wiele podobnych podmiotów już aktywnie funkcjonuje. W ten sposób można realizować ofertę dla osób starszych (za pośrednictwem tych organizacji i grup nieformalnych) oraz budować pozytywne postrzeganie starości w społeczności lokalnej.

Istotnym zagadnieniem jest intensyfikacja współpracy międzypokoleniowej i „wykorzystanie” aktywnych osób starszych i organizacji ich skupiających przez szkoły i placówki oświatowe - na rzecz wspólnych akcji, projektów i cyklicznych/stałych przedsięwzięć. Podobne działania mają miejsce na terenie Gminy, jednak wydaje się, że mogłyby być one bardziej rozbudowane, z korzyścią dla wszystkich grup społecznych.

Osobnym zagadnieniem jest aktywizacja zawodowa osób starszych, mających możliwości podejmowania pracy. Z jednej strony brakująca liczba rąk do pracy na subregionalnym rynku wydaje się być korzystna ku temu, jednak osoby starsze wciąż nie są dostatecznie zauważane przez lokalnych pracodawców.

Działania związane z ofertą kulturalną i edukacyjną dla osób starszych (imprezy, wykłady, zajęcia, itp.) są skutecznie realizowane zarówno przez ZOK jak i organizacje senioralne (np. Zbąszyński Uniwersytet trzeciego Wieku w Zbąszynku). Zadania te należy intensyfikować również poprzez współpracę gminy w tym zakresie z innymi placówkami kultury, edukacyjnymi, czy senioralnymi. Podobnie ma się sytuacja w sferze oferty rekreacyjno-sportowej (rajdy, wycieczki, nordic walking, itp.).

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
3.2.1	Promocja i edukacja na rzecz budowania pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie (kampanie społeczne, wydarzenie kulturalno-oświatowe, edukacja młodzieży itp.).	Szkoły, Organizacje pozarządowe, Rada Seniorów Gminy Zbąszynek. Organizacje senioralne	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne Instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Rodzice, rady rodziców, Media
3.2.2	Współpraca i wsparcie różnych form samoorganizowania się seniorów: organizacji i stowarzyszeń seniorów, emerytów i rencistów, kombatanów, ZUTW itp.	Urząd Miejski	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Szkoły, Instytucje kultury, NGO, Organizacje senioralne, Kościoły i związki wyznaniowe
3.2.3	Działania z zakresu animacji i integracji międzypokoleniowej, w tym m.in. realizacja wspólnych projektów we współpracy przedszkoli, szkół i placówek oświatowych, instytucji kultury oraz klubów i stowarzyszeń osób starszych.	Szkoły, Instytucje kultury, Organizacje senioralne	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
3.2.4	Działania na rzecz reintegracji i utrzymywania aktywności zawodowej osób starszych (przy uwzględnieniu ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej).	Powiatowy Urząd Pracy	OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO, Organizacje senioralne, Pracodawcy
3.2.5	Edukacja w starości - kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz korzystaniem z kształcenia ustawicznego.	Organizacje senioralne, w tym ZUTW, ZOK, OSIR	Szkoły
3.2.6	Organizacja i promocja programów aktywizacji społeczno-kulturalnej i ruchowej osób starszych.	ZOK, OSIR, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje senioralne, POZ	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Szkoły, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe

OBSZAR PRIORYTETOWY:

OSOBY ZAGOŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cel strategiczny:

Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Osiągnięciu ww. celu strategicznego służyć będą następujące cele operacyjne:

4.1 Efektywna polityka włączenia społecznego

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba podmiotów ekonomii społecznej, funkcjonujących na terenie gminy, oraz liczba ich członków - dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku;
- Liczba i powierzchnia mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych na terenie gminy - dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku i/lub Samorządowego Zakłady Usług Komunalnych;
- Liczba uczestników programu odpracowywania zaległości czynszowych oraz wartość odpracowanego zadłużenia – dane Urzędu Miejskiego i SZUK;
- Liczba miejsc dla bezdomnych z tereny gminy - dane Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Liczba osób bezdomnych kierowanych rocznie do placówek zapewniających schronienie - dane Ośrodka Pomocy Społecznej;

Strategia postępowania

Spójność i integralność społeczna stanowi jeden z priorytetów rozwojowych Gminy Zbąszynek. Problemy społeczne mogą natomiast powodować niekorzystne zmiany we wspólnocie lokalnej. Stąd strategia postępowania zakłada zwiększenie efektywności polityki włączenia społecznego. Kluczowymi interesariuszami zaplanowanych interwencji są osoby i rodziny zagrożone lub dotknięte marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym najuboższe oraz dotknięte bezdomnością.

Podstawowym założeniem lokalnej polityki włączenia społecznego jest podejmowanie działań w celu zmiany postaw osób w trudnej sytuacji z biernej na aktywną i zwiększenia ich odpowiedzialności za własne życie. Promowane i wspierane będą m.in. przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwój podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy, np. spółdzielni socjalnych skupiających osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne oraz inne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Podmioty ekonomii społecznej realizują działalność o celach głównie społecznych, gdzie wypracowane zyski w założeniu są reinwestowane w te cele lub we wspólnotę/członków. Aktualnie funkcjonujący system wsparcia, m.in. Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej we wszystkich subregionach Lubuskiego, dają szansę na to, że osoby znajdujące się w trudnej sytuacji w dużej mierze same będą potrafiły rozwiązać swoje problemy. Wsparcie realizowane będzie również m.in. poprzez zawieranie kontraktów socjalnych i realizację dedykowanych projektów. W kontekście potrzeb osób najuboższych oraz dotkniętych innymi problemami, zaplanowano rozwój infrastruktury mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych, z uwzględnieniem realizacji działań informacyjno-edukacyjnych i aktywizujących lokatorów. Istotnymi beneficjentami pomocy będą również osoby bezdomne. Ciągłe dostrzegany jest poważny problem tych osób, które w bezdomności pozostają. W związku z czym, zaplanowano m.in. poszerzenie zakresu działań informacyjnych, terapeutycznych i aktywizacyjnych dla osób zagrożonych eksmisją i dotkniętych bezdomnością, a jednocześnie zabezpieczenie schronienia dla bezdomnych mężczyzn i kobiet, szczególnie w okresie zimowym.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
4.1.1	W razie potrzeb inicjowanie, promowanie i wspieranie działań zmierzających do powołania podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy.	Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej	PUP, Urząd Miejski, OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO, osoby bezrobotne. Media
4.1.2	Zabezpieczenie mieszkań socjalnych, komunalnych i wspomaganych.	Urząd Miejski	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,

			Bank Gospodarstwa Krajowego, OPS i inne instytucje polityki społecznej. Prywatni inwestorzy, przedsiębiorcy budowlani
4.1.3	Działania informacyjno-edukacyjne i aktywizujące lokatorów mieszkań socjalnych, w tym propagujące dbałość o stan, czystość i właściwe użytkowanie zajmowanej infrastruktury.	Urząd Miejski, SZUK	OPS i inne instytucje polityki społecznej. Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Media
4.1.4	Opracowanie programu spłaty/odpracowania zaległości czynszowych.	SZUK, Urząd Miejski	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej. Najemcy lokali gminnych, jak i właściciele lokali. Wspólnoty mieszkaniowe
4.1.5	Poszerzenie zakresu działań informacyjnych, terapeutycznych i aktywizacyjnych dla osób zagrożonych eksmisją i dotkniętych bezdomnością.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miejski, Instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, POZ
4.1.6	Zabezpieczenie schronienia dla bezdomnych mężczyzn i kobiet, szczególnie w okresie zimowym.	OPS	Instytucje polityki społecznej, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja

4.2 Aktywizacja i reintegracja osób bezrobotnych

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie oraz udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym - dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie i/lub GUS;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i/lub bezrobocia - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w gminie dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie;
- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 50+ - dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie;
- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z niepełnosprawnościami - dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie.

Strategia postępowania

Sytuacja na polskim rynku pracy jest coraz lepsza. Bezrobocie spada, rosną natomiast płace. Eksperti twierdzą, że obecnie można mówić o rynku pracownika w Polsce, ale nie na wszystkich stanowiskach. Tendencje te w pewnym zakresie obecne są również w Gminie Zbąszynek. Od 2014 roku maleje liczba bezrobotnych zarejestrowanych. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie liczba bezrobotnych w styczniu 2019 roku wynosiła 85 osób, w 2020 – 111 osób czyli o około 41,7% mniej niż w styczniu 2014 roku. Bezrobocie wśród młodych nie stanowi już zatem kluczowego problemu, jak było to jeszcze kilka lat temu.

Największym wyzwaniem jest aktywizacja grupy osób długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią najliczniejszą kategorię wśród wyróżnianych w statystyce Powiatowego Urzędu Pracy, niemobilnych.

Praca, dającą szansę samodzielności ekonomicznej, a w konsekwencji poczucie bezpieczeństwa, powinna stanowić podstawę funkcjonowania każdej rodziny. Kluczowym jest zatem stworzenie mieszkańcom warunków umożliwiających utrzymanie się z własnej pracy.

Strategia postępowania uwzględni różnorodne programy promocji i wsparcia przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej - jako najbardziej efektywne i skuteczne formy pomocy rodzinom, w szczególności pozostającym w trudnej sytuacji materialnej. Będą one realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Świebodzinie (we współpracy z Gminą, instytucjami polityki społecznej, organizacjami pozarządowymi, pracodawcami itp.) - jako kluczowy podmiot działający na rzecz walki z bezrobociem, wspierania zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych. Jednocześnie tym rodzinom, które własnym staraniem nie są w stanie sprostać sytuacji, będzie zapewniona pomoc w ramach systemu świadczeń społecznych.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
4.2.1	Współpraca instytucji polityki społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy, instytucjami otoczenia biznesu na rzecz promocji i wsparcia przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy, w szczególności tych, którzy pozostają bez zatrudnienia (projekty, warsztaty, szkolenia, dotacje itp.).	Powiatowy Urząd Pracy	Urząd Miejski, OPS i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje otoczenia biznesu, NGO, Osoby bezrobotne, rozpoczynające działalność i przedsiębiorcy
4.2.2	Współpraca instytucji polityki społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy i agencjami zatrudnienia oraz podmiotami szkolącymi w aktywizowaniu do pracy osób bezrobotnych, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, w wieku 50+, niepełnosprawnych, a także grupy dłużników alimentacyjnych, w tym także poprzez realizację prac społecznie użytecznych.	Powiatowy Urząd Pracy	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Agencje zatrudnienia, Podmioty szkolące, Osoby bezrobotne
4.2.3	Integracja społeczna i aktywizacja zawodowa bezrobotnych będących podopiecznymi OPS.	Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej	Inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne

OBSZAR PRIORYTETOWY:

WSPÓLNOTA LOKALNA

Cel strategiczny:

Wzmacnianie atrakcyjności Gminy

Cele operacyjne:

5.1 Integrująca i rozwijająca oferta spędzania czasu wolnego na terenie Gminy.

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba zrealizowanych wydarzeń - kulturalnych, artystycznych, rekreacyjnych, sportowych i turystycznych – dane ZOK, OSIR w Zbąszynku i innych instytucji kultury, szkół i placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, klubów i organizacji sportowych;
- Liczba uczestników zajęć dodatkowych prowadzonych w instytucjach kultury i placówkach edukacyjnych - dane ZOK, OSIR w Zbąszynku oraz innych instytucji kultury, dane placówek edukacyjnych.

Strategia postępowania

Cel operacyjny dotyczący rozwoju i dostosowywania oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy służy realizacji wielu innych celów, które mają istotny wpływ na przyszły obraz wspólnoty lokalnej. Atrakcyjna i dostosowana do oczekiwań różnych grup odbiorców oferta spędzania czasu wolnego wpływa na jakość i standardy życia na terenie Gminy. W dobie coraz sprawniejszej komunikacji z aglomeracjami tworzącymi największe rynki pracy, to właśnie warunki przyrodnicze, infrastruktura techniczna oraz oferta spędzania czasu wolnego (kulturalna, rekreacyjna, sportowa) stają się najważniejszymi motywatorami osadniczymi. Ponadto oferta spędzania czasu wolnego integruje i aktywizuje reprezentantów wspólnoty lokalnej wokół konkretnych zainteresowań i przedsięwzięć.

Wśród zadań z tej dziedziny znalazły się m.in. dotyczące bardziej efektywnego wykorzystania infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, która w ostatnich latach powstała na terenie Gminy - zarówno w kontekście nieodpłatnego udostępniania jej dzieciom i młodzieży w czasie pozaszkolnym, ale nade wszystko w kontekście ukierunkowywania i profesjonalizowania takich spontanicznych zajęć, poprzez instytucję animatora sportowego, który jest szeroko propagowany w ostatnim czasie przez konkursy ministerialne. Te same działania powinny być intensyfikowane również przez kluby i organizacje sportowe.

Za ważne zadanie uznano dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, szczególnie w odniesieniu do utrzymania tras rowerowych, pieszych i spacerowych, ale również boisk i innych obiektów. Pokrewnym zadaniem jest zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (placze, skwery, parki, miejsca rekreacji i wypoczynku, itp.).

Istotnym zadaniem wydaje się być także wdrożenie systemu zniżek dla osób niepełnosprawnych i starszych na ofertę realizowaną przez gminne jednostki lub systemu dofinansowania na ofertę zewnętrzną.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
5.1.1	Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu istniejącej bazy lokalowej szkół oraz zaplecza sportowego gminy.	Szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury i sportu	Urząd Miejski, NGO, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Grupy harcerskie
5.1.2	Zoptymalizowanie liczby instruktorów oraz lokalnych animatorów czasu wolnego na terenie całej gminy (w wybranych obiektach, np. w określonych godzinach, dostępny instruktor/trener/ animator prowadzący nieodpłatne zajęcia sportowe i rekreacyjne dostępne dla wszystkich zainteresowanych).	Zbąszyński Ośrodek Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji	Urząd Miejski, Szkoły, Instytucje kultury, NGO, Kluby i organizacje sportowe
5.1.3	Współpraca Gminy z klubami i organizacjami sportowymi	Urząd Miejski	Organizacje pozarządowe,

	oraz pozarządowymi w zakresie organizacji bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży		Kluby i organizacje sportowe
5.1.4	Zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (place, skwery, parki, miejsca rekreacji i wypoczynku, itp.). Modernizacja istniejących i tworzenie nowych miejsc integracji społecznej.	Urząd Miejski,	ZOK, OSIR oraz inne instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, LGD
5.1.5	Działania inwestycyjne poprawiające lokalną infrastrukturę czasu wolnego (kultura, sport i rekreacja), w szczególności na obszarach wiejskich	Urząd Miejski	Szkoły i Przedszkola ZOK, OSIR oraz inne instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, LGD
5.1.6	Gminny system zniżek (lub dofinansowań) na wydarzenia i ofertę kulturalno-rekreacyjno-sportową dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.	Rada Miejska	Instytucje gminne
5.1.7	Inicjowanie i wspieranie projektów integracyjnych, kulturalno - rozrywkowych, artystycznych, rekreacyjnosportowych i interdyscyplinarnych, szczególnie projektów realizowanych w przestrzeni publicznej.	Ośrodek Sportu i Rekreacji, ZOK, NGO i grupy nieformalne	Urząd Miejski, OPS i inne instytucje polityki społecznej, Szkoły, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, LGD, Media
5.1.8	Rozwój i utrzymanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (trasy rowerowe, ścieżki spacerowe, szlaki turystyczne, itp.) oraz realizacja i wspieranie imprez (zawody, rajdy, wycieczki, pikniki międzypokoleniowe, itp.).	Urząd Miejski, ZOK, OSIR, LGD	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, sąsiednie gminy. Szkoły, Instytucje kultury, NGO, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe. Media

5.2 Efektywna edukacja i wychowanie

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych dostosowanych do objęcia opieką najmłodszych dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagających szczególnej opieki - dane żłobków i klubów dziecięcych działających na terenie Gminy;
- Liczba uczniów realizujących kształcenie specjalne w placówkach edukacyjnych - dane szkół, przedszkoli i placówek oświatowych.

Strategia postępowania

Niniejszy cel operacyjny zawiera zadania z dziedziny edukacji i wychowania, jednak głównie w tym zakresie, który jest ważny z punktu widzenia polityki społecznej i problemów społecznych na terenie Gminy, jednym z nich jest zapewnienie

miejsc opieki w żłobkach lub klubach dziecięcych dostosowanych do objęcia opieką najmłodszych dzieci (0-3 lata) posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagających szczególnej opieki.

Placówki tego typu mogą być tworzone zarówno przez samorząd, jak i podmioty prywatne i pozarządowe.

Oprócz dzieci najmłodszych z niepełnosprawnościami lub wymagających szczególnej opieki, cel przewiduje kontynuację wsparcia dla dzieci i młodzieży szkolnej z podobnymi potrzebami. Chodzi głównie o organizację zgodnie z potrzebami oddziałów integracyjnych i specjalnych, odpowiednie wyposażenie placówek edukacyjnych w sprzęt przystosowany do specjalnych potrzeb dzieci z różnymi niepełnosprawnościami, pracę z rodzicami, itp.

Zwrócono również uwagę na wsparcie szkół w zakresie realizacji programów wychowawczo-profilaktycznych, w tym szczególnie w aspekcie zdrowia psychicznego (chodzi głównie o specjalistów z tego zakresu oraz wyposażenie placówek). Natomiast dla odpowiedniego wspierania rodzin w realizowaniu podstawowych funkcji wychowawczych oraz przeciwdziałania dysfunkcjom, należy optymalizować (zgodnie z potrzebami) dostęp do pedagogów i psychologów w placówkach edukacyjnych. Pierwszy kontakt i praca w placówkach edukacyjnych w tym zakresie pozwoli uniknąć wielu problemów społecznych w przyszłości.

W kontekście problemów społecznych, zwrócono również uwagę na doskonalenie systemu kształcenia zawodowego - chodzi o intensyfikację współpracy placówek edukacyjnych z sektorem pracodawców, ale również o współpracę pomiędzy poszczególnymi etapami kształcenia, tak aby w obiektywny sposób przedstawiać ofertę kształcenia zawodowego (i związane z nią perspektywy) - zarówno dla młodzieży, jak i rodziców. Działania te powinny być uzupełnione efektywną współpracą szkół, służb zatrudnienia i pracodawców, a jej rezultatem lokalny system doradztwa zawodowego i kształtowania kariery dla młodych ludzi, co w przyszłości pozwoli zminimalizować niewłaściwe wybory dalszej ścieżki edukacji lub wybranego zawodu.

Do ważnych zadań wliczyć należy rozbudowa i unowocześnienie bazy oraz wyposażenie szkół i placówek oświatowych - zgodnie ze zmieniającymi się tendencjami w edukacji, zmianami demograficznymi a także rozwojem nowych technologii.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
5.2.1	Zapewnienie miejsc opieki w żłobkach lub klubach dziecięcych dostosowanych do objęcia opieką najmłodszych dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagających szczególnej opieki.	Urząd Miejski, Placówki oświatowe, Podmioty prywatne, Organizacje pozarządowe	Placówki ochrony zdrowia, Instytucje polityki społecznej
5.2.2	Wspieranie edukacji dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi - nauczyciele wspomagający, oddziały integracyjne i specjalne w miarę potrzeb, wyposażenie placówek, współpraca międzyinstytucjonalna, praca z rodzicami dzieci.	Placówki edukacyjne	Urząd Miejski, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Organizacje pozarządowe
5.2.3	Wsparcie działalności szkół w zakresie realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego, w tym w aspekcie zdrowia psychicznego (specjaliści, wyposażenie placówek itp.).	Urząd Miejski, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Placówki edukacyjne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe

5.2.4	Zwiększenie dostępu do pedagogów i psychologów w placówkach edukacyjnych, związane z koniecznością wspierania rodzin w realizowaniu podstawowych funkcji wychowawczych oraz przeciwdziałania dysfunkcjom.	Urząd Miejski, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna	Placówki edukacyjne, Instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
5.2.5	Rozbudowa i unowocześnienie bazy oraz doposażenie szkół i placówek oświatowych.	Urząd Miejski	Szkoły i Przedszkola
5.2.6	Współpraca z powiatem świebodzińskim i środowiskiem biznesu na rzecz modernizacji i rozwoju oraz promocji kształcenia zawodowego (wzmocnienie relacji i współpracy szkół ze środowiskiem pracy).	Urząd Miejski, Placówki edukacyjne	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Placówki kształcenia zawodowego
5.2.7	Współpraca szkół i placówek oświatowych z terenu gminy z Powiatowym Urzędem Pracy i organizacjami przedsiębiorców w zakresie doradztwa zawodowego i kształtowania kariery zawodowej młodych ludzi.	Urząd Miejski, Placówki edukacyjne	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Placówki kształcenia zawodowego i ustawicznego

5.3 Bezpieczeństwo, zdrowie i komfort życia mieszkańców

Lista rekomendowanych mierników.

- Saldo migracji na terenie Gminy - dane Banku Danych Lokalnych GUS;
- Liczba źródeł ciepła wymienionych na ekologicznie w ramach programów gminnych - dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku;
- Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku na terenie Gminy - dane Banku Danych Lokalnych GUS;
- Liczba akcji prozdrowotnych i bezpłatnych badań profilaktycznych – dane placówek ochrony zdrowia/Urzędu Miejskiego;
- Liczba imprez gminnych propagujących i krzewiących wartości zdrowotne wśród mieszkańców – dane instytucji kultury, sportu i Urzędu Miejskiego w Zbąszynku

Strategia postępowania

Niniejszy cel operacyjny skupia czynniki bezpośrednio wpływające na jakość życia, determinującą procesy demograficzne (jak np. migracje) i osadnicze.

Do tych czynników należy m.in. oferta ochrony zdrowia, która jest jednocześnie ważnym obszarem polityki społecznej, choć wpływ samorządu gminnego na tę dziedzinę jest mocno ograniczony. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na promocję zdrowia - upowszechnianie aktywnego stylu życia wśród różnych grup społecznych, czy też organizacje wydarzeń propagujących i krzewiących wartości zdrowotne. Do tej kategorii należą działania dotyczące np. akcji prozdrowotnych i bezpłatnych badań profilaktycznych, które często placówki ochrony zdrowia realizują we współpracy z prywatnymi podmiotami z branży medycznej lub farmaceutycznej. Do czynników ochrony zdrowia należy także modernizacja i rozwój infrastruktury, doposażenie placówek, doskonalenie kadry, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii oraz wykorzystanie systemów elektronicznych - działania te koordynują placówki ochrony zdrowia.

Innym czynnikiem, niezmiernie ważnym na terenie Lubuskiego warunkującym jakość życia, jest czystość powietrza atmosferycznego. W tej dziedzinie zaczyna funkcjonować coraz więcej programów pomocowych i finansowych. Zadania z tego zakresu należą głównie do właścicieli źródeł ciepła, jednak w gestii gminy jest m.in. wdrażanie kierunkowego Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.

Ważnym czynnikiem dla jakości życia w Zbąszynku jest rozwój inwestycji mieszkaniowych. Zasięg mieszkań i dobre skomunikowanie z Poznaniem, Zieloną Górą, może zatrzymać odpływ ludzi młodych, emigrujących za pracą i edukacją do pobliskich miast. Zapewnienie szybkiego dojazdu, ale również mieszkań (poprzez tworzenie oferty dla developerów) jest jednym z kluczowych warunków zatrzymania spadku liczby mieszkańców w Gminie.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
5.3.1	Promocja i wsparcie organizacji akcji prozdrowotnych, bezpłatnych badań profilaktycznych oraz konsultacji z lekarzami-specjalistami dla mieszkańców Gminy.	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe w Świebodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Placówki ochrony zdrowia
5.3.2	Promocja i upowszechnianie aktywnego, zdrowego stylu życia, w tym edukacja zdrowotna w szkołach i placówkach oświatowych, organizacja imprez, festynów, happeningów oraz konkursów, propagujących i krzewiących wartości zdrowotne wśród mieszkańców.	Szkoły, Kluby i organizacje sportowe. Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe	Urząd Miejski, Kluby i organizacje sportowe, Instytucje kultury, Firmy medyczne i farmaceutyczne
5.3.3	Podnoszenie dostępności i jakości usług ochrony zdrowia, m.in. poprzez modernizację i rozwój infrastruktury, doposażenie placówek, doskonalenie kadry, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii oraz wykorzystanie systemów elektronicznych.	Placówki ochrony zdrowia	Urząd Miejski, Powiat Świebodziński, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
5.3.4	Realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.	Urząd Miejski	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, Organizacje pozarządowe
5.3.5	Prospołeczna polityka mieszkaniowa m.in. poprzez tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa wielorodzinnego oraz współpracę z developerami.	Urząd Miejski	Developerzy, Spółdzielnie mieszkaniowe
5.3.6	Objęcie monitoringiem wizyjnym miejsc strategicznych i szczególnie zagrożonych na terenie Gminy.	Urząd Miejski	Policja, OSP i PSP
5.3.7	Współpraca w zakresie doskonalenia funkcjonowania systemu komunikacji publicznej.	Urząd Miejski,	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego i wielkopolskiego, Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, sąsiednie gminy

5.4 Profesjonalizacja i integracja działań w ramach pomocy społecznej

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba spotkań podmiotów działających w obszarze polityki społecznej - dane Ośrodka Polityki Społecznej;
- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, warsztatach i kursach w ramach doskonalenia kadr polityki społecznej - dane Ośrodka Polityki Społecznej w Zbąszynku i innych instytucji polityki społecznej.

Strategia postępowania

Nowe wyzwania w ramach polityki społecznej wymagają ciągłej profesjonalizacji oraz silniejszej integracji działań realizowanych przez różne organizacje i instytucje. By zapewnić skuteczny system zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych, konieczna jest współpraca różnorodnych podmiotów polityki społecznej, rynku pracy i zatrudnienia, organizacji pozarządowych i innych, a także racjonalny i adekwatny do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej system wsparcia osób oraz rodzin.

Strategia postępowania obejmuje zarówno działania infrastrukturalne, jak również kierunki interwencji o charakterze miękkim i działania doskonalące, dedykowane grupom działającym w obszarze polityki społecznej.

Kluczowymi dla efektywnego działania systemu będą: systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych (gromadzenie informacji, analizy, badania, ekspertyzy itp.), sprawny system wymiany i analizy informacji oraz szybkiej diagnozy i reagowania, w tym m.in. ścisła współpraca instytucji pomocy społecznej ze żłobkami, przedszkolami, szkołami i innymi instytucjami w zakresie identyfikacji zagrożeń i dysfunkcji oraz podejmowania interwencji, ujednoczenie standardów działania przez Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje działające w zakresie programów, m.in. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wsparcia rodzin, profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom. Aby sprostać nowym wyzwaniom, wdrożony zostanie ponadto system doskonalenia kadr lokalnej polityki społecznej - szkolenia, warsztaty, kursy, studia podyplomowe itp. Jako, iż współcześnie jedną z dominujących form reagowania pozostaje działalność projektowa, zaplanowano również podniesienie kompetencji pracowników w zakresie opracowywania i realizacji projektów, w szczególności współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych (co pozwoli na ewentualne poszerzenie jakości zakresu udzielanej pomocy, bez angażowania większych środków z budżetu gminy, które są ograniczone).

Jak wykazano w ramach diagnozy oraz dyskusji strategicznych, istotnym problemem pozostaje niewystarczająca, nieefektywna informacja na temat dostępnej na terenie gminy oferty podmiotów (publicznych, prywatnych i pozarządowych) działających w obszarze polityki społecznej, adresowanej do różnorodnych grup mieszkańców. W ramach doskonalenia systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańców gminy rekomendowanym jest m.in. utworzenie gminnego punktu informacji społecznej (miejsce, gdzie można uzyskać kompleksową informację na temat oferty), publikowanie broszur i biuletynów informacyjnych, zamieszczanie informacji w Internecie, w tym w mediach społecznościowych, organizowanie spotkań informacyjnych, wykorzystywanie niestandardowych kanałów informacji, jak ogłoszenia parafialne, stała współpraca z mediami lokalnymi, utworzenie wspólnej sieci dystrybucji, w tym przy uwzględnieniu dotarcia z informacją do takich miejsc, jak przedszkola, szkoły i placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, instytucje kultury, zakłady pracy itp.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
5.4.1	Doskonalenie systemu wymiany i analizowania informacji oraz szybkiego reagowania pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej (spotkania cykliczne, system wymiany wiedzy i informacji, zintegrowana diagnoza i reakcja itp.).	Ośrodek Pomocy Społecznej	Żłobki, przedszkola, szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja, sądy, prokuratura, Placówki ochrony zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze

5.4.2	Systematyczne wzmacnianie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji polityki społecznej poprzez dokształcanie (np. szkolenia, warsztaty, kursy, studia podyplomowe itp.). Utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych i asystentów rodzin, osób niepełnosprawnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Miejski, Ośrodki szkoleniowo-doradcze, Organizacje pozarządowe
5.4.3	Poprawa warunków lokalowych i sprzętowych Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miejski
5.4.4	Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańców gminy.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miejski, Instytucje polityki społecznej, Żłobki, przedszkola, szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia. Zakłady pracy, Media lokalne

5.5 Rozwój aktywności obywatelskiej i społecznej

Lista rekomendowanych mierników.

- Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu polityki społecznej na terenie gminy, przy wsparciu środków publicznych – dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Suma środków publicznych przeznaczonych na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu polityki społecznej na terenie gminy (w ramach otwartych konkursów ofert) - dane Urzędu Miejskiego w Zbąszynku oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku;
- Liczba wolontariuszy współpracujących z instytucjami i organizacjami na terenie gminy - dane organizacji pozarządowych, szkół i placówek oświatowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.
-

Strategia postępowania

Jeden z niewykorzystanych jeszcze w pełni potencjałów gminy Zbąszynek stanowi aktywność obywatelska i społeczna. Szersze włączenie osób oraz organizacji w system przeciwdziałania i rozwiązywania problemów powinno sprzyjać zwiększeniu skuteczności i efektywności działań w ramach polityki społecznej jak także na atrakcyjność zamieszkiwania w takiej Gminie. Aby tak się stało, konieczne są: otwartość i odpowiednie przygotowanie do współpracy potencjalnych partnerów, animacja i wzmacnianie organizacji pozarządowych oraz skuteczny system delegowania na nie realizacji części zadań z zakresu pomocy społecznej.

W odpowiedzi na potrzeby, problemy, deficyty oraz bariery rozwoju trzeciego sektora, który może być dla samorządu partnerem w zakresie realizacji zadań ukierunkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie, założono wsparcie merytoryczne, lokalowe i finansowe organizacji pozarządowych oraz innych form inicjatyw społecznych, w szczególności działających w zakresie polityki społecznej. Konieczne jest ciągłe rozwijanie oraz

upowszechnianie nowych form i narzędzi współpracy międzysektorowej o charakterze finansowym i niefinansowym oraz wsparcie i promocja innowacyjności w obszarze usług publicznych. Współpraca powinna z biegiem czasu przyjmować formy bardziej długofalowe niż np. realizacja pojedynczych, krótkookresowych projektów. Powyższe dotyczy także aktywności w zakresie promowania idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
5.5.1	Wsparcie merytoryczne, lokalowe i finansowe organizacji pozarządowych oraz innych form inicjatyw społecznych, w szczególności działających w zakresie polityki społecznej.	Urząd Miejski, Instytucje publiczne, Starostwo Powiatowe w Świebodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe
5.5.2	Powierzenie i wspieranie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.	Urząd Miejski, Instytucje publiczne	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe
5.5.3	Rozwój i promocja wolontariatu oraz zaangażowania społecznego na terenie gminy.	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe, Szkoły i placówki oświatowe	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Urząd Miejski, Instytucje kultury i inne publiczne

4. System realizacji wybranych celów

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbąszynek mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

- 1) Liderem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest OPS w Zbąszynku
- 2) Wsparciem w koordynacji i promocji w jej realizacji jest Zespół Koordynacyjny, składający się z Partnerów/ Realizatorów SRPS
- 3) Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

5. Plan komunikacji społecznej

Obszary problemowe SRPS zostały opracowane przez Grupy Robocze powołane przez Zespół Zarządzający SRPS. Przed przystąpieniem do jej opracowania zostały przedstawione wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Dodatkowo, każdy mieszkaniec miał możliwość uczestniczyć w spotkaniach Grup Roboczych oraz zgłaszać swoje uwagi i propozycje na każdym etapie budowania SRPS. Po uchwaleniu strategii przez Radę Miejską w Zbąszynku, zostanie umieszczona na stronie internetowej Gminy www.zbaszynek.pl

6. Zakładane rezultaty realizacji strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbąszynek przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Zbąszynek jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wsparcie dla osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Ramy finansowe realizacji strategii

Warunkiem skutecznej i efektywnej realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 będzie zabezpieczenie przez gminę potrzebnych zasobów, w tym odpowiednich środków finansowych. Wysokość wydatków budżetowych na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej uzależniona jest od kondycji finansowej gminy.

Wydatki na pomoc społeczną w Gminie Zbąszynek systematycznie rosną. Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy przedstawia się następująco:

Tabela 21 Wydatki na pomoc społeczną w gminie Zbąszynek w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Dział 852	1 997 644,00 zł	1 879 166,84 zł	2 246 111,66 zł
Dział 855	9 171 422,03 zł	11 882 263,19 zł	11 912 731,00 zł
Razem	11 169 066,03 zł	13 761 430,03 zł	14 158 842,66 zł

Źródło: Urząd Miejski w Zbąszynku

Wydatki wzrosły więc w porównaniu do roku 2019 o 26,77%. Wyraźny wzrost wydatków w ostatnich dwóch latach jest przede wszystkim wynikiem wdrożenia nowych rozwiązań i programów na szczeblu rządowym. W 2021 roku wydatki w nowym rozdziale „855-Rodzina” wyniosły ponad 11,9 mln zł, stanowiąc 84,14% wszystkich wydatków na pomoc społeczną w Gminie Zbąszynek. Dział obejmuje przede wszystkim świadczenia związane z realizacją rządowego programu „Rodzina 500 plus”, wydatki ponoszone na wspieranie rodziny.

Zgodnie z powyższym, szacuje się, że wydatki na pomoc społeczną/realizację niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą wynosić rocznie 14-15 mln zł. Przedział wynika z założenia,

zgodnego z obecnymi tendencjami, że wydatki rok do roku będą wzrastały o około 3%. Ramy finansowe strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy, a z drugiej strony od zmian w otoczeniu, np. związanych z programem „Rodzina 500 plus” lub wdrażaniem nowych programów, zapowiadanych przez kręgi rządowe. Wydatki będą rokrocznie określone w uchwałach budżetowych.

Planowane wydatki budżetowe gminy na pomoc społeczną obejmują w szczególności realizację 5 celów strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

RODZINA – cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny;

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI – cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin;

OSOBY STARSZE – cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;

OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM – cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;

WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy gminy;

Cel strategiczny nr 1 obejmuje w szczególności zadania z zakresu wspierania rodziny, realizacji świadczeń rodzinnych i wychowawczych, w tym związane z programem „Rodzina 500 plus”, będące głównie w kompetencjach Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku i innych instytucji polityki społecznej, dlatego na jego realizację przeznaczone zostanie ok. 81% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. Jest to parytet oparty na szacunkach kosztowych dotychczasowej realizacji zadań wchodzących w skład tego celu, jak również na prognozach związanych z zapotrzebowaniem na usługi wobec rodzin.

Cel strategiczny nr 2 dedykowany jest osobom dotkniętym i zagrożonym niepełnosprawnościami, zawiera przede wszystkim zadania pozostające w kompetencji placówek ochrony zdrowia, ale również innych instytucji publicznych, w tym na poziomie powiatowym, także organizacji pozarządowych i innych podmiotów, dlatego na ich realizację przeznaczone zostanie ok. 5% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. Parytet ten uwzględnia rosnącą liczbę osób z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami i długotrwałą chorobą, ale jednocześnie statystycznie niewielki odsetek tych potrzebujących w całej strukturze społecznej gminy.

Cel strategiczny 3 dotyczy działań w zakresie polityki senioralnej, której realizatorami są instytucje polityki społecznej, w tym m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku, ale również inne instytucje publiczne (instytucje kultury, szkoły i placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, także Powiatowy Urząd Pracy w Świebodzinie) oraz organizacje pozarządowe i podmioty prywatne, dlatego na jego realizację przeznaczone zostanie ok. 6% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. Trzeba tu zaznaczyć, iż oszacowanie to uwzględnia stale szybko rosnącą liczbę osób starszych, a tym samym stały wzrost zapotrzebowania na różnorodne usługi społeczne dla tej grupy mieszkańców.

Cel strategiczny nr 4 zawiera w szczególności szereg zadań pozostających w kompetencji Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie, dlatego wysokość środków gminnych planowana jest na poziomie ok. 4% wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną. W celu tym widać znaczące zmniejszenie środków wraz ze spadkiem potrzeb społecznych wynikających z bezrobocia.

Cel strategiczny nr 5, dotyczący doskonalenia systemu usług publicznych, będzie realizowany i współrealizowany przez różne podmioty, co wiąże się jednocześnie ze (współfinansowaniem zadań w ramach innych kategorii budżetowych, jak np.: oświata i wychowanie, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego czy kultura fizyczna. Stąd też na ten cel w ramach działań związanych z pomocą społeczną zaplanowano ok. 3,7% wszystkich wydatków na pomoc społeczną – reszta środków na ten niezwykle obszerny cel będzie pochodzić z innych kategorii budżetowych, a także ze środków innych instytucji i podmiotów.

Cel ten także obejmuje zadania zarządcze i w zakresie bieżącego funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku oraz dotyczące współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Tabela . Prognozowane wydatki na pomoc społeczną w każdym roku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych - w podziale na cele strategiczne

2022		
Cel	Prognozowane wydatki (zł)	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny	11 401 654,00	81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin	702 439,00	5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;	867 021,00	6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;	561 805,00	4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy	519 951,00	3,7%
2023		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%
2024		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna		5,0%

wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%
2025		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%
2026		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%

2027		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%
2028		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%
2029		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%

OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%
2030		
Cel	Prognozowane wydatki	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
RODZINA - cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny		81,2%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - cel strategiczny nr 2: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin		5,0%
OSOBY STARSZE - cel strategiczny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych;		6,2%
OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM - cel strategiczny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;		4,0%
WSPÓLNOTA LOKALNA - cel strategiczny nr 5: Wzmacnianie atrakcyjności Gminy		3,7%

Prognozowane wydatki mają charakter szacunkowy, ze względu na korelację z wieloma zmiennymi, w tym niezależnymi od Gminy (np. sytuacja społeczna i gospodarcza, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus” itp.). Dotyczą realizacji kluczowych zadań i projektów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wśród tych zadań znajdują się ponadto zadania, w tym inwestycyjne, które wymagać będą ewentualnego zaangażowania dodatkowych środków.

Poza wskazanymi środkami budżetu gminy, źródłem finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek będą m.in.:

- Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- EFS - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2021-2027,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027,
- Programy i konkursy poszczególnych ministerstw, w szczególności Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2021-2027,
- Programy i konkursy Urzędu Marszałkowskiego Woj. Lubuskiego i jednostek wojewódzkich,
- Programy i konkursy Starostwa Powiatowego w Świebodzinie i jednostek powiatowych,
- prywatni sponsorzy, indywidualne wkłady osób - uczestników działań.

VII. WDRAŻANIE/ZARZĄDZANIE, MONITORING I EWALUACJA

1. System wdrażania

Zarządzanie SRPS ma na celu takie sterowanie działaniami, by możliwe było zniwelowanie problemów, które wprowadzono do strategii, a tym samym poprawę jakości życia jego mieszkańców, przy zaangażowaniu różnych podmiotów i środków finansowych czy rzeczowych.

W Gminie Zbąszynek zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania, który pozwala na zaangażowanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Instytucją zarządzającą wdrażaniem i monitorowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku.

Do zadań OPS należy w szczególności uzgadnianie z podmiotami i partnerami współpracującymi listy potrzeb i zadań realizacyjnych, uszczegóławianie założeń Strategii w postaci rocznych lub kilkuletnich programów wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw, a także regularny monitoring oraz ewaluacja.

Sprawozdawczość dotycząca wdrażania SRPS (na potrzeby monitoringu, jak również ewaluacji) będzie realizowana w okresach rocznych, w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku techniką badawczą desk research oraz na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej (generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz Gminę i jej jednostki), a także statystyk realizatorów i partnerów realizacyjnych.

Analiza powinna uwzględniać mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych, zdefiniowanych w ramach SRPS. Pozwoli to na śledzenie efektów wdrażania jej zapisów. Ponadto, dla kluczowych mierników określone zostały ich wartości bazowe oraz docelowe. Wskaźniki te wspomagają faktyczny pomiar postępów w realizacji SRPS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek zawiera wiele działań, za realizację których odpowiadać będą, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej, instytucje polityki społecznej, a także organizacje pozarządowe i pozostałe podmioty. Skuteczność prowadzonych działań będzie warunkowana sprawnością i efektywnością mechanizmów współdziałania między zaangażowanymi stronami. Wszyscy partnerzy realizujący zadania i projekty zdefiniowane w dokumencie są zaproszeni do aktywnej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zbąszynku. Przyczyni się to do lepszej organizacji, wdrażania, realnego monitorowania postępów oraz aktualizowania zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 - zgodnie ze diagnozowanymi potrzebami społecznymi.

2. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie realizowanych działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami. Służą temu procedury monitoringu i ewaluacji oraz aktualizacji zapisów SRPS. Monitorowanie nie jest kontrolą ani audytem. Jego istotą jest śledzenie i analizowanie faktycznego rozwoju.

Głównym celem monitoringu i ewaluacji śródkresowej wdrażania strategii jest ocena stopnia realizacji wyznaczonych celów operacyjnych oraz refleksji nad trzema podstawowymi kryteriami:

- 1) efektywność – kryterium opisujące relację między nakładami a efektami interwencji (np. koszt szkolenia językowego do umiejętności porozumiewania się w danym języku przeszkolonych, nakłady wywołania zmiany etc.),
- 2) skuteczność – kryterium opisujące, czy i w jakim stopniu oraz w jakim sensie strategia realizuje założone w niej cele (np. prowadzony w gminie program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych uznany zostanie za bardziej skuteczny, im więcej jego uczestników podejmie dzięki niemu zatrudnienie).
- 3) trafność – dostosowanie celów założonych w strategii do społecznych potrzeb w gminie.

Instytucją zarządzającą wdrażaniem i monitorowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku.

Do zadań OPS należy w szczególności uzgadnianie z podmiotami i partnerami współpracującymi listy potrzeb i zadań realizacyjnych, uszczegóławianie założeń Strategii w postaci rocznych lub kilkuletnich programów wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw, a także regularny monitoring oraz

ewaluacja. W tym celu powołany został Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji. Dyskusja Zespołu toczy się wokół stopnia realizacji poszczególnych celów operacyjnych w minionym roku. Każdy cel poddany jest ocenie (pięciostopniowa skala Likerta) w jakim stopniu, w opinii członków Zespół jest on realizowany na danym etapie wdrażania strategii. Zespół uzgadnia ocenę oraz uzasadnia swoje stanowisko w danej sprawie. Taki system pracy pozwala ocenić realizowane działania w gminie, które wpisują się w cele strategiczne, zweryfikować, czy są takie obszary, w których nie ma żadnych działań, a są one uwzględnione w celach strategii oraz, co równie ważne zorientować się, czy pewne działania się nie dublują i czy lepiej nie połączyć sił i środków, wzmacniając tym samym zasięg oddziaływania (większa liczba odbiorców działania, realizacja działania również na terenach wiejskich lub odwrotnie etc.).

Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie SRPS wymagać będzie szeregu innych działań, w tym szczególnie: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych. W tym celu Zarządzeniem Burmistrza Zbąszynka powołany zostanie Zespół Koordynujący SRPS o charakterze inicjatywnym, opiniodawczym i konsultacyjnym składający się m. in. z przedstawicieli: Urzędu Miejskiego, OPS, Rady Miejskiej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkół oraz grup i instytucji społecznych, Policji, Ochrony zdrowia.

Do zadań Zespołu Koordynacyjnego należą m. in.:

- 1) koordynacja współpracy z partnerami realizacyjnymi, w tym z organizacjami pozarządowymi,
- 2) pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w SRPS,
- 3) kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań SRPS,
- 4) poszukiwanie (wraz z Urzędem Miejskim oraz innymi podmiotami) innych niż budżetowe źródła finansowania realizacji zadań i projektów,
- 5) opiniowanie sprawozdań i raportów z realizacji SRPS opracowanych przez OPS,
- 6) zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji SRPS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek zawiera wiele działań, za realizację których odpowiadać będą, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej, instytucje polityki społecznej, a także organizacje pozarządowe i pozostałe podmioty. Skuteczność prowadzonych działań będzie warunkowana sprawnością i efektywnością mechanizmów współdziałania między zaangażowanymi stronami. Wszyscy partnerzy realizujący zadania i projekty zdefiniowane w dokumencie są zaproszeni do aktywnej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zbąszynku. Przyczyni się to do lepszej organizacji, wdrażania, realnego monitorowania postępów oraz aktualizowania zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 - zgodnie ze diagnozowanymi potrzebami społecznymi.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do **ewaluacji i aktualizacji strategii**. Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji SRPS. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko, jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także, jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- poprawianie błędów,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

Ewaluacja etapowa i końcowa (ex-post), która zostanie zrealizowana w roku 2025 oraz 2030 będzie wynikiem cząstkowych analiz oraz większym przedsięwzięciem badawczym, które pozwoli podsumować trzyletnie/pięciolecie wdrażania Strategii oraz będzie punktem wyjścia w procesie aktualizacji jej zapisów.

Pozwoli ona, na podstawie analizy danych zastanych oraz badań jakościowych, być może powtórzenia badania ilościowego, na wnikliwą refleksję jakości interwencji dokonanej w ramach strategii. Sprawozdawczość dotycząca wdrażania SRPS (na potrzeby monitoringu, jak również ewaluacji) będzie realizowana w okresach rocznych, w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku techniką badawczą desk research oraz na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej (generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz Gminę i jej jednostki), a także statystyk realizatorów i partnerów realizacyjnych. Analiza powinna uwzględniać mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych, zdefiniowanych w ramach SRPS. Pozwoli to na śledzenie efektów wdrażania jej zapisów. Ponadto, dla kluczowych mierników określone zostały ich wartości bazowe oraz docelowe. Wskaźniki te wspomagają faktyczny pomiar postępów w realizacji SRPS.

Tabela 20 Wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Lp.	Nazwa	cel	Wartość bazowa - 2020	Wartość docelowa - 2030
1	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności (dane BDL GUS lub UM)	1,5	-80	0,00
2	Saldo migracji ogółem (dane BDL GUS lub UM)	1,5	- 16	0,00
3	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (dane OPS)	1,2,3,4	184	190
4	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (dane OPS)	1,2,3,4	122	125
5	Liczba osób korzystających z dożywiania	1,2,3,4		
6	Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym	1,5		
7	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (dane OPS)	1,4	56	55
8	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (dane OPS)	1,4	38	40
9	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności (dane OPS)	4	7	8
10	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. (osoby)	1		
11	Liczba seniorów uczestniczących w grupach samopomocowych, stowarzyszeniach, klubach	3	98	120
12	Liczba osób starszych i osób niepełnosprawnych objętych pomocą i opieką w środowisku zamieszkania	3	82	90
13	Liczba osób starszych, które uczestniczą w działalności organizacji pozarządowych i innych instytucji. [osoby]	3		
14	Liczba rodzin zastępczych	1	5	5

15	Liczba przypadków przemocy domowej (Niebieskie Karty)	1	8	5
16	Liczba osób doświadczających przemocy objętych wsparciem i pomocą	1	20	12
17	Liczba osób i rodzin objętych wsparciem grup roboczych	1	16	10
18	Liczba osób, które skorzystały z interwencji kryzysowej, terapii i poradnictwa w zakresie problemów uzależnień i przemocy	1,4	25	27
19	Liczba osób bezdomnych w placówkach	4	1	3
20	Liczba mieszkańców objętych projektami z zakresu włączenia społecznego, realizowanych na terenie gminy	4	50	50
21	Liczba osób, które zrealizowały kontrakty socjalne i poprawiły swoją sytuację społeczną	4	0	
22	Liczba pracowników socjalnych w stosunku do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną	1	4/	4/
23	Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe	1,4		
24	Liczba atrakcji (zajęć, imprez, kół zainteresowań itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań	1,5		
25	procentowy wzrost mieszkańców zadowolonych z jakości życia w gminie	1,2,3,4,5		
26	Ilość zlikwidowanych barier architektonicznych	2		
27	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	2		
28	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]	2,5		
29	Liczba migrantów, osób obcego pochodzenia, mniejszości (w tym społeczności zmarginalizowane), objętych wsparciem, (osoby)	1,2,3,4		
30	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 [osoby]	2,3,4		
31	Liczba osób z niepełnosprawnościami	2		

	objętych wsparciem w strategii. [osoby]			
32	Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem [osoby]	4		
33	Liczba osób opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami objętych wsparciem. (osoby)	2		
34	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych /przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych.	2,3,4		
35	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem [osoby]	4		
36	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej	4		
37	Liczba imprez	5		
38	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami w postaci mieszkań chronionych i wspomaganych[osoby]	4		
39	Liczba osób mających problemy z uzależnieniem, którym skutecznie udzielono pomocy	1		

Ocena efektów i postępów w realizacji Strategii winna uwzględniać różne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wartości wskaźników (np. kondycja gospodarki lokalnej i sytuacja na rynku pracy, zmiany w kryterium dochodowym i świadczeniach z pomocy społecznej).

W miarę możliwości, sprawozdawczość zostanie oparta także o drugi podsystem monitorowania i ewaluacji, tj. raport z realizacji poszczególnych działań, przygotowywany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku na podstawie informacji otrzymanych od partnerów realizacyjnych i podmiotów zaangażowanych. Będą oni zobowiązani do opracowywania okresowych raportów z wykorzystaniem zestandaryzowanego formularza sprawozdawczego.

Raport podsumowujący będzie gromadził wiarygodne i udokumentowane dane liczbowe oraz ewentualnie jakościowe, a także zawierał wnioski i rekomendacje, np. w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości we wdrażaniu lub jakichkolwiek odstępstw od zakładanych rezultatów określał propozycje działań korygujących.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej składa Radzie Miejskiej w Zbąszynku coroczne sprawozdanie z realizacji SRPS oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej, oraz propozycje ewentualnych zmian Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030.

Tym samym, opracowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej analiza wskaźnikowa oraz ewentualne inne raporty będą podstawą do podejmowania oceny realizacji SRPS a także reagowania na zmieniające się uwarunkowania w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym, w konsekwencji do wprowadzania ewentualnych uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian.

Ponadto, zakłada się, że w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, tj. w 2025 roku, oraz po zakończeniu jej realizacji, tj. po 2030 roku - dokonana zostanie ewaluacja, rozumiana jako ocena interwencji według jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które miała spełnić. **Ewaluacja** realizowana będzie w formie spotkania strategicznego z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy SRPS.

3. Ewaluacja wdrażania Strategii

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji aktualizacji Strategii. Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji SRPS. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko, jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także, jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- poprawianie błędów,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu **wdrożenia programów w zakresie:**

- **działania programów,**
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów,
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy,
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów,
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Ewaluacja SRPS będzie dokonywana w trakcie prac nad rocznym Raportem z wdrażania. Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Ocena ryzyka

Ryzyko jest stanem świata; niepewność jest stanem umysłu¹. Współcześnie większość autorów definiuje ryzyko jako stan, w którym możliwości i szanse ich wystąpienia nie są znane, zaś samo ryzyko używane jest wtedy, gdy²:

- rezultat, jaki będzie osiągnięty w przyszłości, nie jest znany, ale możliwe jest zidentyfikowanie przyszłych sytuacji,
- znane jest prawdopodobieństwo zrealizowania się poszczególnych możliwości w przyszłości.

Ryzykiem możemy określić każde potencjalne wydarzenie, które może wpłynąć na opóźnienie realizacji celu, zwiększenie kosztów lub w inny sposób na niekorzyść realizacji strategii. Należy podkreślić, iż ryzyko dla wybranego celu operacyjnego to specyficzne wydarzenia, które pojawiając się może nie tylko utrudnić, ale również wstrzymać pomyślnie zrealizowanie tego celu. Zalecane jest zatem, aby wydarzenia te spisywać i oceniać.

¹ E. Ostrowska, Ryzyko projektów inwestycyjnych, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2002, s. 28.

² W. Tarczyński, M. Mojsiewicz, Zarządzanie ryzykiem. Podstawowe zagadnienia, op. cit., s. 12.

Poniżej matryca ryzyk SRPS

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Stopień ryzyka	Działania zapobiegawcze	Cel strategiczny I	Cel strategiczny II	Cel Strategiczny III	Cel strategiczny IV	Cel strategiczny V
Społeczny	Brak motywacji u osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, starszych do zmiany swojej sytuacji życiowej	wysokie	Umiejętność tworzenia i wdrażania programów na rzecz wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadr OPS.		x			
Operacyjny	Brak wykwalifikowanej kadry zarządzającej wdrożeniem SRPS	niski	Podejmowanie działań w zakresie szkolenia i podnoszenia kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację SRPS.	x	x		x	
Kulturowy	Nasilanie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej.	niski	Tworzenie działań i zadań zmierzających do wzrostu integracji społeczności lokalnej i tolerancji.	x	x			x
Finansowy	Brak wystarczających środków finansowych	średni	Właściwe planowanie wydatków i analiza dostępnych środków, działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych, przygotowywanie własnych aplikacji na środki pomocowe.		x		x	x
Prawny	Zmiana przepisów obowiązujących ustaw i rozporządzeń	wysoki	Zapewnienie elastyczności systemu wdrażania strategii, sprawne zarządzanie zmianami i procesem wdrażania strategii, przygotowanie specjalnych komórek merytorycznych, analizujących zmiany w obowiązującym prawie.	x	x		x	x

VIII. UWAGI KOŃCOWE

Władze gminy, przedstawiając niniejszy dokument mają nadzieję, że stanie się on ważnym wydarzeniem w rozwoju wspólnoty samorządowej, jest wyrazem dążeń i aspiracji jej mieszkańców oraz wskazuje jasno wytyczony, możliwy do zrealizowania cel. Jego osiągnięcie nie będzie jednak możliwe, bez wysiłku całej wspólnoty samorządowej.

Przygotowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zbąszynek jest narzędziem, który pozwoli w sposób planowy i celowy wykorzystać zewnętrzne i wewnętrzne szanse na ograniczenie patologii społecznych.

Zidentyfikowane na podstawie diagnozy problemy społeczne, wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego przeciwdziałania w/w zagadnieniom. Stworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań. Przejawem takiego podejścia będzie troska o najbiedniejszych, zapewnienie równości szans w dostępie do podstawowych usług, a w konsekwencji stworzenie gminy przyjaznej swojej społeczności.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej SRPS zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom

i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społecznoekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Zbąszynek i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstałych organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gminy – Obywatel,
- promowaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Gminy Zbąszynek, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Efektom tak wypracowanej strategii będzie funkcjonalna społeczność i zaradni obywatele.

IX. SPIS TABEL I WYKRESÓW

TABELE

Tabela nr 1. Ludność wg płci i feminizacji 2011 r.....	str.
Tabela nr 2. Stan urodzeń i zgonów.....	str.
Tabela nr 3. Małżeństwa i rozwody 2007-2013.....	str.
Tabela nr 4. Ludność według ekonomicznych grup wieku 2011 r.....	str.
Tabela nr 5. Ludność w % według ekonomicznych grup wieku 2011 r.....	str.
Tabela nr 6. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2011 r.	str.
Tabela nr 7. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2011 r.....	str.
Tabela nr 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2011r.....	str.
Tabela nr 9. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych.....	str.
Tabela nr 10. Ilość budynków mieszkalnych z lokalami Gminy.....	str.
Tabela nr 10a. Ilość mieszkań.....	str.
Tabela nr 11. Prognoza wielkości mieszkaniowego zasobu Gminy.....	str.
Tabela nr 12. Zadłużenie czynszowe w zasobach komunalnych.....	str.
Tabela nr 13. Podział subwencji i wysokość dofinansowania do jednego ucznia w 2012 r.	str.
Tabela nr 14. Liczba dzieci i oddziałów w przedszkolach niepublicznych w roku 2012/2013....	str.
Tabela nr 15. Wybrane planowane dochody budżetu Gminy wg działów.....	str.
Tabela nr 16. Wybrany planowane wydatki budżetu Gminy wg działów.....	str.
Tabela nr 17. Powody udzielania pomocy i liczba środowisk objętych pomocą.....	str.
Tabela nr 18. Ilość środowisk objętych pomocą społeczną.....	str.
Tabela nr 19. Liczba rodzin korzystających ze stypendiów szkolnych.....	str.
Tabela nr 19a. Liczba rodzin korzystających z zasiłków szkolnych.....	str.
Tabela nr 20. Liczba rodzin z nadzorem kuratora.....	str.
Tabela nr 21. Liczba rodzin zastępczych.....	str.

WYKRESY

Wykres nr 1. Ludność Gminy Zbąszynek wg płci. 2011 r.....	str.
Wykres nr 2. Ludność Gminy Zbąszynek wg miejsca zamieszkania 2011 r.....	str.
Wykres nr 3. Urodzenia i zgony.....	str.
Wykres nr 4. Małżeństwa i rozwody.....	str.
Wykres nr 5. Ekonomiczne grupy wieku 2011r.....	str.
Wykres nr 6. Biologiczne i edukacyjne grupy wieku w %.....	str.
Wykres nr 7. Liczba bezrobotnych w 2011 r.....	str.
Wykres nr 8. Bezrobotni zarejestrowani w 2011 r.....	str.
Wykres nr 9. Planowane dochodu Gminy Zbąszynek.....	str.
Wykres nr 10. Planowane wydatki Gminy Zbąszynek.....	str.
Wykres nr 11. Powody udzielania pomocy przez OPS w Zbąszynku.....	str.
Wykres nr 12. Ilość środowisk objętych pomocą.....	str.23